

m: agazin

PROLJEĆE 2019.
BROJ 21
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

TEMA
BROJA
IOT

SVJETSKI
DOGAĐAJI
**CES 2019/MWC
2019**

TALENTI
EYOF 2019 -
Mladi sportisti
koji sanjaju
olimpijadu

 100°
Wide Angle

100° Wide Angle Selfie Camera

Fit in more of your friends, and more of your surroundings—the 100° Wide Angle Selfie is the best way to give those special memories a beautifully broad view.

LG K11

1
IMATE PRIJATELJE

IMATE PRIJATELJE

03

6 STRANE ZA EKRANE
Igra Prijestola VIII

9 ZVIJEZDA PONUDE
Samsung Galaxy S10 i S10+
Novi standardi su postavljeni

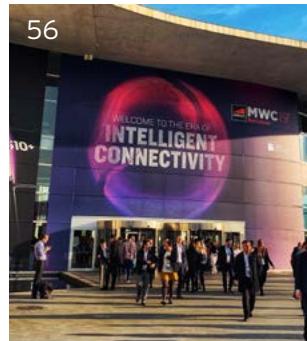
21 DNEVNIK PRIJATELJSTVA
m:tel-u još jedna nagrada za
društvenu odgovornost

POSLOVNI SVIJET

25

56 SVJETSKI DOGAĐAJ
MWC 2019 - nova era mobilnih
telefona

62 BRENDVOI KOJIMA VJERUJEMO
Huawei P30 serija

68 TESTIRAMO
Sony Xperia 10 i 10 Plus

92 HILJADU RIJEČI
Spomenko Đekić

100 U ROMINGU
Vilnjus

104 INTERVJU MOBILnim
Nikolina Jelisavac

m:agazin

Pomjeranje kazaljki na satu označilo je dolazak novog godišnjeg doba. A pred vama je novo izdanje m:agazina u proljećnom duhu, uz koji ćete, uživajući u suncu, napuniti baterije i podstaći dodatnu energiju u sebi.

M:agazin je napunio pet godina postojanja i pogledamo li unazad, od proljeća 2014. godine, kada smo odštampali prve magazinske stranice, tehnologija je promijenila živote ljudi širom planeta. Da je uzbudljiva budućnost tek pred nama, najavljaju različite teme koje smo vam pripremili u novom broju m:agazina.

IoT tehnologija je, primjera radi, naredna velika stvar koja će doživjeti veliki bum, možda kao što su to uradili prvi računar, mobilni telefon i pojava interneta. U ovoj godini očekujemo ekspanziju ove tehnologije, odnosno sve veću primjenu povezivih uređaja koji će domove učiniti pametnim, a ljudima olakšati svakodnevnu rutinu.

Uživajte u sadržaju 21. izdanja, dok vam već polako pripremamo zanimljive priče koje ćete čitati u ljetnom broju.

IMPRESUM

PROLJEĆE 2019
BROJ 21
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZА IZDAVAČА: generalni direktor Marko Lopičić, izvršni direktor za marketing i prodaju Radvila Bojanic

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Željka Dragičević, Jelena Maksimović, Milica Kondić, Vesna Rodić, Aleksandra Šobić, Andrea Lazić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠУ: Sandra Stanić, Jelena Maksimović, Darko Bajić, Mirela H. Mustafić, Predrag Laketa, Jelena Računica Šatarac, Staša Nikodinović, Sonja Savić, Nataša Bursać, Jelena Bjelaković, Ljubica Jerotijević, Nebojša Šatarac, Milana Samardžija, Berislav Blagojević i Jelena Pralica

LEKTOR: Saša Ćetojević

DIZAJN: Miloš Đurović / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Miloš Đurović / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78 000 Banjaluka // **TELEFON:** 051/240-875, 240-250 // **FAX:** 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // **WEB:** mtel.ba

ŠTAMPA: Compex d.o.o, Braće Pišteljića 1, 78 000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

DNEVNIK
PRIJATELJSTVA

NUDIMO VAM

m:SAT TV – JOŠ BOLJA PONUDA!

OTKRIJTE NOVE MOGUĆNOSTI UZ M:SAT TV USLUGU!

PIŠE: SANDRA STANIĆ

- *m:SAT je m:tel usluga koja vam omogućava uživanje u najboljim TV programima*
- *m:SAT uslugu možete koristiti bilo gdje u BiH, u selu ili u gradu*
- *m:SAT vam na izbor nudi tri paketa: m:SAT S, m:SAT M i m:SAT L*

Za novu uslugu pod imenom m:SAT, a koja vam donosi najkvalitetnije televizijske sadržaje putem satelita, m:tel je pripremio i promotivnu ponudu sa popustima i većim brojem kanala.

Pored toga što sada možete svoj omiljeni TV program imati na bilo kojoj lokaciji u BiH, pa čak i u vikendicama i nepristupačnim terenima, iskoristite i promotivnu ponudu m:tel-a koja znači bogatije sadržaje, ali i popuste. Detalji o ovoj ponudi čekaju vas na sajtu www.mtel.ba.

Uživajte u sjajnim TV sadržajima poput: HBO HD, Cinemax HD, Arena Sport 1, 2, 3, 4 HD, Superstar TV HD, Prva TV, CineStar TV, Discovery Channel, National Geographic Wild, Nickelodeon i mnogo drugih filmskih, sportskih, dječijih, kako domaćih, tako i stranih kanala.

Da biste postali korisnik ove usluge, dovoljno je da pošaljete zahtjev putem sajta www.mtel.ba, a na kućnu adresu vam stiže sva oprema potrebna za uživanje u TV sadržajima. Takođe, ukoliko već posjedujete satelitsku antenu, postoji mogućnost njenog korištenja u ove svrhe, pod uslovom da ona ispunjava odgovarajuće tehničke karakteristike. Svakako, kao korisnik m:SAT-a, dobijate i PIN kod pomoću kojeg podešavate sve postavke ove usluge, kao i aktiviranje režima roditeljske kontrole sadržaja koji nije primjerен djeci i maloljetnicima.

Za sve informacije o ovoj, kao i ostalim uslugama kompanije m:tel pozovite 0800 50 000, posjetite sajt www.mtel.ba ili bilo koje prodajno mjesto m:tel-a.

UNAPRIJEDITE SVOJU POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU UZ @FARM

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Bavite se poljoprivredom i potreban vam je iskusan i vjeran saradnik?

Potražite ga na adresi www.etfarm.ba

@Farm naziv je nove usluge koju kompanija m:tel, u saradnji sa firmom Gistel, pruža svojim korisnicima koji se bave poljoprivredom - poljoprivrednim proizvođačima, savjetnicima u poljoprivredi i poljoprivrednim kompanijama.

Osnovna namjena @Farm-a je automatizovano upravljanje poljoprivrednom proizvodnjom sa ciljem povećanja prinosa i smanjenja troškova, kroz praćenje stanja usjeva i planiranja poljoprivrednih aktivnosti, jer ovaj sistem omogućava direktnu i efikasnu integraciju nauke u poljoprivrednoj proizvodnji.

Registracijom vaše parcele u @Farm sistemu započinje permanentno prikupljanje informacija o vašim parcelama i stanju usjeva na njima, što uključuje: satelitske snimke, meteorološke parametre, sprovedene aktivnosti, pojавu bolesti i štetočina i sl.

Sve prikupljene informacije o vašim parcelama i usjevima obrađuju se naučnom metodologijom, a rezultati obrade mogu se direktno realizovati u sprovođenju poljoprivrednih aktivnosti, s ciljem planiranja i optimizacije proizvodnje.

Koristeći funkcionalnosti @Farm sistema imate priliku da povećate prinose i istovremeno da smanjite troškove proizvodnje, a kako - provjerite već danas na adresi www.etfarm.ba

Budite profesionalni i uspješni u svom poslovanju!

Za sve dodatne informacije pozovite 0800 50 000.

STRANE ZA EKRANE

„IGRA PRIJESTOLA VIII“

VIŠEMILONSKI AUDITORIJUM

PRIPREMILI: MIRELA H. MUSTAFIĆ I PREDRAG LAKETA

OD 15. APRILA NA HBO VIDEOTECI

Glume: Emilia Klark, Kit Harington, Peter Dinklindž, Nikolaj Koster Valdo, Lina Hidi

Stigla je osma i posljednja sezona najgledanije serije kanala HBO u istoriji i svjetskog televizijskog fenomena „Igre prijestola“. Zasnovana na serijalu romana epske fantastike Džordža R. R. Martina, „Igra prijestola“ je epska priča o izdaji i plemenitosti, smještena u zemlju Vesteros, gdje ljeta i zime traju godinama, a samo je ţeđ za moć vječna. U Sedam kraljevstava Vesterosa, onaj ko kontroliše Gvozdenu prijesto ima nezamislivu moć, a serija prati uspone i padove nekoliko porodica koje žele tu moć po svaku cijenu. Ovo je priča o dvoličnosti i izdaji, plemenitosti i časti, trijumfu i osvajaju. U „Igru prijestola“ ili pobjeđujete ili umirete.

HBO serija „Igra prijestola“, podsjećamo, snimljena po serijalu knjiga „Pje-

sma leda i vatre“ autora Džordža R. R. Martina, napravila je pravi „bum“ među gledaocima širom svijeta. Gledaoci su svih uzrasta, različitih nacionalnosti i vjeroispovijesti. Do sada je snimljeno osam sezona ove serije i svaka od njih je imala višemilionski auditorijum. Knjige su do bile velike pohvale kritičara, dok ih je serija takođe dobila, ali uz zamjerke zbog velikog broja scena seksa i nasilja. Dakle, ova ogromna popularnost knjiga i serije tjera nas da se zapitamo: Šta to u tolikoj mjeri privlači publiku? Šta je to što zadržava publiku i nakon smrti omiljenih likova? Šta je to što vezuje za „prijestole“ glavne likove koji nekako uspijevaju da prežive Martina?

Složićemo se, jedinstveni su kritičari, da Džordž Martin veoma dovitljivo daje upečatljiv karakter svakom liku, i glavnom i sporednom. U ovoj priči nema dobra i zla, pa svaki lik u sebi nosi vrline i mane i ispoljava ih, ponekad veoma sofisticirano, u skladu sa situacijom i ličnim interesom - baš kao i u stvarnom životu. Publika se lako vezuje za likove, pa su tako neki od samog početka omraženi, a neki voljeni. Otuda su neki sporedni likovi pobrali velike simpatije, kao na primjer Oberin Martel. Takođe, Martin se malo i poigrava sa našim osjećanjima tokom razvijanja likova, pa tako ponekad zavolimo i one koje smo na početku mrzili, kao što su Džejmi i Teon. Autor tako prepliće sudsbine likova i time stvara jednu veoma slo-

ženu priču. Još jedna značajna odlika je ta što već godinama pratimo priču na televiziji, a u knjigama još i duže, a nagovještaja i dalje nema ko bi konačno mogao da preuzme prijesto. I dalje samo nagađamo. Svi potajno polažemo nade da će baš naši omiljeni likovi sjesti u tu neudobnu, gvozdenu stolicu, iako tvrdimo kako je najbitnije da oni do kraja samo prežive. Sudbine svih likova su pod velikim znakom pitanja.

Ono što održava ovu seriju i neprestano privlači vjerne obožavaoce upravo je neizvjesnost. Ne možemo poreći Martinovu majstorsku spretnost u stvaranju i održavanju ove neizvjesnosti, a da to pritom publici ne dosadi. Tome naročito doprinose nagli i iznenadni preokreti događaja u koje su upleteni naši omiljeni likovi. To je klizav teren, ali autor se dosad veoma dobro snalažio i nije razočarao publiku. Pitanja je i dalje na pretek. Nama jedino ostaje da nastavimo sa raznim diskusijama, nagađanjima i žustrim raspravama na internetu, naročito na društvenim mrežama, ne samo o prijestolu, već o tome ko je majka Džona Snježnog i da li će ga Melisandra oživjeti. Šta će biti sa Sansom i Teonom? Da li će Arja konačno poslije mnogo godina lutanja stići kući ili će postati ubica? Kakva je Tirionova sudsina i ima li pravde za njega? Da li će Beli hodači napasti Vesteros? I da li će Deneris konačno uzjahati svoje zmajeve i preuzeti Vesteros?

STRANE ZA EKRANE

PICKBOX

TIJELO JE DOKAZ

Kriminalističko-medicinska dram-ska serija „Tijelo je dokaz“ (Body of Proof) sa Dejnom Dilejni u ulozi doktorice Megan Hant stigla je na Pickbox.

MISTERIJA I SUPERLIKOV

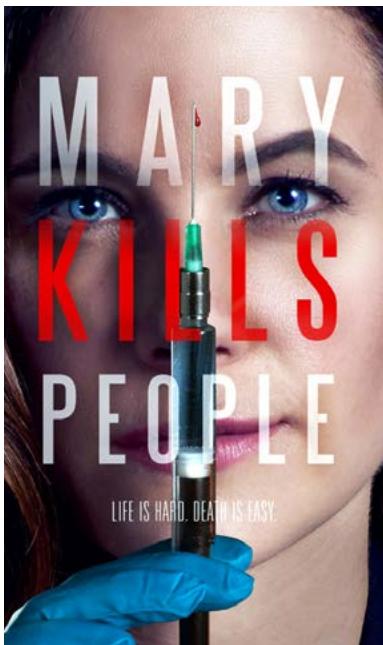
Priča o inteligentnoj doktorici Megan Hant (Dejna Dilejni), koja nakon automobilske nesreće ne može nastaviti karijeru u neurohirurgiji, već postaje medicinska istražiteljka, gledaoce osvaja već prvom epizodom. Hantova je temperamentna, ali i empatična radoholičarka s kojom je pravi užitak rješavati zločine. Misterije, forenzika, kriminalistika i zanimljivi slučajevi iz epizode u epizodu čine zanimljivu priču uokvirenju superlikovima.

Uz Megan, tu je doktorica Kejt Marfi, koju glumi izvrsna Džeri Rajan, a pozna-jemo je još otkad je glumila Sedmu od devet u popularnoj SF seriji „Zvjezdane staze“ (Star Trek). Najmlađi član ekipe je entuzijastični Itan Gros, koji je glumio i u političkoj drami „Državna sekretar-ka“ (Madam Secretary).

NAUKA JE PRAVA

Za ljubitelje krimića „Tijelo je dokaz“ mogla bi biti prava poslastica. Naime, za vrijeme snimanja serije na setu su bili prisutni tehnički savjetnici, čiji zadatak je bio da obezbijede da svi medicinski procesi, kao i naučna terminologija, budu tačni, istakla je glumica Džeri Rajan. Pazilo se na svaki detalj kako bi naučne metode korištene u seriji bile ispravne i realistične.

Družite se sa doktoricom Megan Hant na Pickbox-u u kriminalističkoj seriji „Tijelo je dokaz“ i rješavajte misterije iz epizode u epizodu!

MERI UBIJA LJUDE

Dr Meri Haris ubija ljude. Uz redovan posao ljekara u urgentnom centru, radi na crno kao andeo smrti i vrši nezakonita asistirana samoubistva na smrtno bolesnim pacijentima. Meri zasad uspješno izbjegava zakon, ali posao cvjeta, a njen dvostruki život postaje sve komplikovaniji. Meri održava ravnotežu između svog redovnog posla i porodice, te pomaganja smrtno bolesnim pacijentima da umru pod sopstvenim uslovima.

SIVA ZONA

Napeta švedsko-danska triler serija „Siva zona“ (Greyzone) stigla je na Pickbox! Nova i uzbudljiva skandinavska serija u saradnji Švedske i Danske prelazi granice skandi noir-a i vrti se oko terorizma, a broji 10 epizoda.

„Siva zona“ je serija koja pripada novom talasu danskih dramskih serija, koje su probile i nadogradile put izvan okvira skandi noir-a. Naravno, od žanra po kojem je poznata Skandinavija, „Siva zona“ zadržava mračnu atmosferu, napetu priču i kompleksne likove, no u ovaj miks dodaje i uzbudljivi triler,

zbog kojeg nećemo moći prestati da gledamo ovu skandinavsku televizijsku poslasticu.

U „Sivoj zoni“ ćemo gledati harizmatičnu dansku glumicu Birgite Hjort Sorensen, poznatu po ulozi u seriji „Igra prijestola“. Sorensenova glumi Viktoriju Rabek, koja je inženjer i razvila je dron koji potencijalno može da zalijeva usjeve u zemljama Trećeg svijeta, a koji se takođe može potencijalno koristiti i u vojne svrhe.

Osim nje, tu je i švedska glumica i rediteljka Tova Magnuson. Ona glumi specijalnu agenticu Evu Forsburg. Njen partner u seriji je danski glumac Joakim Fjelstrup, a uz njih ćemo gledati i švedskog glumca Juan Rabeus Nain (Modus).

Od prve epizode bićemo uvučeni u ovu skandinavsku priču, koja se odvija u više država. Specijalna agentica švedske tajne službe Eva Forsburg prati trag nestalog vozača u čijem kamionu je pronađena bojeva glava projektila, a taj trag dovodi je u Kopenhagen. Sa druge strane, Viktorija Rabek upravo se vratila u svoj stan u Kopenhagenu sa uspješne prezentacije na poslovnom događaju. Kada stigne u stan, otmu je. Čini se da je otmica povezana sa internacionalnom terorističkom grupom koja je uključena u kradu bojevih glava. Kako će se ova napeta skandinavska priča dalje razviti, saznaćemo samo na Pickbox-u!

ZVIJEZDA PONUDE

SAMSUNG GALAXY S10 I S10+

NOVI STANDARDI SU POSTAVLJENI!

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Jedan u mnoštvu komentara na najnovije modele iz Samsung Galaxy S serije jeste da su to najkompletniji android telefoni visoke klase koje ćete imati priliku da kupite u 2019. godini. Lansiranje upravo ove serije telefona obilježilo je početak godine u svijetu tehnologije, a Samsung je još jednom uspio da postavi neke nove standarde.

SAMSUNG GALAXY S10

Ono što će većina prvo primijetiti na ovom telefonu jeste Infinity-O ekran veličine 6,1 inč, koji djeluje zaista impresivno, jer se pikseli na neki način prelivaju preko samog ruba telefona, toliko je veliki da je prednja kamera na neki način morala biti izmještena, a svi senzori su skriveni iza fenomenalnog Super AMOLED ekrana.

Iza stakla se takođe nalazi i ultrasonični senzor za otiske prstiju, a to znači da telefon ne otključavate postavljanjem prsta na mjesto određeno na poleđini telefona, već postavljanjem prsta na sam ekran. Sa Samsung Galaxy S10 telefonom zvanično je postavljen novi trend kad je u pitanju punch-hole, a sve u cilju postizanja impresivnog 93,1% odnosa između ekrana i samog tijela telefona. Stručna javnost kaže da je punch-hole znatno bolji od tradicionalnog notch-a i da će se korisnici na njega veoma brzo navići.

U prilog tome da je maksimizacija svega bila misao vodilja pri izradi ovog telefona govori i trostruki objektiv za snimanje normalnih, telefoto i širokougaonih fotografija, a cilj svega je da snimite što više onoga što je ispred vas da ne biste morali praviti rezervne kopije.

EKRAN

Samsungovi ekrani toliko su dobri da ih koristi čak i konkurenca i to нико ne može da ospori. Na ovaj model postavljen je Super AMOLED ekran od 6,1 inč, odnos stranica je 19:9 i okarakterisan je kao najprecizniji ekran do sada napravljen. Na rubovima je elegantno zaobljen sa pikselima koji se diskretno prelivaju preko samih bočnih strana. Osvijetljenost ekrana je pojačana za bolju vidljivost, a tu je i HDR10+ podrška za superiorniji kontrast i boje.

Tu je i QHD rezolucija koja kreira gustinu piksela od 550 ppi, zbog čega se na ekranu jasno vidi svaki, čak i najsjitniji detalj. Ono što se sigurno posebno ističe jeste Infinity-O ekran, pomoću kojeg je kompanija veoma spremno izbjegla izrezivanje mjesta za notch i umjesto toga stavila mali krug, laserski izrezan, u kojem se nalazi prednja kamera.

DIZAJN

Kad je u pitanju sam izgled telefona, nije bilo previše iznenadenja, ali postoji nekoliko značajnih poboljšanja na koja je neophodno skrenuti pažnju. Tu su dva prikrivena iznenadenja i jedan stari klasik.

Tu je nešto tanji aluminijumski okvir, između kojeg se nalazi glatko staklo, koje dolazi u nekoliko različitih boja. Na poleđini su smještene i kamere, ali nema vidljivih tragova za obrnuto, bežično punjenje. Kad su u pitanju dimenzije, one iznose 149,9 x 70,4 x 7,8 mm, a ako uzmemu u obzir veličinu ekrana, moramo napomenuti da je telefon veoma jednostavan za korištenje i bez problema ćete ga koristiti jednom rukom.

Sa prednje strane nalazi se i ultrasonični senzor za otiske prstiju, koji je takođe prikiven i nešto je drugačiji od optičkog senzora. Samsung je u ove svrhe koristio Qualcomm tehnologiju, koja bi trebalo da je sigurnija, jer pravi 3D skeniranje prstiju, a ono što je najbolje je činjenica da funkcioniše čak i kad su prsti vlažni ili hladni, što kod optičkog senzora obično nije slučaj.

Onaj stari klasik o kojem smo pričali, a koji je novitet u odnosu na prethodni model jeste 3,5 mm priključak za slušalice, koji se vratio na velika vrata, vjerujemo, na zadovoljstvo mnogih. Samsung je jedna od rijetkih kompanija koje su ponovno vratile stari priključak za slušalice u ovoj godini.

KAMERA

Ovim modelom Samsung je obezbijedio korisnicima da snimaju fotografije pod bilo kojim uglom i zbog toga je na poleđini telefona postavio trostruki objektiv. Jedan od njih ima 12 MP i to je onaj regularni, zatim je tu telefoto objektiv od 12 MP te širokougaoni objektiv od 16 MP.

Fotografije su sjajne čak i u oslabljenim svjetlosnim uslovima, sjajno snima i najsitnije detalje izbliza, a sadrži i AI optimizator koji prepozna scene, ali i hranu.

S prednje strane nalazi se kamera od 10 MP, koja fotografijama portreta daje zaista impresivnu dubinu iako nema dodatni senzor. Ova kamera se oslanja na softver koji zamagljuje ivice oko kose, zbog čega selfiji imaju poseban izgled. Kad je u pitanju optimizator scene, on ima deset dodatnih kategorija, a pomoću

AI-ja može napraviti razliku između psa i mačke. Kad je u pitanje snimanje video-zapisa, ta funkcija je poboljšana na HDR10+. Specifikacije i performanse

Samsung Galaxy S 10 dolazi sa sjajnim poboljšanjima ispod poklopca. Tu je Qualcomm Snapdragon 855 čipset, koji je jedan od najbržih kad su android uređaji u pitanju. Dolazi sa nevjerojatnih 8 GB RAM-a i ima opciju od 128 i 512 GB interne memorije. Kad je u pitanju Wi-Fi povezivanje, ono je četiri puta brže nego kod prethodnog modela i zaista mu nećete moći naći zamjerku.

Baterija je jačine 3.400 mAh i bez problema će vam držati cijeli dan bez punjenja.

SAMSUNG GALAXY S 10+

Kad je u pitanju premijum verzija ovog modela ona ima ekran veličine 6,4 inča, kojim je uprkos njegovoj veličini veoma lako i jednostavno upravljati. Rezolucija istog tog ekrana iznosi 1440x3040 piksela, a radi na Android 9.0 Pie operativni sistem. Uređaj pokreće Octa core procesor koji je uparen sa 8 GB RAM-a i baterijom jačine 4100 mAh.

Kad je u pitanju kamera, na poleđini telefona se nalaze tri senzora od 12, 12 i 16 megapiksela, a tu je i senzor za otiske prstiju. Telefon dolazi sa 128 GB memorije koja se može nadograditi do 512 GB.

Uredjaje Samsung Galaxy S10 serije možete pronaći u ponudi kompanije m:tel.

DOPUNA

TVOJA SAVRŠENA KOMBINACIJA

*Neke kombinacije su nemoguće, neke suviše komplikovane, a neke su prosto savršene.
Uživajte u novom tarifnom modelu Kombinacija i složite najbolje od pretplate i dopune.*

Uz to izaberite 10 puta više mobilnog interneta ili mobilni telefon za 1 KM.

PIŠE: SANDRA STANIĆ

U modelu Kombinacija dobijaćete telefonski račun bez iznenađenja, koji svakog mjeseca iznosi 17 KM. Uz to uživajte u bonus računu koji sadrži minute, SMS-ove i mobilni internet, ali i mogućnost dopune računa poput Dopuna korisnika.

Upravo to Kombinaciju čini tarifnim modelom koji preporučujemo svima koji žele potpunu kontrolu računa i bogate bonuse uz pretplatu.

Šta dobijate kao korisnik Kombinacija tarifnog modela?

U okviru iznosa mjesečnog računa koji je 17 KM, na bonus računu dobijate:

- 60 minuta za pozive prema svim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH,
- 60 SMS poruka prema svim mrežama u BiH,
- bonus mobilnog interneta od 200 MB - u m:tel mreži,
- mogućnost besplatnog neograničenog korištenja interneta i nakon potrošenog dodijeljenog bonusa, po smanjenoj brzini protoka,

- mogućnost da na osnovu zaključenog ugovora na 24 mjeseca kupite mobilni telefon ZTE Blade A520 SS po simboličnoj cijeni od 1 KM ili da izaberete deset puta više mobilnog interneta od 2 GB mjesечно tokom čitavog perioda trajanja ugovora,
- mogućnost korištenja tarifnih opcija Facebook/Instagram 10 dana, Internet, Fleš i Mini SMS,
- mogućnost korištenja Ino tarifnih opcija i tarifnih opcija Roming NET, Roming NET SLO i Kad si u mts SRB i m:tel CG (MIN/SMS/NET).

Navedeni bonusi mogu da se koriste samo u mreži m:tel-a, a cijena priključka za ovaj tarifni model iznosi 1 KM, uz koji korisnik dobija SIM karticu.

Iskoristite promotivnu ponudu koja traje do 30. juna ove godine i uživajte u svojoj savršenoj kombinaciji.

TVOJA SAVRŠENA KOMBINACIJA

U tarifi Kombinacija dobijaš uvijek isti račun, koji možeš dopuniti po želji. Uživaj u odličnim bonusima, a uz to biraj više neta ili telefon.

PRETPLATA
17 KM

BONUSI:
60 MIN
60 SMS
200 MB

10x
VIŠE
NETA

m:tel *imate prijatelje!*

KOMBINUJ

ZTE Blade A520 SS
1 KM

Ponuda važi do isteka zaliha uređaja.

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih mtelimatepriatelje

*m:tel predstavio novu LTE tehnologiju i 4G mrežu na
Međunarodnom sajmu privrede u Mostaru*

DOBRO DOŠLI U M:TEL 4G MREŽU

PIŠE: DARKO BAJIĆ

April mjesec 2019. godine svakako je obilježio važan događaj za telekomunikacije u BiH. Zeleno svjetlo nadležnih institucija za puštanje u rad 4G mreže, kompanija m:tel je dočekala spremno. Dobijanjem neophodnih dozvola od RAK-a i u skladu sa njihovim propisanim uslovima, 4G mrežom m:tel-a su naprije pokriveni svi veći gradovi u BiH, nakon čega će biti pokrivena i sva ostala mjesta i ruralna područja.

Posjetioci Međunarodnog sajma privrede u Mostaru koji je takođe bio održan u aprilu mjesecu, mogli su da se uvjere u sve prednosti 4G mreže i nove LTE tehnologije, poput deset puta bržeg mobilnog interneta, efikasnije komunikacije i stabilne mreže, koju je kompanija m:tel predstavila na ovom sajmu.

4G mreža korisnicima omogućava brži pristup mobilnim podacima kako u upload-u tako i u download-u, a nova, fleksibilnija tehnologija znači i efikasniji način pružanja usluga koje će kompanija m:tel ubuduće nuditi svojim korisnicima.

Pored 4G mreže, m:tel je posjetiocima mostarskog sajma predstavio i najnovije usluge za privatne i poslovne korisnike, a prateći savremene tehnologije i razvijajući Internet of Things rješenja, prezentovao je i svoja Smart Home i Smart City rješenja.

U konkurenciji od 860 izlagača iz 27 zemalja koji su predstavili svoje proizvode i usluge, kompanija m:tel je nagrađena Priznanjem za najuspješniji nastup na 22. Međunarodnom sajmu privrede, Mostar 2019.

M:TEL PLAYGROUND IZAZOV INSPIRACIJA ZA TEHNOLOŠKE STARTAPE

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Ideje koje mijenjaju svijet

Podrška razvoju kvalitetnih ideja, njihova integracija sa tehnologijom, edukacija, mentorstvo i podsticanje preduzetništva samo su jedan od načina kako kompanija m:tel učestvuje u procesu digitalne transformacije.

Kroz m:tel Playground, koji realizujemo u saradnji sa „ICT Hub“-om iz Beograda, krajem prošle godine pokrenuli smo program za razvoj tehnoloških startapa, pod nazivom Playground izazov, s ciljem edukovanja novih polaznika i davanja finansijske i mentorske podrške njihovim tehnološkim startap idejama i poduhvatima.

Ova svojevrsna savremena IT igraonica, koja okuplja profesionalce i kreativce iz startap zajednice, ušla je u svoju završnu fazu.

Nakon izbora najinteresantnijih ideja, timovima je pružena podrška kroz mentorstvo i edukaciju te im je kroz razgovore i razmjenu iskustava sa ekspertima iz oblasti tehnoloških startapa data mogućnost da što kvalitetnije razrade svoje ideje.

U maju očekujemo i finale, kada ćemo odabrati tri najuspješnije ideje i nagraditi ih nagradama u iznosu od 2.000 KM, 3.000 KM i 5.000 KM.

U okviru m:tel Playground izazova, uporedno sa razvojem ideja i radom sa startap timovima, realizovali smo i

nekoliko veoma interesantnih predavanja koja su na jednom mjestu okupila veliki broj svih onih koji su na bilo koji način zainteresovani za tehnološko preduzetništvo.

Teme kao što su „Prenošenje iskustava u građenju i vođenju uspješnog tehnološkog startapa“ Nemanje Divjaka, osnivača startapa Publit.io, „Investicijom do američkog tržišta“ Mihajla Petrova, osnivača Shootset-a, „Kako razviti globalni biznis iz Bosne i Hercegovine“ Vladimira Sukare - jsguru-a, motivacioni govor osnivača Poslonaut-a i Miracledojo-a, predavanja domaćih i inostranih IoT eksperata Aleksandra Veselinovića iz kompanije m:tel, te Jana Vilema Smenka, suosnivača Booking-a i izvršnog direktora kompanije SODAQ, zatim teme poput validacija ideje, tehnoloških inovacija, investiranja i sl., privukle su veliki broj onih koji već imaju ideje, ali i one koji tek planiraju da se isprobaju u sve popularnijem svijetu startapa.

Kvalitetnom edukacijom, mentorstvom, iskustvom i povezivanjem zainteresovanih strana u procesu nastajanja uspješnih poslovnih ideja trudićemo se da i dalje podstičemo i ohrabrujemo talentovane kreativce – znanjem i kvalitetnim idejama, prije svega.

M:TEL BIZNIS CENTAR

U m:tel Biznis centru ćemo vam sa zadovoljstvom prezentovati IT rješenja za savremeno poslovanje, predstaviti najsavremenije uređaje i tehnologiju.

Zajednički ćemo skrojiti rješenja za razvoj vašeg biznisa!

PIŠE DARKO BAJIĆ

Početkom februara ove godine, kompanija m:tel u Banjaluci je otvorila prvi Biznis centar. Poslovница koja se nalazi u prizemlju zgrade kompanije m:tel, na adresi Vuka Karadžića br. 2, predstavlja novi koncept pružanja usluga prilagođenih potrebama malih i srednjih preduzeća, s ciljem da dodatno unaprijede svoje poslovanje.

Novi koncept pružanja usluga za mala i srednja preduzeća Cilj ovog koncepta je da m:tel organizuje adekvatan prostor sa svim informacijama i telekomunikacionim uslugama na jednom mjestu za sva mala i srednja preduzeća. U ovaj projekat krenulo se iz Banjaluke, a tržište i potrebe korisnika diktiraće i planove za otvaranje ovakvog centra i u drugim gradovima u Republici Srpskoj i BiH.

Na putu do uspjeha nalazi se m:tel Biznis centar

Prepoznavši potrebe poslovne zajednice kojoj su veoma važni resursi, troškovi i vrijeme realizacije poslovnih rješenja, Biznis centar je organizovan kao jedinstveni prostor gdje korisnici mogu sve svoje obaveze završiti na jednom mjestu, bez čekanja.

Biznis centar je, u skladu sa najsavremenijim standardima za opremanje prodajnih centara, i podijeljen u nekoliko zona. U dijelu za sastanke, vlasnike malih preduzeća dočekaće savjetnik koji će im putem interaktivnih digitalnih ekrana predstaviti poslovna rješenja. U ovoj zoni se mogu isprobati i najnoviji modeli uređaja neophodnih za savremeno poslovanje.

Druga zona ovog centra nudi mogućnost upoznavanja sa uslugama pomoću posebno razvijenih animacija.

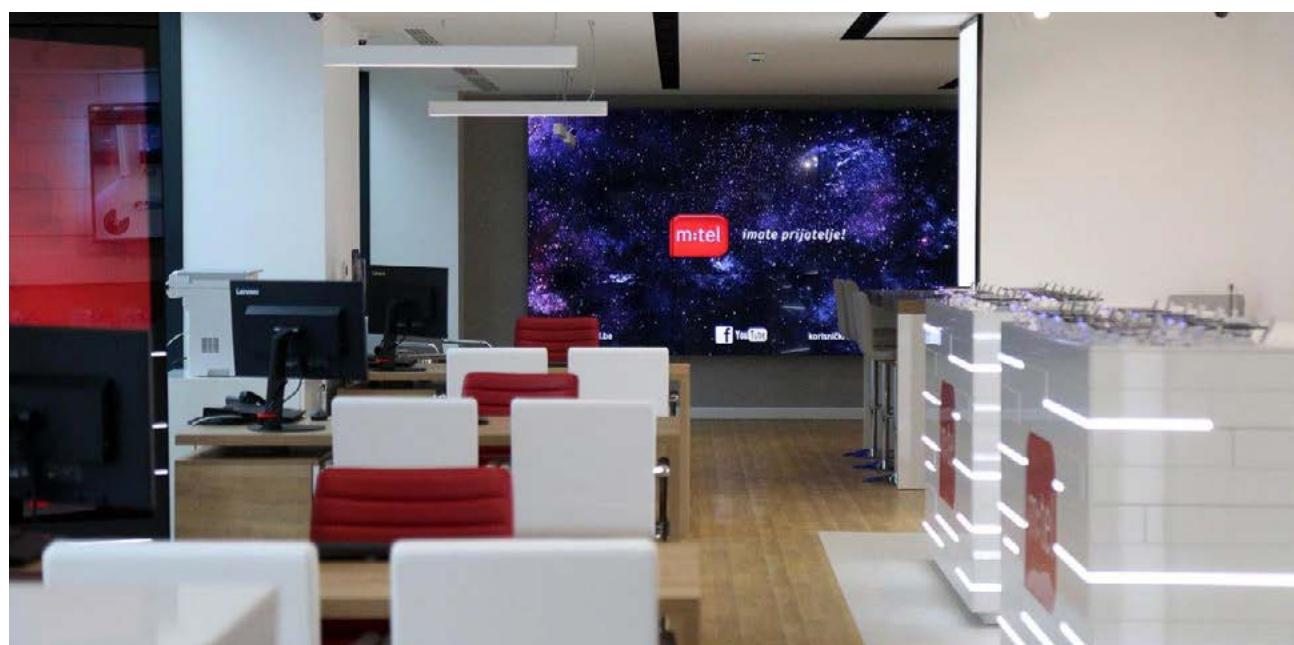

Skrojeno po mjeri korisnika

Na sastancima sa m:tel menadžerima korisnici će dobiti odgovore na sva pitanja, kao i savjete za najbolja rješenja skrojena po mjeri njihovog biznisa i poslovnih potreba. Zakazivanje sastanka u Biznis centru omogućeno je putem m:tel aplikacije, na stranici www.mtel.ba/poslovni a nakon toga svi poslovni zahtjevi mogu se riješiti na jednom mjestu, u zakazanom terminu, na adresi Vuka Karadžića br. 2, u Banjaluci.

Korisnicima je obezbijeđeno i parking mjesto koje se nalazi na parkingu Paskuline ciglane, u blizini punjača za električne automobile.

Kroz unaprijeđeno korisničko iskustvo, m:tel Biznis centar postavlja nove standarde na našem tržištu, pružajući specijalizovane usluge i prodajne kanale u potpunosti prilagođene poslovnim korisnicima.

DOBRO DOŠLI U MTEL BIZNIS CENTAR

Novo mjesto za nova rješenja, savjetovanje,
sastanke i prezentaciju uređaja.

Neka vam posao bude zadovoljstvo!

imate prijatelje!

POSLOVNI
KORISNICI

www.mtel.ba/poslovni

korisnički servis 0800 50 300

mtelbih mtelimateprijatelje

m:tel IPTV - MJESTO DOBRE ZABAVE

UZ NOVE KANALE I NOVE POZICIJE

PRIPREMLILA: JELENA MAKSIMOVIC

Korisnici m:tel TV paketa mogu uživati u velikom broju raznovrsnih TV sadržaja putem najpopularnijih TV kanala iz cijelog svijeta, kao i u bogatom regionalnom TV programu. Kako biste u svakom trenutku znali sve najnovije aktualnosti, ali i sve informacije o pozicijama kanala, najbolji i najbrži način da se o tome informišite je upravo putem Info kanala, koji vam je dostupan na poziciji 0.

Skrojen za potrebe cijele porodice, osnovni m:tel TV paket sa više od 280 TV kanala sadrži ekskluzivne informativne, filmske, muzičke, sportske i dječije kanale.

Premotavanje, pauziranje, snimanje i vraćanje propuštenog sadržaja i do 72 sata unazad, kao i Dječja TV samo su neke od opcija koje vam nudi m:tel TV.

Uzmite najbolje, uživajte uz svoj TV prijemnik! Više informacija možete potražiti direktno na stranici. www.mtel.ba ili pozivom na broj **0800 50 000**.

Dnevnik prijateljstava

PIŠE: SANDRA STANIĆ

m:tel-u još jedna nagrada za društvenu odgovornost

U Banskom dvoru u Banjaluci, krajem marta 2019. godine, održana je 16. manifestacija „Izbor najuspješnijih u privredi RS“, koju tradicionalno organizuje Privredna komora Republike Srpske, a koja za cilj ima afirmaciju i promociju uspješnih privrednih društava i privrednika.

Kompanija m:tel ovom prilikom dobila je prestižnu nagradu za doprinos razvoju korporativne društvene odgovornosti, koju je u ime kompanije primio Miodrag Vojinović, izvršni direktor za tehniku. U prethodnim godinama m:tel je takođe bio prepoznat kao kompanija koja svoje poslovanje temelji na ulaganju u društveno odgovorne projekte i aktivnosti, te ovo nije prva ovakva nagrada koju je dobio u okviru manifestacije „Izbor najuspješnijih u privredi RS“.

Manifestacija Privredne komore, tokom niza godina koliko se organizuje, zadržala je kvalitet i svoj osnovni cilj, a to je da promoviše privredne subjekte koji su ostvarili značajne rezultete u svom poslovanju i time doprinijeli

razvoju privrede u zemlji i regionu. Nagrada koju je m:tel dobio i ove godine govori o činjenici da se ulaganje u zajednicu putem društvene odgovornosti prepoznaće kao važan segment poslovanja savremenih kompanija.

„App izazov“ lansira nove ideje!

Kompanija m:tel i ove godine realizovala je konkurs za izradu mobilnih aplikacija za srednjoškolce pod nazivom „App izazov“. Najbolji timovi i aplikacije na državnom nivou, ukupno pet iz BiH, imali su priliku učestvovati na Regionalnom takmičenju, koje je ove godine održano u Podgorici, u organizaciji kompanija m:tel Crna Gora, Telekom Srbija i m:tel BiH. Na ovom takmičenju učestvovalo je ukupno 15 ekipa iz navedene tri zemlje.

Jednom od tri najkvalitetnije aplikacije proglašena je „Zvučna radionica“ tima „Log10“ iz Gimnazije Banjaluka, a članovi tima su maturanti ove gimnazije Vukašin Berić i Nikola Petrović. Zajedno sa svojom mentorkom, profesorkom Danijelom Štrbac Uletilović, oni su, kao nagradu za uspjeh na Regionalnom takmičenju, otputovali u Berlin na jednu od vodećih međunarodnih tehnoloških konferencija IDTechEx Show.

Kompanija m:tel i ovoga puta podržala je mlade kreativne ljude, pruživši im šansu da svoje ideje pretvore u djelo te da za to budu i nagrađeni. Ovakvo ulaganje u znanje, kreativnost, inovativnost i preduzetnički duh kod mladih ljudi važno je, kako iz aspekta podrške talentima tako i za budućnost cijelokupne društvene zajednice.

Izložba umjetničkih radova kao rezultat prijateljske saradnje

Nakon što su prošle godine pokrenuli i realizovali jedinstven Street art projekat oslikavanja ograde koja se nalazi uz poslovnu zgradu m:tel-a u Banjaluci, predstavnici Akademije umjetnosti Banjaluka i kompanije m:tel, 20. marta 2019. godine, otvorili su i izložbu radova ovih kreativnih rješenja.

U prethodnoj godini, kao jedan od vidova nastavka dugogodišnje uspješne saradnje Akademije umjetnosti u Banjaluci i m:tel-a, realizovan je projekat oslikavanja zaštitne ograde u Ulici Vuka Karadžića, a koja se nalazi uz zgradu ove kompanije. Za ove namjene tim mlađih umjetnika - 10 studenata Studijskog programa likovnih umjetnosti - napravio je kreativna rješenja u različitim formama i tehnikama. Izabranih 12 vizuelnih rješenja na kraju se našlo na ogradama, čineći tako ovaj prostor, ali i grad ljepšim.

A kako ovi umjetnički radovi ne bi ostali samo na ogradama, kompanija m:tel štampala je i kalendare za 2019. godinu sa motivima tih radova, ali i prostor hola svoje poslovne zgrade ustupila kao mjesto nesvakidašnje izložbe, koju će moći da vide posjetioci kompanije, te da u njoj svakodnevno uživaju zaposleni u m:tel-u.

Tradicionalna saradnja ETF-a u Banjaluci i m:tel-a

U okviru saradnje kompanije m:tel i Elektrotehničkog fakulteta Banjaluka, studenti tog fakulteta početkom godine posjetili su kompaniju m:tel. Studenti prve i druge godine fakulteta prisustvovali su zanimljivom predavanju u prostorijama kompanije, a predstavljen im je savremeni način poslovanja i sve oblasti u vezi sa telekomunikacijama i modernim tehnologijama. Studenti su imali priliku da čuju i predavanje - „IoT servisi bazirani na LoRa LPWAN tehnologiji”, odnosno da odgovore na pitanja kako se korištenjem digitalne tehnologije unapređuje kvalitet života i društva u cijelini.

Ovakva vrsta saradnje sa ETF-om u Banjaluci nastaviće se i tokom čitave školske godine.

Saradnja sa Fakultetom tehničkih nauka u Novom Sadu

Kompanija m:tel i Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu u prethodnoj godini potpisali su ugovor o obavljanju stručne prakse u kompaniji za studente ovog fakulteta, a u cilju pružanja što boljih uslova mladim ljudima koji će oblikovati ovu inženjersku struku u budućnosti. U okviru pomenute saradnje, predstavnici kompanije m:tel 11. i 12. marta 2019. posjetili su Fakultet tehničkih nauka, što je bio prvi inicijalni korak saradnje ove dvije institucije.

Predavači, predstavnici kompanije m:tel, tom prilikom predstavili su profil kompanije, studentima približili ulogu koju inženjeri imaju u savremenom telekomu, predstavili su nove tehnologije koje se razvijaju i koriste u m:tel mreži, kao što su SD WAN, LoRa WAN i IoT, i na kraju su predstavili uspješan program stručne prakse u kompaniji m:tel, koji je od sada dostupan i studentima FTN-a.

Predavanju je prisustvovao veliki broj studenata sa svih godina studija i katedri Departmana za energetiku, elektroniku i telekomunikacije ovog fakulteta. Osnovna tema predavanja pobudila je veliko interesovanje i dobila pozitivne reakcije od prisutnih, a studenti sa prostora Republike Srbije i BiH iskazali su naročito interesovanje za program stručne prakse u m:tel-u.

Na ovim sastancima predstavnici FTN-a predstavili su svoja uspješna naučno-tehnološka dostignuća, plan za unapređenje nastavnog programa i primjere uspješne saradnje akademske zajednice sa privrednim sektorom. U ovom smislu dogovoren su naredni koraci i razmatrane mogućnosti proširenja saradnje, koja bi prvenstveno isla u korist studenata, ali i u korist ove dvije institucije.

Dan sigurnijeg interneta 2019.

Dan sigurnijeg interneta 2019. u svijetu obilježen je 5. februara pod sloganom „Zajedno za bolji internet“. Na inicijativu Evropske komisije već niz godina u svijetu se obilježava ovaj dan, a tom prilikom brojni akteri iz oblasti obrazovanja, zaštite djece, medijske politike i telekomunikacionog sektora promovišu sigurno i odgovorno korištenje interneta i informacionih i komunikacionih tehnologija.

Kao i prethodnih godina, u BiH je organizovano onlajn takmičenje za učenike osnovnih i srednjih škola na temu bezbjednosti na internetu. Pobjednici su nagrađeni vrijednim nagradama - uređajima kao što su tablet, pametni telefoni, slušalice, baterije za punjenje mobilnih telefona i druge nagrade, koje su i ove godine obezbijedile kompanije m:tel i Logosoft.

Podrška za uklanjanje barijera

U okviru kontinuiranog ulaganja u poboljšanje uslova života građana, grad Banjaluka inicirao je nastavak izgradnje pristupnih rampi za lica sa invaliditetom. Uklanjanje ovih vrsta barijera za ulazak u javne ustanove na području grada jedna je od konstantnih aktivnosti koje grad preduzima. I ovoga puta, kompanija m:tel pružila je podršku gradu Banjaluka u realizaciji ovog projekta, koja se odnosi na finansiranje i postavljanje rampi na ulazu u prostorije Uslužnog centra, Kancelarije za pravnu pomoć

i Mjesne zajednice u okviru stambeno-poslovne zgrade u Ulici Živojina Mišića, u naselju Borik.

Kao i do sada, ova kompanija nastaviće svojim društveno odgovornim djelovanjem da utiče na pozitivne promjene u zajednici u kojoj posluje, podrškom svim dobrim idejama i inicijativama, poput upravo ovakvih i sličnih aktivnosti.

Važna poruka na Dan osoba sa Daunovim sindromom:

NE IZOSTAVLJAJTE NAS!

Kompanija m:tel i ove godine podržala je Centar „Dajte nam šansu - Zvjezdice“ iz Banjaluke, priključivši se i na ovaj način obilježavanju Međunarodnog dana osoba sa Daunovim sindromom.

Međunarodni dan posvećen osobama sa Daunovim sindromom obilježava se 21. marta, a njegov cilj je buđenje svijesti o važnosti podrške ovim osobama te o potrebi za njihovom inkluzijom.

Tradicionalno, već osmu godinu zaredom, ovaj međunarodni dan obilježio je i Centar „Dajte nam šansu - Zvjezdice“ iz Banjaluke. U Banskom dvoru predstavili su se djeca i mladi sa Daunovim sindromom, ali i svim ostalim poteškoćama, kroz bogat kulturno-umjetnički program. Poruka koju su organizatori manifestacije željeli da pošalju ovogodišnjim motom „Ne izostavljajte nas!“ jeste upravo da kultura pripada i osobama sa Daunovim sindromom, kao i pravo na školovanje, zaposlenje i sport.

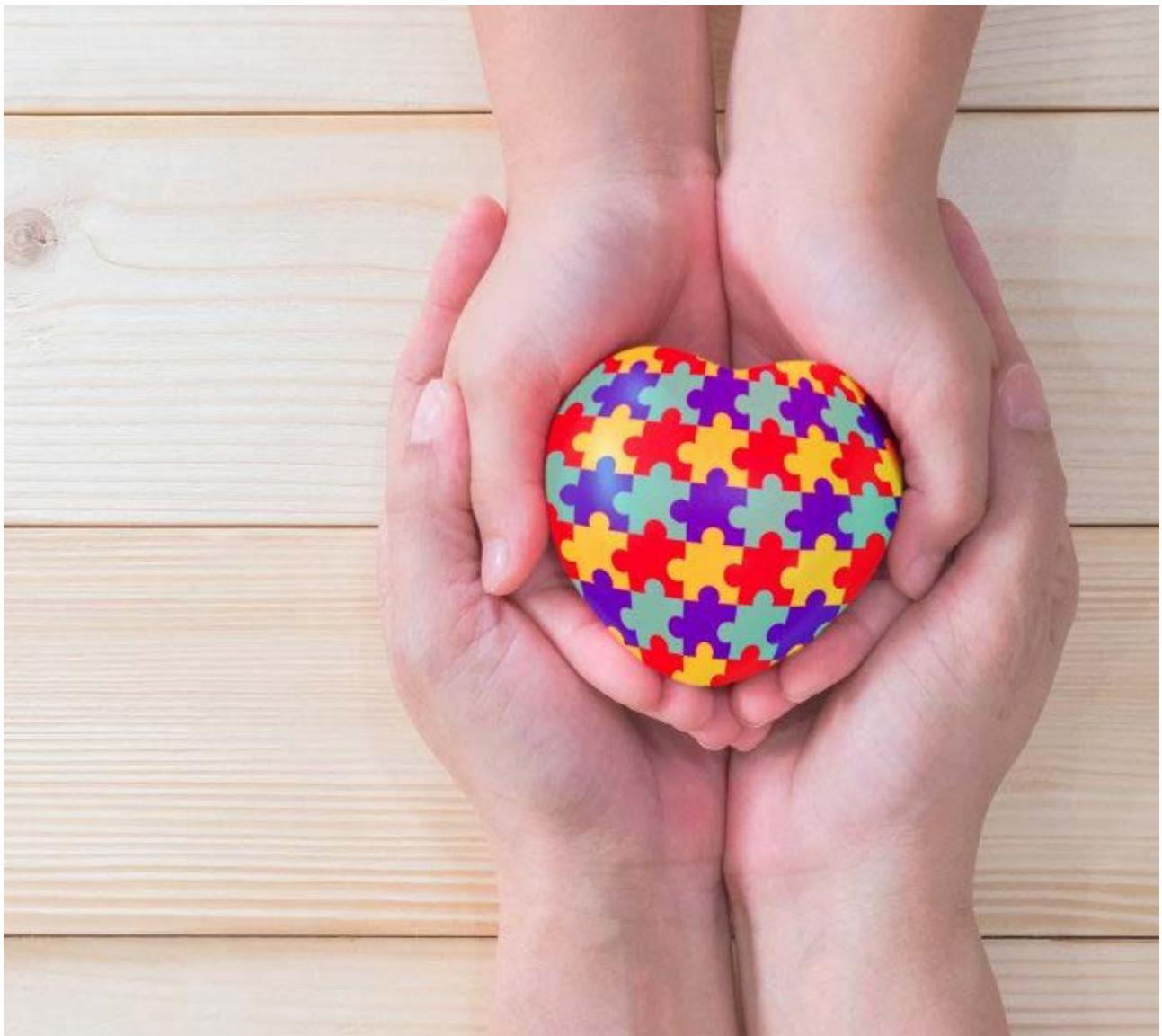
Autizam govori srcem

I ove godine, povodom Svjetskog dana osoba s autizmom, koji se obilježava 2. aprila, Udruženje građana Centar za edukaciju „Tvoja riječ“ iz Banjaluke organizovalo je niz dešavanja s ciljem podizanja svijesti o potrebama djece s autizmom.

U okviru obilježavanja ovog bitnog datuma, 1. aprila 2019. godine, u centru „Za majku i dijete“ u Banjaluci, održana je javna tribina „Vještina roditeljstva“, a tradicionalni humanitarni koncert „Autizam govori srcem“ održan je 2. aprila u Gradskom pozorištu „Jazavac“ u Banjaluci, uz podršku brojnih prijatelja.

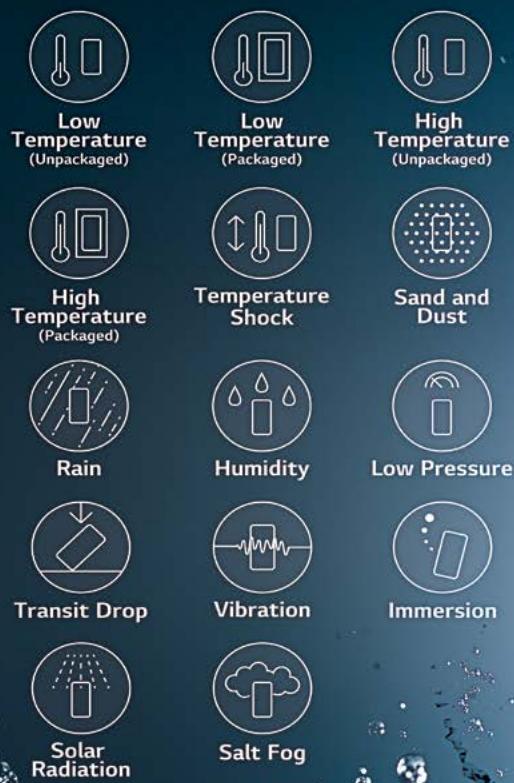
Kompanija m:tel u okviru svog društveno odgovornog poslovanja nastoji podržati što više aktivnosti koje za cilj imaju podizanje svijesti o osjetljivim grupama i pomoći im da ostvare što bolji položaj u društvu.

Takođe, tokom aprila otvoren je i m:tel humanitarni broj 1415, putem kojeg su svi korisnici u prilici da doniraju sredstva za kupovinu EEG aparata centru „Tvoja riječ“.

•

Passed 14 Tests

Stronger protection with military-standard certifications

*MIL-Specs tested based on MIL-STD-810G requirements by MET Labs. This in no way implies endorsement or approval by the U.S. Department of Defense.

FHD+ FullVision

Google Assistant

m:

POSLOVNI SVIJET

TEMA BROJA

TEMA BROJA

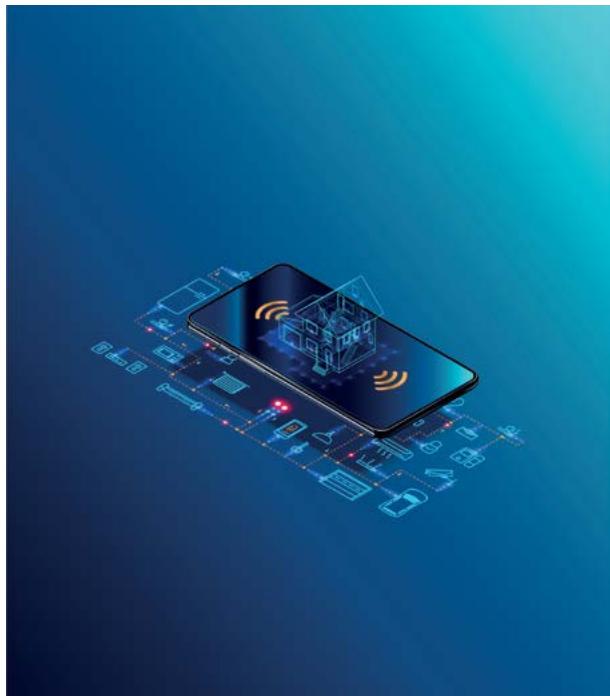
SADAŠNOST I BUDUĆNOST INTERNET OF THINGS-A

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Internet of Things, ili skraćeno IoT, nešto je o čemu se priča već neko vrijeme, a jednostavno se može definisati kao međusobno povezivanje jedinstveno prepoznatljivih uređaja sa kompjuterskom strukturom, koji imaju mogućnost povezivanja na internet. Po rječniku, pak, ovaj pojam može označavati „buduću primjenu tehnologije“. Ono što je sigurno jeste to da je IoT jedan od najuzbudljivijih trendova i tehnologija sa trenutno najvećim potencijalom. Rapidni rast ove industrije ukazuje i na širok spektar pametnih, nosivih, povezanih uređaja i pratećih aplikacija.

Prema izvještaju kompanije Gartner, više od 6,4 milijarde IoT uređaja je iskorišteno, a taj broj će se utrostrući kroz samo nekoliko godina. To znači da će ovaj broj dostići 20,8 milijardi do kraja sljedeće godine, što je više nego impresivna brojka. Ovo predviđanje napravljeno je prije pet godina, a najnoviji trendovi govore da će, ako se nastavi razvijati ovim tempom, u ovom roku biti korišteno čak 50 milijardi IoT uređaja. Mnogi IoT uređaje opisuju kao blagoslov za svakodnevni život zauzetih ljudi, jer se oni savršeno mogu koristiti za pravilno upravljanje svakodnevnim obavezama i kućnim poslovima.

PAMETNI UREĐAJI KOJI ĆE BITI U TRENDU OVE GODINE

Tržište u ovoj oblasti tehnologije zaista brzo napreduje i ono što nam je prije nekoliko godina bilo nezamislivo, danas nam je svakodnevica i nešto što smatramo sastavnim dijelom života, što i ne čudi, jer nam IoT uveliko olakšava ovaj užurbanji život. Kad su IoT uređaji u pitanju, uglavnom su u ţizi interesovanja bili pametni zvučnici, a to bi se ove godine moglo promjeniti.

PAMETNO OSVJETLJENJE

Ove godine će se više raditi na razvoju ovog segmenta IoT-a, jer će mnoga domaćinstva shvatiti da je pametni sistem rasvjete mnogo bolje rješenje za korištenje i uštedu energije. Osim osvjetljenja prostora, što je primarna funkcija ovog sistema, IoT korisniku pruža fleksibilnost da kontroliše osvjetljenje bez kompromisa.

PAMETNI KUĆANSKI UREĐAJI

Zamislite samo da imate rernu koja vam može pružiti pravilan uvid u ono ţta i kako kuvate? To bi značilo da će IoT kuhinjski aparati imati ugrađene kamere pomoću

kojih bi pratili razvoj situacije, otkrivali specifične potrebe te vam javljali informacije zbog kojih bi krajnji rezultat, u ovom slučaju ručak, bio što bolji. Dolaskom pametnih kuhinjskih aparata možete jasno pratiti sopstveni napredak i ne dozvoliti sebi da pretjerate kad je priprema hrane u pitanju. Ovi primjeri IoT uređaja mogu biti povezani sa pametnim telefonom i mogu omogućiti da obavljate neke druge poslove, a usput da pratite razvoj događaja.

PAMETNI KUĆNI APARATI

Svakodnevni poslovi, kao što su čišćenje poda, zalijevanje bašte i sl. mogu se bez problema obavljati pomoću IoT uređaja, tako da vam se neće moći desiti da zaboravite zaključati kućna ili automobilska vrata, jer ćete sve te uređaje moći, i već sad možete, kontrolisati putem mobilnog telefona. Sigurnosni sistemi, kamere za kućne ljubimce i prskalice za baštu, svi oni mogu koristiti IoT kao osnovnu bazu za funkcionisanje i zato će u ovoj godini više pažnje biti posvećeno upravo tome.

Elektronski uređaji, kao što su televizori, ozvučenje i sl. takođe se mogu povezati na IoT da bi nam pružili još bolji ugođaj. Međusobno povezani, ovi uređaji koordinišu u skladu s tim kako bi korisniku pružili najbolje moguće iskustvo. Prepostavlja se da će upravo ovakvi IoT uređaji dominirati na tržištu u narednih nekoliko godina.

PREDVIĐANJA: KAKO ĆE SE RAZVIJATI IOT?

Prije nekog vremena sprovedeno je istraživanje u kojem su učestvovali programeri iz cijelog svijeta. Njima je postavljeno pitanje da podijele svoje viđenje napretka IoT-a, a razgovarano je o najpopularnijim operativnim sistemima i platformama za razvoj IoT-a te u kom pravcu se kreću vodeće industrije koje se njime bave. Tokom istraživanja otkriven je raznovrstan broj mišljenja o trenutnom statusu IoT-a te o pravcu u kojem bi se mogao kretati u budućnosti.

Iz cijele studije izdvojeno je nekoliko najboljih modela za koje programeri tvrde da su upravo oni budućnost IoT-a.

INDUSTRIJE KOJE IMAJU NAJVİŞE KORISTI OD IOT-A

Najinteresantnije oblasti za razvoj IoT-a su svakako one u kojima se ovaj koncept već koristi i stručnjaci predviđaju

da će u budućnosti fokus biti upravo na njima. Tu se, na prvom mjestu, misli na koncept pametnog doma (19%), na nosivu tehnologiju (13 %), na fitnes (11%) i na automobilsku industriju (11%). Priče o uspjehu poput FitBit-a, kao i dostupnost uređaja kao što je Nest pametni termostat, u prodavnica široke potrošnje otvaraju put ka tome da što više ljudi usvoji i bolje razumije koncept IoT-a.

Sa pojavom Apple Watch-a, nosiva tehnologija dobila je veliku pažnju, kako pozitivnu tako i negativnu, jer je poznato da su IoT nosivi uređaji nešto manje glamurozni, samim tim mnogo su pristupačniji, a gotovo jednako efikasni kao ostali koji se ne svrstavaju pod IoT.

Trenutno se radi i na implementirajući IoT-a u vojne svrhe, posebno na područjima infracrvenog senzora i noćnog vida, a sve ove aplikacije mogu se smatrati glavnim pokretačima u istoriji IoT-a, koja se razvija pred našim očima. Isto tako,

Razvoj IoT rješenja u kompaniji m:tel

Kompanija m:tel prati savremenu tehnologiju razvijajući IoT rješenja zahvaljujući kojima će uskoro korisnicima pružiti iskustvo življenja u pametnim kućama i pametnim gradovima.

Pametna kuća (Smart home) je koncept savremenog življenja uz pametno korištenje tehnologije. m:tel Smart Home će korisnicima omogućiti sigurnije životno okruženje i brojne energetske uštede. Uz ovo rješenje ne samo da više nećete razmišljati da li ste ugasili peglu ili ringlu, već će vam omogućiti praćenje vašeg doma na daljinu putem live streaminga, te senzorno praćenje pokreta, klime, vode ili dima. To će vašu kuću činiti sigurnijom od potencijalnih provala, a vas srećnijima i opuštenijima.

Takođe, izgradnjom LPWAN (Low Power WAN) tehnologije, m:tel će omogućiti gradovima da izrade Smart City rješenja koja će unaprijediti život korisnika kroz automatizaciju različitih procesa i pomoći različitim segmentima gradskog života (pametni parkinzi, praćenje vodostaja rijeka, upravljanje otpadom, osiguravanje grašđevinskih objekata, upravljanje saobraćajem i rasvetom i sl.)

rapidno napreduje i upotreba IoT-a u medicini, tako da već sad imamo bežične tehnologije i senzore čija je glavna funkcija praćenje zdravstvenog stanja ljudi. Te inovacije podrazumijevaju sve, od malih uređaja za praćenje rada srca pa sve do kompleksnih robotika koji se već koriste u Japanu i Evropi.

BUDUĆE APLIKACIJE

Koncept pametnog doma prihvaćen je od strane korisnika širom svijeta, tako da pametni uređaji, poput Google Home-a, Amazon Alexa-e ili Samsung Bixby-ja više nisu nepoznanica, a mnogi predviđaju da će se IoT koncept u skorijoj budućnosti više fokusirati na zdravstvenu zaštitu i na automobilsku industriju. Praćenje zdravstvene statistike dramatično će uticati na medicinsku zajednicu, kao i na širu javnost u cjelini. Ono što ostaje ključni izazov pri implementaciji u ovom sektoru jeste prikupljanje podataka i njihovo bezbjedno

dijeljenje sa odgovarajućim stranama. Postavljanje standarda koji će omogućiti različitim uređajima iz ove oblasti da bezbjedno komuniciraju jedni sa drugima ključna je prepreka koju treba preći. Pozitivna stvar je to što mnoge svjetske zdravstvene organizacije, poput FDA, već godinama rade na standardizaciji pametnih medicinskih uređaja.

ZAKLJUČAK

I dok čak 58% razvojnih inženjera očekuje da će IoT koncept nadmašiti upotrebu pametnih telefona i tableta u roku od dvije godine, 60% njih smatra da se budućnost IoT-a krije u cloud servisima i interakciji sa više uređaja. Ono što je ovo istraživanje iznijelo kao glavni zaključak jeste to da stručna javnost vidi IoT kao trajni trend koji će samo napredovati i da će kroz nekoliko godina današnji uređaji koje ova oblast koristi biti zamijenjeni naprednjom tehnologijom.

BIZ&TECH

PROGRAMI KOJI VAM POMAŽU U ORGANIZACIJI POSLA

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Kad je organizacija posla u pitanju, nije važno da li vodite neki mali posao koji zapošjava nekoliko ljudi ili uporedo vodite nekoliko različitih poslova, uvjek ćete morati voditi računa o više stvari u isto vrijeme, a to može biti prilično haotično. Upravo iz tog razloga trebalo bi da implementirate neke od softvera koji vam mogu pomoći u organizaciji posla, ali i komunikaciji sa zaposlenima.

PROOFHUB

Ovo je veoma moćan softver, koji je namijenjen poslovnoj komunikaciji i koji kombinuje sve funkcije koje mogu biti neophodne pri vođenju posla. Putem ovog programa možete pratiti sve aktivne projekte, možete čuvati i dijeliti fajlove. Postoji i mobilna verzija ovog programa koja se može koristiti kako na android tako i na iOS uređajima.

Glavne odlike:

- Efikasno upravljanje projektima i zadacima;
- Gantovski dijagrami pomoću kojih pratite aktivne projekte;
- Dinamični izvještaji za dobijanje jasnih uvida u projekte;
- Praćenje vremena koje zaposleni provedu na određenim zadacima.

TRELLO

Ovo je jedan od najpopularnijih programa ovakvog tipa. Trello je jednostavan, besplatan, fleksibilan i veoma vizuelan način da pratite svoje aktivne projekte i vodite računa o bilo čemu kad je posao u pitanju. Koliko je popularan i koristan, govori i činjenica da mu vjeruje više od milion aktivnih korisnika kojima je ovaj softver osnovno sredstvo za rad. Trello je nešto kao virtualna oglasna tabla u koju imaju uvid svi članovi vašeg tima, možete ga podijeliti po timovima ili po projektima.

Kartice možete pomjerati, možete ih rasporediti po bojama ili po projektima, možete ih prebacivati od jedne faze procesa do druge.

Četiri glavne funkcije Trello-a

- Svaka kartica može biti kodirana putem boje, a boje možete mijenjati po projektima;
- Sadrži ikonice (avatare) na kojima je prikazano ko učestvuje u toj kartici, što omogućava drugim korisnicima da ostave svoj komentar ili da ažuriraju. Isti taj zadatak možete i podijeliti te postaviti podsjetnik ukoliko se krajnji rok za izvršenje približio;
- Pozadina svake Trello ploče može se prilagoditi. U programu imaju ponuđene određene pozadine, a ako želite, možete skinuti nove;
- Kartice se mogu prebaciti sa jedne table na drugu, mogu se kopirati ili arhivirati kad završite projekat.

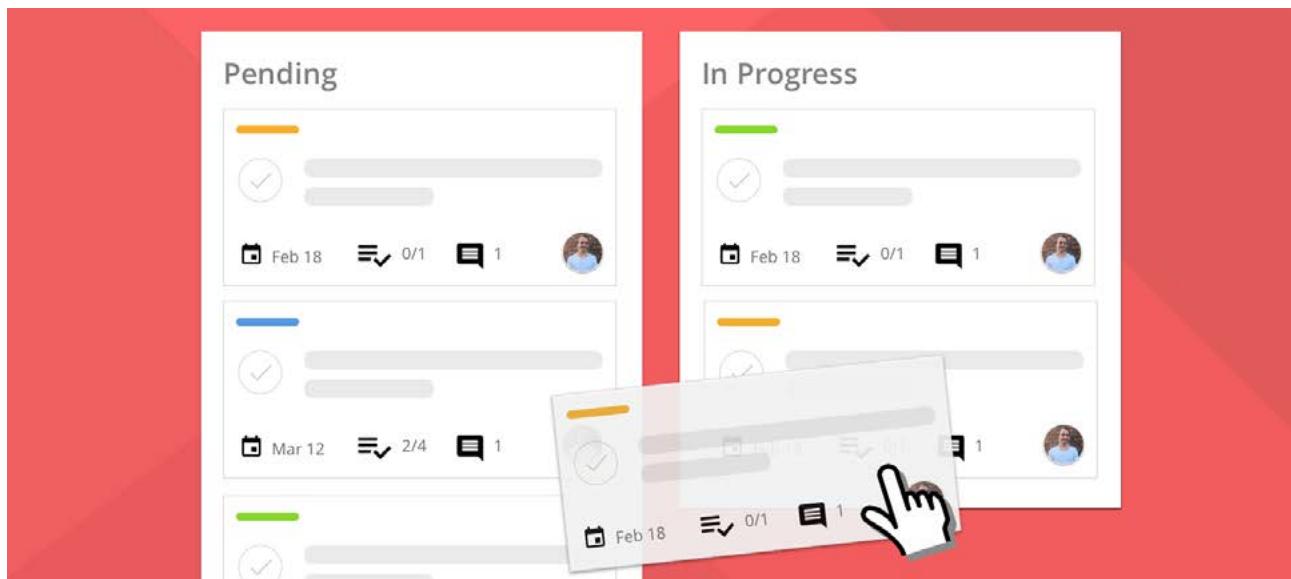

TODO.VU

Nije važno da li ste frilenser, da li ste samostalni konsultant ili pak imate malu agenciju sa određenim brojem zaposlenih, Todo.vu će sigurno biti od velike pomoći. To je veoma jednostavan softver za upravljanje poslovima, čiji je glavni cilj obavljanje zadataka. On na neki način objedinjuje upravljanje klijentima kao i internim projektima, a interfejs mu je veoma uredan i oku ugodan.

GLAVNE KARAKTERISTIKE

- Intuitivan interfejs;
- Fokusirana komunikacija i ažuriranja u realnom vremenu;
- Ugrađeno praćenje naplata;
- Sinhronizacija zadataka sa bilo kojim onlajn kalendarom.

IGRAČKE ZA DJECU KOJE POKAZUJU DA JE BUDUĆNOST STIGLA

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATAR

Ako spadate u generaciju koja je rano djetinjstvo provela krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina prošlog vijeka, onda sigurno znate kako je u to vrijeme zamišljana budućnost. Tada su svi vjerovali da će 2000. godina donijeti neku veliku tehnološku revoluciju, da ćemo imati leteće automobile, teleport i da će nam životi izgledati kao epizoda „Zvjezdanih staza“.

Ako i vi stvari posmatrate iz tog ugla, onda ste vjerovatno razočarani činjenicom da se ljudi i dalje po nekoliko sati klackaju autobusima ne bi li stigli od tačke A do tačke B ili zato što svaka kuća nema svog robota. Ako ste pak nešto realniji u svojim pogledima na svijet, onda ćete shvatiti da je tehnologija uveliko nadmašila dječja namaštavanja. Danas imamo pametne telefone, imamo koncept pametnog doma, imamo električne automobile, a tehnologija je napredovala čak i u segmentu dječjih igračaka. Mnoge kompanije su se posvetile upravo najmlađoj populaciji te su osmisile igračke koje igranje dižu na jedan sasvim novi nivo.

PAMETNE IGRAČKE

Kompanije kao što su LeapFrog i Vtech napravile su pametne, interaktivne igračke, ali su otiske i korak dalje pa su za sve roditelje osmisile posebne onlajn kartice putem kojih mogu pratiti nivo napretka svoje djece i daju im smjernice kad je vrijeme da im dijete pređe na viši nivo. Među zabavnim igračkama tog tipa je pametni pas koji se smije, maše repom... Roditelji u igračku mogu unijeti uzrast djeteta, a sadržaj igračke mijenja se kako dijete raste.

DIY IGRAČKE

Iako je tehnologija toliko napredovala da nam je sve servirano na ruke, čini se da „uradi sam“ projekti nikad nisu bili popularniji. Danas možete pronaći veoma povoljne 3D štampače pomoću kojih vaši mališani sami mogu izraditi razne predmete. Na primjer, kompanija Mattel napravila je Hot Wheels set koji sadrži kalupe za izradu automobila igračaka od početka. Stručnjaci kažu da je DIY uvijek sjajan način da klinci razvijaju motoriku i logično zaključivanje.

KREATIVNE APLIKACIJE

O napretku tehnologije jednostavno ne možemo pričati, a da ne spomenemo aplikacije, virtuelnu i produženu stvarnost, jer su to segmenti koji polako, ali sigurno postaju naša svakodnevica. AR slušalice će integraciju sa digitalnim medijima podići na neki sasvim novi nivo. Postoji veliki broj igračaka koje se mogu povezati sa AR i VR setovima, a mi vam preporučujemo da birate one koje se mogu koristiti sa uređajima ili bez njih. Postoji aplikacija colAR, pomoću koje možete štampati šablove za bojenje, a kasnije ih, pomoću AR-a možete pretvoriti u fenomenalne animacije. Pa koje dijete ne bi bilo oduševljeno?

Sve ove moderne inovacije nikako ne bi trebalo da istisnu neke tradicionalne igre na kojima smo odrasli, ali isto tako nipošto ih ne treba odbacivati u startu, jer mogu biti zaista korisne. Kao i za sve drugo, važno je u kolikoj mjeri i na koji način se koriste. Djeci će sigurno biti zabavne.

ROBOT KAO NAJBOLJI PRIJATELJ

Djeca iz nekog razloga mnogo vole robote, ali kad malo bolje razmislimo, šta tu ima da se ne voli. Roboti uglavnom imaju zaista korisne informacije i nikad se ne umaraju od igranja. Na tržištu se odnedavno može naći robot po imenu WowWee, koji prijeti da pokrene sasvim novi trend kad su igračke u pitanju, jer je riječ o robotu koji je namijenjen upravo djeci. Tu je i RoboMe robot, koji je u stanju da preuzme bilo koju karakteristiku koju dijete odabere, ali uz malu pomoć iPhone-a ili i-Pada.

TOČAK U NOVOM RUHU

Ne postoje generacije koje se na bilo koji način u djetinjstvu nisu igrale točkovima, bilo u vidu bicikla, trotineta ili nečeg trećeg, točak je uvijek sveprisutan kada su dječje igračke u pitanju. U posljednje vrijeme proizvođači igračaka i inovatori točak pokušavaju staviti u neke nove, drugačije i zabavnije uloge. Tako imamo SpheroVelo, koji se kreće na loptama umjesto na točkovima, rotira se i jednostavnim manevrisanjem može da se kreće u svim pravcima. SpheroVelo ima jedinstven dizajn, ali i nekoliko zaista korisnih namjena, a jedna od najvažnijih je ta što pomaže djeci da bolje održavaju ravnotežu.

TABLETI

Neki će reći kako tehnologija nikako ne bi trebalo da se svrstava u igračke, ali u vrijeme u kojem mi živimo to je jednostavno nemoguće, a to su prepoznali i mnogobrojni proizvođači tableta i telefona. Kad su tableti u pitanju, postoje oni koji su namijenjeni isključivo djeci, a među njima je Kurio tablet od četiri inča, koji bi trebalo da privuče djecu predškolskog uzrasta. Ovaj tablet ima poseban sistem za filtriranje sadržaja na internetu, kao i 30 igrica i aplikacija edukativnog sadržaja. Pored toga, uz ovaj tablet dobijete i slušalice posebno napravljene za male dječje uši.

INOVACIJE

Ako kojim slučajem pratite startap platforme, onda ste sigurno primijetili kako se među silnim inovacijama uvijek nađu i neki proizvodi namijenjeni djeci. ATOMS je kompanija koja je osvojila svijet plug-n-play električnim kockama, koje funkcionišu kao i klasične kockice za slaganje, samo su malko unaprijeđene. Ove kocke mogu proizvoditi razne zvukove, mogu se samostalno pomjerati i mogu da svijetle. Povezuju se putem Bluetootha na aplikaciju koja pomaže klincima da sami stvore sopstvenu magiju.

BIZ&TECH

Vodič za kupovinu 4K televizora

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Zahvaljujući ultravisokoj rezoluciji, moguće je vidjeti svaki detalj na ekranu, jer 4K donosi četiri puta veću rezoluciju u odnosu na Full HD.

Uz trend povećanja veličine dijagonale ekrana na televizorima unazad nekoliko godina raste i njihova rezolucija. Tako je, osim odabira proizvođača televizora te idealne veličine dijagonale, i rezolucija ekrana postala jedan od faktora prilikom odluke o kupovini novog TV-a. Ukoliko ste gledali ponudu TV uređaja, vjerovatno ste zapazili da sve više modela, osim toga što nude smart funkcije, dolazi s ekranima u 4K rezoluciji.

Ova rezolucija se već neko vrijeme koristi u kinematografiji, a zahvaljujući konstantnom padu cijena tehnologije, sada je dostupna i prosječnom džepu kupaca. Ekrani obuhvaćeni 4K standardima prisutni su i na uređajima novije generacije, poput kamera, pametnih telefona, displeja na računarcima i igračkim konzolama.

ŠTA JE 4K?

Krenimo ispočetka. SDTV je standardna rezolucija 720 x 576 piksela, koja predstavlja osnovni nivo kvaliteta slike i može biti standardnog (4:3) i širokog (16:9) formata. Stepenicu više predstavlja HDTV rezolucija, koja dolazi u HD ready i Full HD rezoluciji. Nakon što je visoka rezolucija pokazala da pruža mnogo više detalja od standardne, na red je došla i ultravisoka, odnosno 4K rezolucija, koja prikazuje 3.840 x 2.160 piksela, što je čak četiri puta veća rezolucija od Full HD-a, koji ima 1.920 x 1.080 piksela.

U praksi ovo znači da na 4K televizoru možete vidjeti još više detalja, oštriju sliku i bogatije boje nego na Full HD-u. Imajte na umu da su neki detalji nevidljivi ljudskom oku sa veće razdaljine pa će pravu 4K doživljaj moći iskusiti sa nešto manje udaljenost od TV-a.

KOJE SU MANE?

Vrhunska 4K rezolucija ne dolazi do izražaja kod gledanja sadržaja koji nije visokog kvaliteta, pa će, gledajući TV kanale koji emituju signal u SD rezoluciji, biti uskraćeni

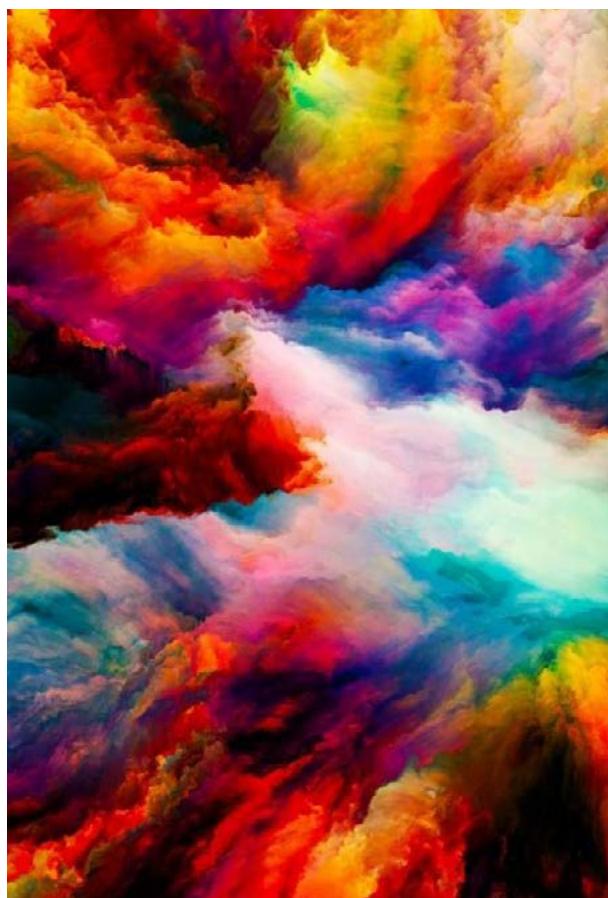
za sve blagodeti visoke rezolucije. U slučaju gledanja SD signala na ekranima velikih dijagonala ovaj nedostatak će se još više isticati.

ŠTA ODABRATI?

Ukoliko kupujete novi televizor koji će vas služiti nekoliko godina, isplati se uložiti malo više u 4K, dok modeli srednje i više klase već sada nude UHD rezoluciju. Imajte na umu i to da će 4K sadržaja biti sve više, kao i to da ultravisoku rezoluciju već sada nude pojedini striming TV servisi, YouTube i druge video-platfome. Koliko ova tehnologija ide korak ispred vremena, pokazuje to da su se na tržištu već pojavili 8K modeli televizora, dok se u Japanu uveliko pripremaju da Olimpijske igre 2020. godine emituju u 8K rezoluciji.

Ako ste u potrazi za TV uređajem koji nudi 4K iskustvo gledanja, modele poznatih svjetskih proizvođača možete pronaći u m:tel ponudi.

Ponudu TV uređaja pogledajte na web sajtu m:tel-a www.mtel.ba

BIZ&TECH

U Tokiju se testiraju sistemi koji detektuju kiše i tornada i 30 minuta prije nego što počnu

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Japanci testiraju novu tehnologiju koja će koristiti meteorološke radare i zemaljske digitalne radio-talase kako bi brzo i precizno predvidjela bujične kiše i tornada.

Novu tehnologiju zajedničkim snagama razvijaju japanska vlada i Nacionalni institut za informacionu i komunikacionu tehnologiju (NICT) kako bi sistem bio spremna za primjenu prije Olimpijskih igara, koje se održavaju u Tokiju 2020. godine.

Postojeći radarski sistemi nisu u stanju da predvide „gerilske oluje“, koje su do bilo takvo ime jer se brzo formiraju hlađenjem vodene pare, a potom se bez ikakvog upozorenja aktiviraju u određenim područjima. Međutim, novi sistem je mnogo moćniji i sposobniji za procjenu veličine kišnih kapi i strukture oblaka.

Inženjeri koji rade na razvoju i testiranju novog sistema kažu da MP-PAWR (multi parametar phased array weather radar) može predvidjeti bujice i tornada 20 do 30 minuta prije nego što se pojave. Sistem ima ravnu antenu koja

emituje radio-talase u širem opsegu nego rotirajuće antene koje se koriste u tradicionalnim radarima te kombinuje MP radar, koji omogućava promatranje veličine kapi kiše i faznog niza radara koji vrši 3D skeniranje strukture oblaka.

Fazni niz je zatim uparen sa zemaljskim radio-talasima, koji se mogu koristiti za mjerjenje nevjerojatno malih varijacija u nivoima vodene pare, što može pomoći u sužavanju vremena potencijalne oluje pokazujući vremenske prilike kada će se para vjerovatno povećati dovoljno da se ohladi i kondenzuje.

Predviđanje iznenadnih i obilnih padavina glavni je prioritet za japanske vlasti, budući da oko 30 odsto područja Tokija leži ispod nivoa mora, dok su se pripreme za katastrofalne poplave zasad pokazale kao neadekvatne.

Naučnici vjeruju da je zabilježeni porast broja „gerilskih oluja“ u Japanu posljednjih godina povezan s klimatskim promjenama.

Intenzivne padavine sve su češće širom Japana. Padavine veće od 80 milimetara po satu zabilježene su u prosjeku 18 puta godišnje tokom proteklih 10 godina, u odnosu na zabilježenih 11 puta u periodu između 1976. i 1985. godine. Više temperature okeana uzrokuju više vlage koja se usisava u vazduhu, što znači da velika količina kiše pada odjednom, dok istovremeno tajfuni imaju veću vjerovatnoću da ojačaju.

Preliminarni testovi sistema rade se od 2018. godine, a zvaničnici NICT-a žele da ga u što kraćem roku osposobe za praktičnu primjenu.

BIZ&TECH

NAJNOVIJI HITOVI IZ SVIJETA SCI-FI KNJIŽEVNOSTI

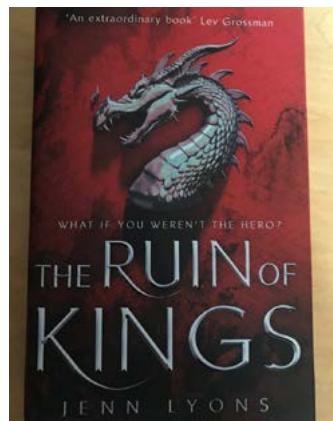
PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Uzmite dozu istorije, misterije, intrige, realnosti, fantazije, magije i tehnologije i dobićete žanr koji pojedini mrze, dok mu se drugi uvijek iznova rado vraćaju - naučnu fantastiku. Njena najveća čar leži u tome što nam dopušta da odlutamo u svijet mašte, u kojem nema ograničenja i granica, gdje se jednog dana nalazimo na Zemlji, drugog na Saturnovim prstenovima, a trećeg na nekom asteroidu izvan naše galaksije. Naučna fantastika je i odličan način da pobegnemo od često surove i sumorne stvarnosti te shvatimo pozadinu nekih trenutnih društvenih i političkih dešavanja iz sasvim drugačijeg aspekta. Nije lako pronaći stvarno originalno štivo vrijedno pažnje i vremena, budući da su knjige često slične tematike i sve redom izgledaju kao neke verzije „Gospodara prstenova“ (The Lord of the Rings) ili „Igre prijestola“ (The Game of Thrones), ali postoje neke knjige u čiji magični alternativni svijet stvarno vrijedi zaviriti. Neka od tih dijela u kojima smo najviše uživali izdvojili smo za vas u ovom broju m:agazina.

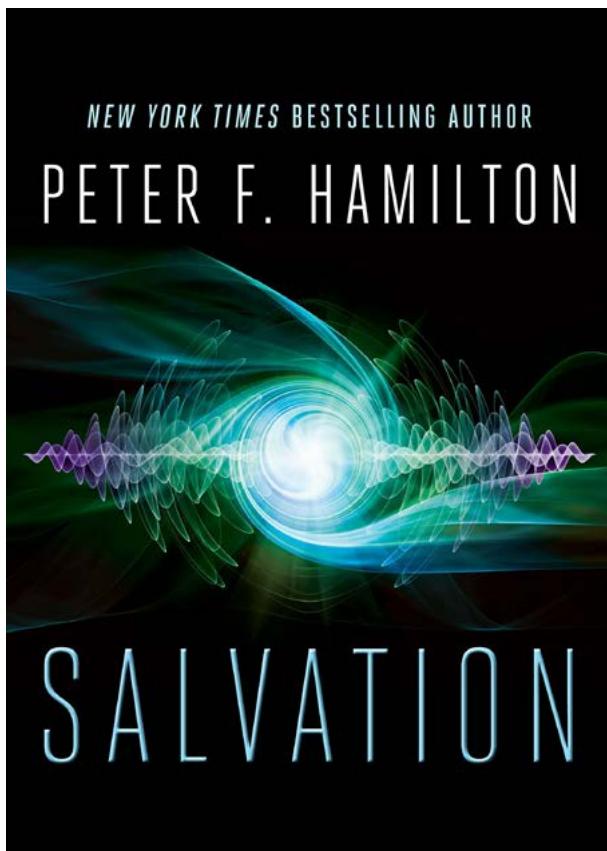
ZA ONE KOJI NE MOGU PREBOLJETI TO ŠTO SE „IGRA PRIESTOLA“ POLAKO PRIVODI KRAJU

THE RUIN OF KINGS, DŽEN LAJON

Ono što je „Igru priestola“ učinilo najpopularnijim televizijskim serijalom svih vremena bila je prava doza svih odgovaračih elemenata u kojima gledaoci uživaju, a debitantski roman Džen Lajon „Propast kraljeva“ (The Ruin of Kings) posjeduje sve te elemente. Ovo djelo ima sve ono što svaka dobra knjiga epske fantastike treba da ima: misteriozna je, očaravajuća, često okrutna, mračna i, ono što je najvažnije, toliko zarazna da je nećete moći ispustiti iz ruku. Glavni junak je mladi princ Khrin, kojeg prati prilično mračno proročanstvo o njegovoj судбини, a zanimljiva kombinacija njegovih talenata i mana dovodi ga u veoma zanimljive situacije, zajedno sa plejadom drugih pozitivaca i negativaca. Svijet u kojem se odvija radnja veoma je kompleksan i detaljno je opisan, tako da vam neće biti problem da se uživite i provedete mnoge sate u srećnom čitanju.

ZA FANOVE INTERGALAKTIČKIH PUTOVANJA I „STAR GATE“ SERIJALA

SALVATION, PITER F. HAMILTON

Uzbudljiva vam je ideja o putovanjima na udaljene planete i svjetove putem jednog malog skoka kroz veoma veliku svjetlosnu kapiju? Pogledali ste baš sve epizode serija i filmova iz „Star Gate“ serijala, ali želite još? Onda nećete pogriješiti ako se odlučite za knjigu „Spasenje“ (Salvation), a dodatni bonus je činjenica da se radnja knjige odvija tokom dva različita perioda: 23. vijeka i 51. vijeka. U dalekoj budućnosti postoji globalna mreža portala „Connexion“, koja je u potpunosti revolucionizovala civilizaciju i omogućila pristup novim izvorima obnovljive energije, kao i kontakt sa vrlo religioznom vrstom vanzemaljaca. Nakon što je na jednoj udaljenoj planeti pronađen misteriozni artefakt, tim od pet najboljih naučnika odlazi na misiju da ispita situaciju. Zvuči vam kao radnja skoro svakog drugog naučnofantastičnog filma koji ste imali priliku da pogledate? Iako se možda čini tako, nakon što pročitate opis, uvjeravamo vas da će vam ovaj naučnofantastični triler držati pažnju do posljednjeg trenutka, a kompleksni likovi stalno će vas iznenadivati svojim postupcima.

Dvije radnje u različitim periodima isprepletene su do najsitnijih detalja, a ključ za rješenje misterije nalazi se na najneočekivanijem mjestu. Zaintrigirani ste? Odlično, naša misija je postignuta!

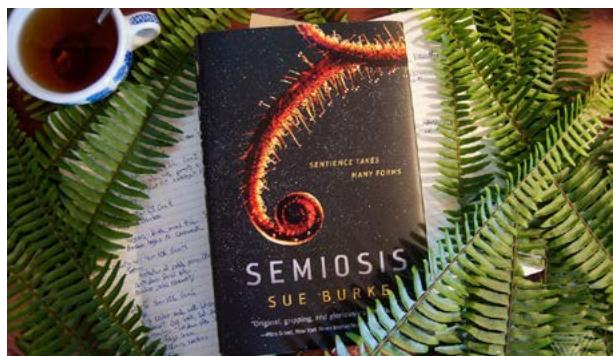
ZA FANOVE „HARRY POTTER“ SERIJALA

VITA NOSTRA, MARINA I SERGEJ DJAČENKO

Zamislite mnogo mračniju verziju megapopularnog serijala o dječaku čarobnjaku Hariju Poteru i dobićete najpričiniji opis ove knjige ruskih autora Marine i Sergeja Djačenka. Ovih dvoje autora već dugo važe za najbolje pisce naučne fantastike u svojoj rodnoj Rusiji, a sada polako i sigurno osvajaju i fanove u ostalim dijelovima svijeta. U centru radnje je šesnaestogodišnja djevojka Saša, koja, poput čarobnjaka sa ožiljkom u obliku munje na čelu, sazna da su joj suđene velike stvari i da će pohađati misteriozni Institut za specijalne tehnologije. Za razliku od Hogvorts-a, gdje se kolači magično pojavljuju na stolovima u svakom trenutku i gdje sove ljubimci raznose poštu učenicima, Institut nije pretjerano prijateljski nastrojeno mjesto. Tu se izučava vrlo specifična vrsta magije, koja je u velikoj mjeri povezana sa filozofijom i lingvistikom, a sam Institut je prilično hladno i sumorno mjesto. Da li će se Saša uspjeti izboriti sa svojim demonima i istovremeno polagati ispite najboljim ocjenama? Sašinu sudbinu možete saznati ako nabavite svoj primjerak ove knjige, koja se često ubraja u najuspješnija djela naučne fantastike u 21. vijeku.

ZA ONE KOJE ZANIMAJU TEMA EVOLUCIJE I NAUKA

SEMIOSIS, SU BERK

Svi fanovi naučne fantastike vole dobru priču o prvom kontaktu sa vanzemaljcima, a ovo je jedna od najzanimljivijih do sada napisanih. Ova knjiga će vas osvojiti već nakon prvih stranica i kad jednom posjetite planetu Pax, nećete prestati listati stranice sve dok ne otkrijete sve njene misterije. Brod sa ljudskim kolonistima slijće na prelijepu planetu Pax, gdje se bilje i životinja čine poznatim, ali sve ostalo budi misteriju i čudjenje. Uskoro kolonisti otkrivaju da napuštena planeta ima sopstvenu volju i da moraju otkriti svoju ulogu na njoj. Svijet koji je Su Berk kreirala nevjerojatno je zanimljiv, a njeni karakteri su živopisni. Ovo je odlična knjiga za opuštanje, ali i razbuđivanje malih sivih ćelija.

ZA FANOVE „STRANGER THINGS“ SERIJALA

STRANGER THINGS: SUSPICIOUS MINDS, GVENDA BOND

Zanima vas pozadina Netflix-ove hit serije „Čudne stvari“ (Stranger Things)? Ne treba da tražite dalje od ove SF poslastice. Tamni svijet u kojem Ileven koristi svoje moći kako bi zaštitila gradić Hawkins dobija potpuno novu

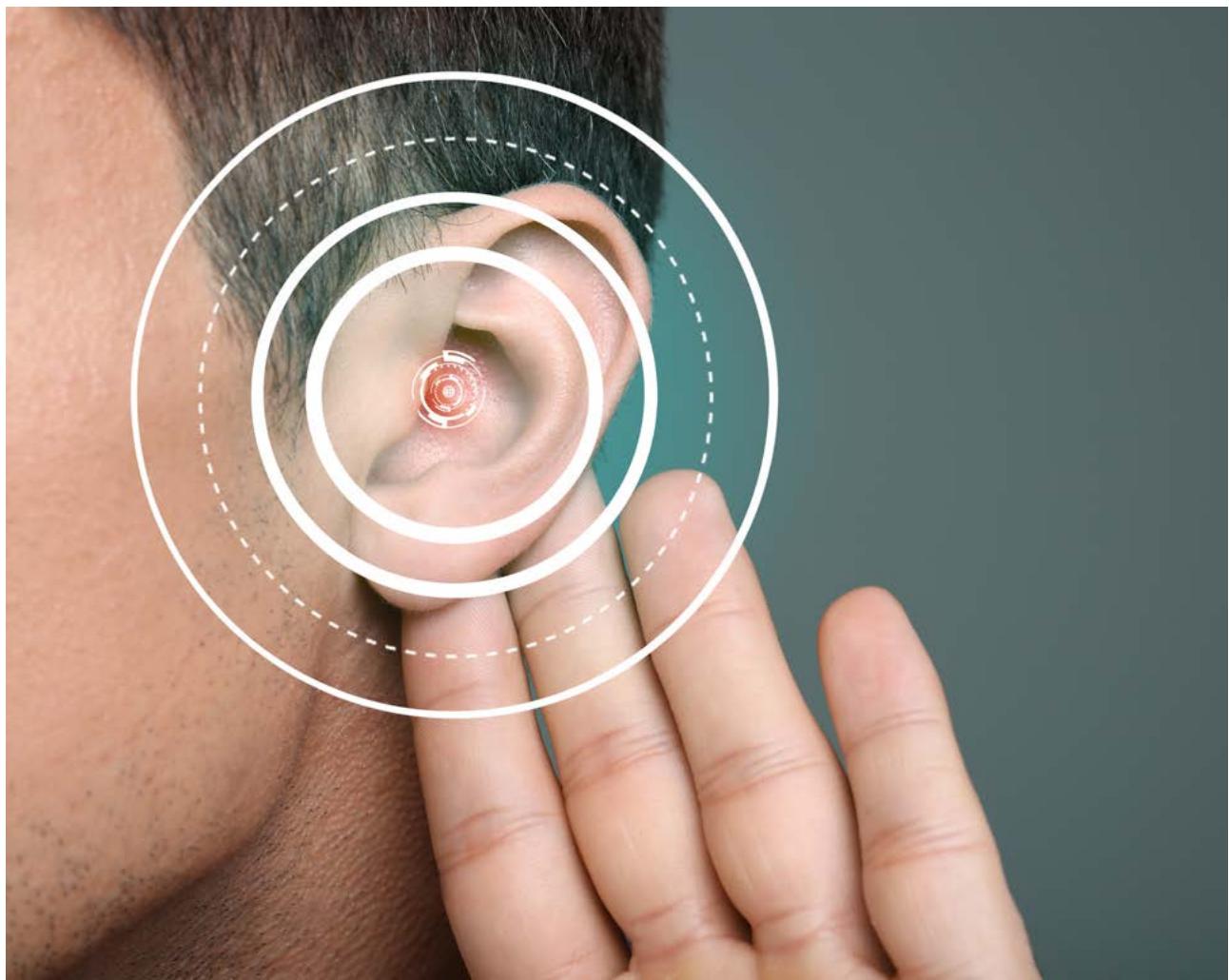
dimenziju, a sve počinje tajnim eksperimentom 1969. godine. Studentkinja Teri Ajvs prijava se za učešće u misterioznom eksperimentu u Hawkins nacionalnoj laboratoriji i uskoro shvata da se u okviru istraživanja odvijaju mračne i misteriozne stvari. Teri pokušava da otkrije pravu istinu, a u svemu joj pomaže još jedna učesnica eksperimenta – misteriozna djevojka kodnog imena Osam (Eight).

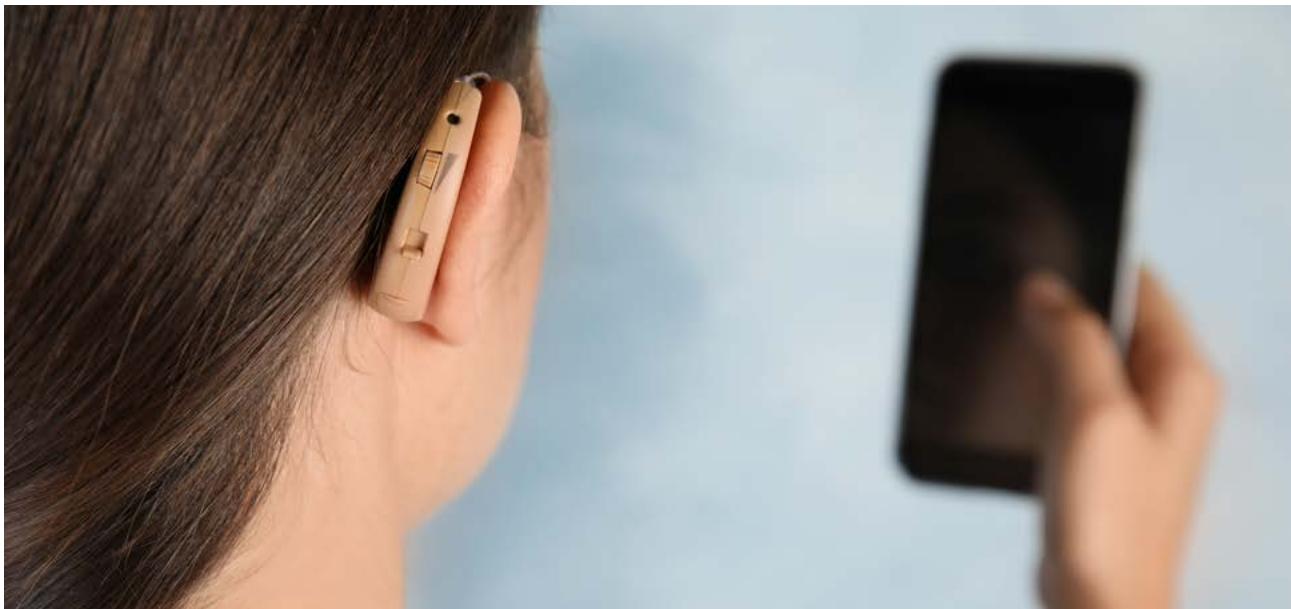

BIZ&TECH

TEHNOLOGIJA U SLUŽBI ONIH KOJIMA JE TO NAJPOTREBNIJE

PIŠE: SONJA SAVIĆ

Od svog nastanka do danas, tehnologija se razvijala nevjerojatnom brzinom. Nešto što je bilo nemoguće prije deset ili čak pet godina, sada je već u poodmaklim fazama razvoja, pa se slobodno može reći da su ograničenja tehnologije veoma mala, ako ista uopšte i postoje. Ponekad se čini da je dovoljno samo da namaštamo nešto i već kroz godinu dana neki od briljantnih naučničkih umova će smisliti kako tu ideju da realizujemo.

Tehnologija je prisutna u svim sferama naših života, od razonode, transporta, učenja, komunikacije, pa sve do onih manje poznatih i manje zastupljenih namjena, koje nekim od nas znače neizmjerno mnogo.

Ovaj put pišemo o hardverima i softverima koji su tu da olakšaju život ljudima koji imaju neke fizičke poteškoće, bilo da se radi o oštećenjima sa kojima su rođeni ili o onima koje su zadobili tokom života, uslijed bolesti ili fizičke povrede. Kako bismo pokazali raznolikost tehnologije u ovoj sferi, izdvojili smo dva sjajna primjera koji pomažu ljudima da se integriraju u društvo i premoste razlike koje su ih sputavale u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

Prvi primjer je sistem koji se zove Wheelie 7. Radi se o sistemu koji se može postaviti na bilo koja motorizovana kolica i koji njihovom korisniku omogućava da pokreće kolica uz pomoć gestikulacije lica. Postavljanje traje svega sedam minuta, a nije potrebna nikakva posebna obuka za korištenje. Svaki korisnik individualno bira komande, što dodatno pojednostavljuje upotrebu. Za razvoj ovog sistema odgovorna je kompanija HooBox, koja koristi Intel-ove 3D kamere i procesore za detekciju gestikulacija,

poput smijanja, namigivanja ili podizanja obrva, kojom se vrši pokretanje kolica.

Drugi, ali ništa manje značajan i sjajan primjer nosi naziv Live Transcribe i radi se o aplikaciji koja nam stiže iz Google-a. Kreator je Dimitri Kanevski, Google-ov naučnik, koji je izgubio sluh kada je imao samo jednu godinu. Namijenjena je ljudima sa oštećenim slušom i koristi prepoznavanje govora za transkripciju govora u realnom vremenu. Trenutno je u beta testnoj fazi, a već dolazi instalirana na Google-ovim Pixel uređajima.

Ovo su samo dva sjajna primjera gdje je tehnologija omogućila ljudima da se integrišu u društvo i premoste poteškoće koje im je prouzrokovalo neko fizičko oštećenje. Iako o ovakvim slučajevima ne slušamo svaki dan, jasno je da tehnologija zalazi i u ove sfere i olakšava život onima kojima je to najpotrebnije.

KAKO ĆE SE PAMETNI TELEFONI MIJENJATI U NAREDNIH 20 GODINA?

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Prije tačno 20 godina, telefon koji je u to vrijeme važio za jedno od najvećih tehnoloških dostignuća i koji je tada rasprodat u 150 miliona primjeraka bio je Nokia 3210. Taj uređaj imao je neke funkcije koje do tada nisu bile vidjene, kao što su interna antena, T9 unos teksta, prilagodljive melodije te ugrađene igrice, i postigao je nevjerojatan komercijalni uspjeh.

Kampanje za ovaj telefon bile su usmjerenе uglavnom na mlađu populaciju, što do tada nije bio slučaj ni sa jednim telefonom, i dale su impresivne rezultate. Kad poredimo taj telefon sa današnjim telefonima, sve što možemo da zaključimo jeste da je tehnologija zaista napredovala, a samo po sebi nameće se pitanje: Šta možemo očekivati u narednih 20 godina. Šta možemo očekivati nakon višestrukih kamera, telefona na preklop, nevjerojatnih rezolucija i impresivne memorije? Stručna javnost koja dobro poznaje materiju kaže da postoji nekoliko scenarija kako bi se stvari mogle odvijati, a nekoliko segmenata se izdvaja kao „gotova stvar“.

BOLJE BATERIJE

Iako je tehnologija zaista napredovala, baterije su i dalje jedna od najslabijih karika, čak i kod telefona visokog cjenovnog ranga. Kako telefoni postaju sve moćniji, imaju sve bolje ekrane, neophodna im je snažna baterija koja bi sve to podržavala.

Dobra vijest jeste da dolazi bolja tehnologija kad su baterije u pitanju, od nanobaterija do baterija od poboljšanih, efikasnijih materijala, kao što je litijumska metalna folija. Uopšte nije nezamislivo da će nam za punjenje telefona kroz dvije decenije biti potrebno samo nekoliko minuta, onoliko koliko je potrebno da prokuva voda u čajniku, na primjer. Bežično punjenje bi, takođe, do tada trebalo da postane standard. Isto tako priča se da bismo kroz koju deceniju mogli imati baterije koje se napajaju vodom.

SAVITLJIVI EKRANI

Već smo navikli na telefone sa zakrivljenim rubovima, nedavno smo dobili i prve sklopive telefone, a u narednih 20 godina možemo očekivati da će ova tehnologija znatno napredovati. Do 2039. godine vjerovatno ćemo imati telefone koje ćemo po potrebi moći složiti da bi nam stali u džep. Može se pretpostaviti da će se stvari na polju tehnologije displeja znatno mijenjati. Mnogi predviđaju ekrane koji se napajaju solarnom energijom te holografske ekrane, koji projektuju sliku nekoliko centimetara iznad samog ekrana.

Vjerujemo da ćemo vidjeti ekrane koji su inteligentniji, osjetljiviji i koji su u stanju da imitiraju papir ili neke duge materijale. Uređaji poput Apple Watch-a već imaju osnovnu haptičku, povratnu reakciju, a to će za 20 godina biti mnogo naprednije nego što je danas.

NEVJEROVATNA GRAFIKA

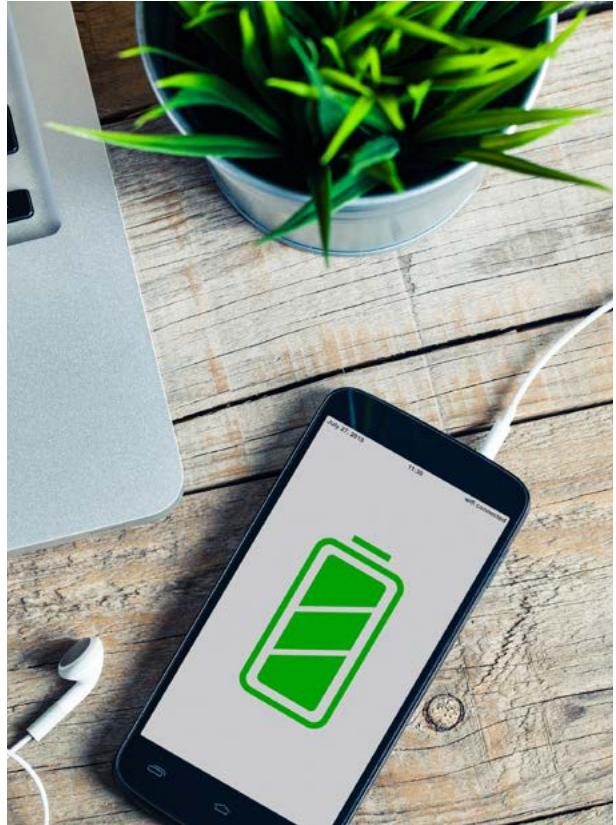
Ranije smo maštali o konzolama koje će nadmašiti računare kad je u pitanju grafika, a sada čekamo dan kada će telefoni nadmašiti konzole kad je ista u pitanju. Tehnologija, kad je u pitanju kvalitet grafike, napreduje nevjerovatnom brzinom, a dokaz tome je kompanija Nvidia, koja iz godine u godinu pomjera granice.

Grafika na mobilnim telefonima je sve bolja i bolja, a mnogi predviđaju da bi za 20 godina mogla odgovarati kvalitetu grafike na PlayStation 4 konzolama, što je zaista impresivno. To uopšte nije nemoguće, posebno kad se sjetimo kako je grafika telefona izgledala prije 10 godina.

ULTRABRZE MOBILNE MREŽE

Za 20 godina 5G mreža trebalo bi da bude standard i ona će donijeti revoluciju u način na koji koristimo naše mobilne telefone. Prema današnjim procjenama, 5G mreža trebalo bi da ubrza prenos podataka i do 70 puta od današnjeg. Da vam slikovito objasnimo: sa ovako brzim internetom film prosječne dužine trajanja trebalo bi da bude skinut za pune TRI sekunde.

To znači i da se kod striming konzola više ne bi događalo da imaju prekide, koji znaju prilično nervirati, posebno kad su u pitanju neke napete video-igrice.

DIGITALNI ASISTENTI

Digitalni asistenti, poput Cortane, Siri, Google asistenta ili Bixby-ja već sad igraju važnu ulogu, kako u našim telefonima tako i u našim životima, ali se predviđa da će njihov uticaj za dvije decenije toliko porasti da će nam život bez njih postati gotovo nezamisliv.

Mnogi kažu da će se upravo u ovom segmentu najviše pokazati inovativnost, jer tu ima zaista mnogo prostora za rad i napredak. Aplikacije digitalnih asistenata iz godine u godinu postaju sve pametnije i sve više uče o nama. U budućnosti bi tradicionalni prikaz aplikacija na telefonu mogao u potpunosti da nestane i da bude zamijenjen jednostavnim interfejsom koji će nam prikazivati samo ono što želimo da vidimo. Digitalni asistenti mogli bi postati jednako važni kao što su prijatelji i članovi porodice, nešto slično kao u filmu „Her“. Ako ste ga gledali, onda sigurno znate o čemu pričamo, ako niste, obavezno ga pogledajte.

Poenta priče jeste da bi cijeli dosadašnji koncept telefona mogao nestati, jer sve više koristimo mikrofone i slušalice za komunikaciju sa cloud-om. Sigurno će i u budućnosti postojati ekran telefona, ali će biti opcioni i koristiće se uglavnom za gledanje video-sadržaja.

BIZ&TECH

BUDUĆNOST NOVINARSTVA: U RUKAMA ČOVJEKA ILI ROBOTA?

PIŠE: MILANA SAMARDŽIJA

Pred savremenim novinskim agencijama svakodnevno je težak zadatak: treba da informišu javnost o novostima sa druge strane planete kao da se ti događaji odvijaju u njihovom komšiluku.

Obraditi toliku količinu informacija i od nje formirati smislene članke - nije jednostavno, često je zamorno i traži vrijeme, zbog čega su mnoge svjetske agencije angažovale robote koji te poslove rade brže od ljudi.

Oni brže kreiraju vijesti, preciznije manipulišu brojkama, ne traže povišice niti se žale na prekovremeno radno vrijeme, što ih sve čini isplativijom radnom snagom od ljudske.

Roboti još nisu u stanju da tekstovima osvajaju novinarske nagrade, jer je za to i dalje potreban ljudski senzibilitet, no odlično su se pokazali pri faktografskom izvještavanju o temama poput finansija i sporta, u izvještajima o zemljotresima itd.

Automatizovano novinarstvo funkcioniše po principu algoritama koji pretvaraju fakte u tekstove vijesti, dok se ljudska intervencija ogleda samo u prethodnom parametarskom podešavanju.

Algoritmi na temelju ogromnih baza podataka „uče“ i na osnovu toga generišu rezultate. Ova praksa je od 2012. godine zastupljenija nego što možemo da zamislimo, a

koriste je i neki od najetabliranijih medija, poput Associated Press-a, The Guardian-a i The Washington Post-a.

S obzirom na to da živimo prilično ubrzanim životima, moderni čovjek, bombardovan ogromnom količinom informacija, rijetko ima prostora da se posveti dugačkim, analitičkim člancima te se obično informiše iz sažetih tekstova. Imajući u vidu zastupljenost algoritama, s pravom se možemo zapitati koliko nas njihov pristup informisanju navikava na efemerne i lako svarljive sadržaje.

Da li početak upotrebe algoritama u novinarstvu znači kraj dubinskog izvještavanja?

Najizraženija prednost algoritama trenutno je brzina, koja može postati i mana ukoliko bi se zloupotrijebili za produkovanje lažnih vijesti.

Uredništva medija koji koriste robote tvrde da oni neće ugroziti kvalitetne novinare, već će ih rasteretiti napornih radnji te im omogućiti više vremena za zahtjevnije novinarske formate. Ipak, postavlja se pitanje: Da li zaista vještačkoj inteligenciji treba prepustiti poslove koje čovjek može da radi?

I nekako ne treba smetnuti s umu da je tehnologija koristan sluga, ali zao gospodar ukoliko se previše oslanjamо na nju.

BIZ&TECH

KAKO SU NOVI TEHNOLOŠKI TRENDJOVI PROMIJJENILI ODNOS PREMA PUTOVANJIMA?

PIŠE: MILANA SAMARDŽIJA

Tehnologija vrlo temeljno prožima svakodnevnicu modernog čovjeka, ostavljajući mu vrlo malo prostora za život van njenog uticaja, pa se tako, očekivano, uplela i u njegov odnos prema putovanjima. Iz perspektive turističke industrije, tehnologija igra važnu ulogu u unapređenju korisničkog iskustva. Milenijci, kojih trenutno ima oko 1,8 milijardi na globalnom tržištu, čine važan turistički segment, koji preferira da upozna neku destinaciju kroz autentično kulturno iskustvo, zbog

navikli da kupuju uslugu bez ljudske intervencije, a to je najizraženije kada su hoteli u pitanju.

Pepper je humanoidni robot sa impresivnim poznavanjem jezika, koji koristi višestruke kamere i senzore kako bi identifikovao ljudske i shodno tome, iskazivao vlastite emocije. Namijenjen je da komunicira sa čovjekom, pa nije čudna njegova sve češća primjena u turizmu. Može izvršavati zadatke različitih nivoa složenosti: u rasponu

Generacija Z, koju čine rođeni između 1995. i 2009. godine, sada su odrasli ljudi, rođeni sa tehnologijom kakvu poznajemo danas. Oprezni su i pametni. Putovanja su objava njihove zrelosti i promišljeno ih planiraju pazeći koliko i na šta tačno troše svoj novac.

čega veoma često posežu za najnovijim tehnološkim trendovima, a pred nama su neki od najnovijih tehnoloških trendova u sferi turizma u 2019. godini.

PEPPER - ČOVJEKOLIKI ROBOT

U želji da se izbjegne kontakt s ljudima, digitalni asistenti su glavni potrošački trend koji će oblikovati hotelsku industriju u 2019. godini. Prema istraživanju koje je izvršila kompanija Sabre Corporation, potrošači su

od dostavljanja ručka u hotelsku sobu, nošenja prtljaga, do toga da vas ponudi šoljicom kafe iz aparata dok vas zabavlja i postavlja vam smiješna pitanja.

VIRTUELNA STVARNOST

Ovaj tehnološki trend omogućava „isprobavanje“ aranžmana prije rezervisanja. Brošure i spektakularni promotivni video-prilozi nekada nisu dovoljni da uvjere ljude da rezervišu putovanje na neko mjesto s kojim ih ne povezuje nikakvo iskustvo. Mogućnost virtuelne šetnje nekim novim predjelima koje korisnik ne može ni da zamisli, koja upravo njega stavlja u centar događanja i omogućuje mu da kontroliše sadržaje koje želi vidjeti, svakako je pun pogodak.

SVEMIRSKI TURIZAM

Prošle godine kompanija Virgin Galactic uspješno je izvršila treće testiranje svog svemirskog broda za turistička putovanja VS Unity. Uz to, NASA će 2019. godine početi izgradnju svoje svemirske stanice na Mjesecu, a velika ulaganja u svemirske letove nastavljaju se u istoj mjeri, što bi moglo uticati na to da se prosječnom čovjeku približi ideja o turističkim putovanjima u svemir. No, dok karte za svemir ne postanu dostupnije, ulaganja bi mogla da se manifestuju tako da korisnici turističkih aranžmana požele da istražuju neistražena područja na Zemlji.

REZERVACIJE PUTOVANJA PUTEM MOBILNIH APLIKACIJA

Česte i jeftine letove prati sve veći broj dostupnih turističkih aplikacija koje imaju za cilj da smanje nivo stresa koji prati organizaciju putovanja. Prema istraživanjima, mobilne aplikacije generisale su 57% ukupnih rezervacija ostvarenih putem mobilnih uređaja, što ima tendenciju rasta. Te aplikacije pokrivaju svaki dio putovanja, od toga kako se snaći u nekom gradu, šta

raditi, do toga kako razgovarati s mještanima, a neke od najpopularnijih aplikacija ove vrste su: Airbnb, App in the Air, Booking.com, British Airways, Cleartrip, Citymapper, Duolingo i Expedia.

„TINDER ZA PUTOVANJA“

Nakon što smo govorili o mobilnim aplikacijama uz pomoć kojih se mogu rezervisati i vrlo uspješno organizovati svi segmenti putovanja, poseban prostor ustupićemo aplikaciji koja se reklamira kao „Tinder za putovanja“, čija je funkcija asistencija pri snižavanju ukupne cijene putovanja. Njen tvorac je Džejms Askvit, koji se upisao u Ginisovu knjigu rekorda kao najmlađa osoba koja je u potpunosti obišla svijet. Pravi naziv ove aplikacije je Holiday Swap, a korisnici pomoću nje mogu mijenjati svoj dom s nekim drugim na nekoliko dana za simboličnu cijenu od jednog dolara po noćenju.

Putnici mogu unaprijed da označe zanimljive nekretnine pa da se naknadno sa vlasnicima dogovore kada bi zamijenili svoje domove.

AUTOMOBIL KOJI ZABAVLJA PUTNIKE

Ako ste ikada putovali kolima na dužoj relaciji, znate koliko taj put umije da bude zamoran, kakva god da je destinacija u pitanju. No, čini se da je i tome došao kraj. Početkom godine, na Consumer Electronics Show-u (CES), najvećem svjetskom sajmu elektronike, Audi je predstavio novu generaciju drive-in kina, koja nosi naziv Audi Immersive In-Car Entertainment. Cilj ove inovacije je da se putnici zabave dok je automobil stacionaran. Audi nudi zabavu i u vožnji, koja bi trebalo putnicima da „skrati“ put, te duža i kraća putovanja učini zabavnim. Osim toga, kola nude autonomnu tehnologiju vožnje, tako da vozači mogu da odahnu. Ovakvi automobili otvaraju jedno sasvim novo poglavlje kada je u pitanju prevoz, ali i kvalitet vremena koje provodimo u vožnji.

Microsoft počinje testiranje nadogradnje Windows-a 10 za 2020. godinu

PIŠE: MILANA SAMARDŽIJA

Microsoft je započeo još jedno testiranje nove nadogradnje za Windows 10, čije objavljivanje je planirano tokom 2020. godine. S obzirom na to da je Microsoft do sada objavljivao dvije nadogradnje godišnje i testirao ih s javnošću, ovaj potez cijeni se kao prilično neuobičajen za kompaniju.

Neuobičajenost ovog poteza je utoliko veća što u trenutku kada je informacija o testiranju nadogradnje za 2020. godinu postala javna, još nije bila objavljena ni prva nadogradnja za 2019. godinu. No, u tom trenutku bilo je najavljeniobjavljanje prve ovogodišnje nadogradnje pod kodnim nazivom 19H1 za april, a finalno testiranje - za mart. S tim u vezi najavljena je nova svijetla tema, Kaomoji podrška, odvajanje Cortana pretraživača od Windows pretraživača, ali i nova Office aplikacija.

Iako zasad nema značajnijih najava kada je u pitanju druga ovogodišnja nadogradnja 19H2 najavljena za jesen, već postoji rana konstrukcija prve nadogradnje za 2020. godinu 20H1. Predstavnica kompanije Microsoft Dona Sarkar izjavila je da Windows 10 nadogradnja za 2020. jednostavno zahtijeva opsežnije i detaljnije testiranje nego što je to bio slučaj sa dosadašnjim nadogradnjama.

Korisnici su ovu vijest dočekali sa dozom skepse, ali i nade da će ova nadogradnja popraviti mnoštvo problema koji su nastali uslijed objavljivanja, zatim povlačenja i ponovnog postepenog objavljivanja nadogradnje 1809. Pa, iako je to neuobičajeno, mnogi se nadaju da će duži period testiranja postati buduća praksa kompanije Microsoft, naročito ako to znači da se situacija slična onoj sa nadogradnjom 1809 više neće ponavljati.

No, kako to uvijek biva kada se promijeni neka dobro ustaljena praksa, tako se mnogi korisnici nisu zadovoljili ovim objašnjenjem kompanije Microsoft. Naime, dobro obaviještena Meri Džo Foli za magazin Ars Technica objasnila je da je ova situacija sa testiranjem nadogradnje 20H1 zapravo posljedica toga što dio Windows-a prelazi pod okrilje Azure grupacije.

Prema njenim riječima, prelazak dijela Windows-a pod okrilje grupacije Azure trebalo bi da rezultira određenim izmjenama, koje bi posljedično mogle da se odraze i na raspored objavljivanja narednih nadogradnji za Windows 10 u ovoj godini. Pretpostavlja se da je to način da Azure dobije više vremena da sinhronizuje nadogradnju 1809 iz 2018. godine sa ostatkom Windows-a. Pretpostavlja se da će se nakon toga postići očekivana stabilnost.

Šta treba da znate ako pokrećete svoj startap?

PIŠE: MILANA SAMARDŽIJA

Imajte na umu da nije važna samo profitabilnost biznisa, važno je da radite ono što volite, što vas usrećuje i što vas motiviše da stvarate veće uspjehe na poslovnom planu. U suprotnom, nećete uspjeti.

Startapi su posljednjih godina postali jedan od najinovativnijih oblika preduzetništva, a obično se definjuju kao firme i projekti koji su mlađi od jedne godine, ne zarađuju i imaju malo zaposlenih. No, ako bismo htjeli pojednostaviti, rekli bismo da je to projekat u svojim počecima, sa globalnim ambicijama i globalnim potencijalom. Najčešće imaju razrađenu poslovnu ideju i model, prototip nekog proizvoda ili gotov proizvod, a ono što im nedostaje su znanje, iskustvo i finansijska sredstva.

No, postoje svakako važni savjeti koje bi prije pokretanja startapa trebalo imati na umu.

PRIČATI O SVOJOJ IDEJI ILI NE?

Kada pomislimo da imamo dobru ideju, javi se i bojazan: „Šta ako je neko realizuje prije nas?“ S obzirom na to da, za razliku od prototipa, ideju ne možemo zaštititi, pametno je birati s kim dijelimo našu ideju. Sa druge strane, ispravno je pričati o svojoj ideji s ljudima i tražiti savjete. To nam omogućuje drugačiju perspektivu, uz pomoći koje lakše možemo uočiti neke slabosti i snage naše ideje do kojih bismo teže došli sami.

POKRENITE FIRMU DOK STE JOŠ ZAPOSLENI

Koliko dugo biste mogli da živate bez prihoda? Prepostavimo - ne dugo. Ličnim troškovima moramo pridružiti još troškove koji su neminovni prilikom pokretanja biznisa, jer - da, cijene pokretanja startapa

nikada nisu bile manje, ali troškovi i dalje postoje i poželjno je da imate mogućnost da ih izmirite.

KOJA JE FUNKCIJA INKUBATORA, AKCELERATORA I POSLOVNIH ANĐELA?

U okviru inkubatora i akceleratora preduzetnici mogu dobiti potrebnu edukaciju, usluge mentorstva, savjetovanja, a u zamjenu za ulaganje novca i ulazak u njihov projekt obično imaju određeni udio u njemu.

Po uzoru na inkubatore za bebe, osmišljen je koncept poslovnih inkubatora koji pomažu preduzetnicima da njihova firma prebrodi prve tri godine, koje obično odlikuje nestabilno poslovanje. Cilj inkubatora je pomoći startapu da pređe put od početne ideje do proizvoda. Inkubatori pružaju prostor za rad te osiguravaju mentore koji savjetuju članove u vezi sa poslovnim modelom. Po izlasku prvog proizvoda, nastupaju akceleratori. Osnovna razlika između inkubatora i akceleratora je u tome što akceleratori pomažu u pronalaženju investitora, što traje između tri i šest mjeseci. Dakle, pored prostora i određenih dodatnih usluga (najčešće su to mentoring i konsalting), akcelerator omogućuje početne (seed) investicije kompanijama. Poslovni anđeli su uspješni preduzetnici koji finansiraju startap projekte visokog rizika, tako što ulaze u vlasnički udio i pružaju pomoći u daljem razvoju i komercijalizaciji projekata. Uglavnom to čine u ranim fazama projekta.

KOJIM REDOSLIJEDOM SAKUPLJATI NOVAC ZA PROJEKAT?

1. 3F - Friends, Family and Fools
2. Seed investicije
3. Venture Capital investicije

Pogrešno je raditi projekat zbog same investicije. Investitori očekuju postotak u prvoj fazi, a u kasnijim fazama povratak investicije uz dobit, pa nije loše razmisliti da li možete bez investitora. Važan detalj na koji je potrebno obratiti posebnu pažnju kada su u pitanju investicije i investitori je to da ne zaboravite da, kada vrijednost vašeg udjela padne ispod 50%, većinski vlasnik firme ima kontrolu nad upravljanjem kompanije, uključujući i mogućnost da vas izbací iz vaše firme, koja u tim momentima i nije vaše većinsko vlasništvo.

Istina, investitori mogu znatno ubrzati razvoj i doprinijeti vezama koje imaju, ali uvijek treba imati u vidu da oni imaju svoje uslove.

KAKO DO INVESTICIJE?

Startap projekti i firme posebno su zanimljivi investitorima. No, kao što smo prethodno utvrdili - oni uvijek imaju vlastite motive za investiranje, pa shodno tome, put do investicije nije baš lak. Najčešće je situacija takva da se morate dobro potruditi kako biste objasnili investitorima zašto da ulože baš u vaš projekat i kakvu korist konkretno oni imaju od toga. Ali, ukoliko investitori ne žele uložiti u vas odmah, svakako nije pogrešno upitati da li su zainteresovani da ih obavještavate o napretku projekta.

KAKO KREIRATI TIM?

Jedna osoba obično ne može realizovati sve sama, pa u startap svijetu uglavnom postoje timovi. Pri kreiranju tima važno je imati izdiferencirane kriterijume za odabir članova. Korisno je da među kriterijumima budu: stručnost, entuzijazam i odgovornost. Imajte na umu da odnosi u ekipi moraju biti veoma dobri, članovi moraju dobro da se slažu. Sastanke sa članovima imajte makar jednom sedmično.

KOLIKO JE VAŽAN UTICAJ MEDIJA?

Izuzetno je važan. No, važno je i koje medije birate da se predstavite. Nastojte da stručni mediji pišu o vašem projektu, a od organizatora stručnih događaja nastojte da dobijete nekoliko minuta za predstavljanje. I to bi trebalo shvatiti ozbiljno te znati kako se predstaviti stavljući fokus na problem koji rješavate i na taj način zainteresovati ljudi. U međuvremenu, izuzetno će koristiti vježbanje prezentacijskih vještina.

Da li je nedostatak novca (dovoljno dobar) izgovor da ipak ne pokrenete startap? Novac ne bi trebalo da vas ograničava. Velike investicije obično pronađu put do odlične i odlično razrađene ideje, a kao što smo već konstatovali - korisno je pokrenuti biznis dok ste još zaposleni, kako biste na taj način pokrili početni dio troškova.

Kompanija m:tel pokrenula je novu razvojnu IT platformu sa ciljem povezivanja ljudi iz IT zajednice i stvaranja novih vrijednosti za budućnost.

I kao što naziv govori, platforma Playground će na jednom virtualnom prostoru - igralištu, okupljati talente – kreativce, dizajnere, programere, akademce, biznis partnere i sve one zainteresovane za tehnološko preduzetništvo. Platforma Playground nastala je prvenstveno kao rezultat želje da doprinese razvoju lokalne IT zajednice i hvatanja koraka sa digitalnom transformacijom i savremenim ICT trendovima.

Posjetite web adresu playground.mtel.ba i inspirišite se za nove izazove.

Najvećem događaju iz mobilne industrije ove godine prisustvovalo je oko 110.000 posjetilaca iz 198 zemalja. Više od 2.400 kompanija predstavilo je najnoviju tehnologiju, proizvode i usluge na 120.000 metara kvadratnih izložbenog prostora. Da je ovo jedan od ključnih poslovnih dogadaja u ovom sektoru, govori podatak da je oko 55% učesnika kongresa na visokim pozicijama u IT industriji, od kojih je gotovo 8.000 izvršnih direktora tehnoloških i telekom kompanija bilo prisutno u Barseloni.

MWC je od 25. do 28. februara ove godine brojnim inovacijama i novim uređajima pokazao kako će izgledati svijet mobilne industrije u 2019. godini, ali i viziju buduće tehnologije u godinama koje slijede. Ono što je obilježilo kongres je to da su veliki proizvođači izašli izvan ograničenja tradicionalnog izgleda telefona i predstavili dugo očekivane savitljive modele kao potpuno novi segment mobilnih uređaja.

Samsung ipak nije čekao najveći mobilni šou na svijetu, pa je sedam dana ranije, 21. februara, na sopstvenom događaju premijerno predstavio Galaxy Fold - prvi savitljivi pametni telefon koji kreće u masovnu prodaju. Južnokorejski div tako je ispisao sljedeće poglavje u istoriji mobilnih inovacija i prvi pokazao komercijalni uređaj koji donosi svojevrsnu (r)evoluciju u mobilnoj industriji.

Huawei je u Barseloni lansirao Mate X, preklopni pametni telefon, i tako poručio da ide ukorak sa Samsung-om kada su u pitanju tehnološke inovacije. Ipak, između ova dva preklopna uređaja postoji razlika. Galaxy Fold posjeduje Infinity Flex Display, koji se savija poput knjige i pretvara se u kompaktan uređaj sa 7,3-inčnim ekranom. Kod Huawei-ja stvar je malo drugačija, za razliku od Samsung-a koji se savija prema vani, displej se obavlja oko spoljnih stranica telefona kada je u sklopljenom stanju i tako formira 8-inčni ekran. Mate X pobrao je simpatije organizatora mobilnog kongresa, koji mu je dodijelio prestižnu nagradu GSMA asocijacije „Best Connected Mobile Device of Mobile World Congress 2019“.

Na ovaj način stvorena je kategorija uređaja koji će svojom formom pružiti potpuno novo korisničko iskustvo na mobilnim uređajima. Treba očekivati da i drugi proizvođači krenu stopama Huawei-ja i Samsung-a te tokom godine predstave svoje modele savitljivih uređaja kao potencijalnu budućnost mobilne telefonije.

Organizator MWC-a 2019, asocijacija GSMA, proglašio je Huawei Mate 20 Pro za najbolji pametni telefon, čime je ovaj model još jednom titulom potvrdio status najboljeg telefona u 2018. godini.

Priliku da na najvećoj godišnjoj smotri mobilne industrije premijerno prikažu svoje modele iskoristili su južnokorejski LG, japanski Sony i kineski HMD sa Nokia-om.

LG je u Barseloni predstavio tri nova flegšip uređaja, modele LG G8 ThinQ, LG G8S ThinQ i LG V50 ThinQ 5G. Ovi smartfoni, kao nasljednici prošlogodišnje G i V serije, stižu uz najnoviji Snapdragon 855 čipset, trenutno najjači procesor na tržištu, koji će se ugrađivati u većinu premijum modela u 2019. godini.

U nastojanju da vrati ugled na svjetskom tržištu mobilnih telefona, Sony je premijerno pokazao Xperia 1. Dugo očekivani flegšip model japanske kompanije donosi novi odnos stranica ekrana od 21:9 u odnosu na trenutno najčešće korištene od 18:9 ili 19:9. Uz ovaj format korisnici će moći doživjeti najbolje filmsko iskustvo na mobilnom telefonu, s obzirom na to da se ovaj format koristi u bioskopskim salama.

HMD global na MWC došao je sa modelom Nokia 9 PureView, prvim telefonom na svijetu sa pet kamera, kao i modelima Nokia 4.2, Nokia 3.2, Nokia 1 Plus i povoljnijim Nokia 210, kojem će baterija trajati do mjesec dana na čekanju.

Manifestacija u Barseloni najbolje je mjesto da se i manji igrači, koji se bore za dio tržišnog kolača, pokažu u najboljem svjetlu, pa su svoju ponudu predstavili Alcatel, Wiko, ZTE i drugi.

ZTE je javnosti pokazao impresivni Axon 10, 6,3-inčni telefon s osmojezgarnim Snapdragon 855 čipsetom. Axon 10 uz pomoć vještačke inteligencije (AI) automatski upravlja hardverom, a za vrhunske foto-mogućnosti zadužena je trostruka glavna kamera, uz prednju selfi kameru sa čak 32 MP.

Alcatel, koji ulaže znatne napore u osvajanju dijela tržišta rezervisanog za budžetske i uređaje srednjeg segmenta, prikazao je nove modele iz serija 1 i 3. Kompanija TCL je, osim Alcatel-a, u vlasništvu i BlackBerry-ja te je prisustvo u Barseloni iskoristila da predstavi BlackBerry KEY2 u novom izdanju sa fizičkom tastaturom koja je proslavila ovaj nekada čuveni brend.

I francuski **Wiko** jedan je od najbrže rastućih brendova, koji nudi nekoliko zanimljivih best buy uređaja. Ove godine brend želi da ode i korak dalje, pa je na MWC-u u Barseloni predstavio sljedeću generaciju View serije - modele View3 Pro i View3. Novi telefoni donose još bolje mobilno iskustvo kupcima pametne trostrukе kamere sa Sony senzorima, integraciju Google asistenta i funkcije proširene stvarnosti i snažne baterije.

Iako su mobilni telefoni izazvali najviše pažnje u Barseloni, tokom četiri sajamska dana i ostale vodeće ICT kompanije premijerno su pokazale svoje uređaje koji će činiti okosnicu ponude tokom ove godine. U fokusu pažnje posjetilaca velike sajamske izložbe bili su i najnoviji modeli laptopa, televizora, raznovrsnih gedžeta, robova i IoT uređaja koji su u ogromnoj ekspanziji.

Vrata 33. izdanja svjetskog mobilnog kongresa zvanično su zatvorena posljednjeg dana februara, a novi susret u katalonskoj prijestonici zakazan je za 22. februar 2020. godine.

CES 2019

TEHNOLOŠKI SPEKTAKL U LAS VEGASU

Na 2,7 miliona metara kvadratnih izložbenog prostora CES je ugostio 4.500 izlagača, tehnoloških kompanija koje posluju u segmentu potrošačkih tehnologija, ali i brojne startape iz cijelog svijeta. Više od 182.000 posjetilaca iz čak 155 zemalja, kao i 6.500 novinara pohrlilo je u Las Vegas kako bi iz prve ruke vidjeli oko 20.000 izložbenih modela

Tradicionalno, svaka godina počinje najvećim tehnološkim sajmom na svijetu, a ovogodišnje izdanje Consumer Electronic Show-a u Las Vegasu opravdalo je očekivanja posjetilaca. Ovaj tehnološki spektakl, koji je u organizaciji Asocijacija potrošačke tehnologije (CTA) održan od 8. do 11. januara 2019. godine, odredio je trendove koji će obilježiti godinu pred nama.

S mnogobrojnim novitetima pojavili su se vodeći igrači iz svijeta potrošačke industrije, prije svega kućne elektronike, audio i video opreme, smartfona, nosivih i prenosivih uređaja. Ove godine sve se vrtjelo oko vještačke inteligencije, koja postaje sve neizostavniji dio gotovo svakog uređaja. Apsolutni trend ove godine su intelligentni i povezivi uređaji (IoT), koji u pametnoj kući međusobno komuniciraju, kontrolišu klimu, kuhinjske aparate, osvjetljenje i muziku, dok korisnik glasovnim naredbama upravlja digitalnim asistentima. Među važnijim premijerama bili su inovativni dronovi i roboti, impresivna televizija 8k rezolucije i napredna autonomna vozila.

Lenovo je izložio mnoštvo novih proizvoda, od nove generacije hibridnih računara i tablet uređaja do smart home rješenja i pametnog sata sa Amazon i Google glasovnim asistentima.

Samsung je na sajmu u Las Vegasu predstavio novu generaciju televizora u serijama The Frame i Serif TV, koji, osim QLED slike i pametne tehnologije, prikazuje umjetnička djela na ekranu televizora kada nije uključen.

U žiži interesovanja bio je **LG**, koji je osvojio „Best of CES“ nagradu u kategoriji televizora za revolucionarni LG SIGNATURE TV R, prvi OLED TV na svijetu sa fleksibilnim OLED ekransom, koji se može sakriti u svom postolju svaki put kada nije uključen.

„Best of CES 2019“ nagrade osvojio je i **Huawei** za novu verziju MateBook serije ultrabook računara. **Honor** je CES 2019 iskoristio da pretpremijerno predstavi svoj najnoviji flegšip pametni telefon View20 sa naprednom kamerom koja može skenirati i prepoznati objekte u stvarnom svijetu.

Pažnju publike u Las Vegasu pridobio je **Intel**, koji je predstavio devetu generaciju procesora za desktop računare i mobilne uređaje u rasponu od Core i3 do Core i9.

Poznati svjetski proizvođač helikoptera, američki **Bell**, predstavio je male hibridne dronove za prevoz paketa. Autonomni i hibridni automobili proizvođača **Tesla**, **Nissan**, **Toyota**, **Honda**, **Ford** i **Merecedes** uz pomoć pametne tehnologije i senzora sprečavaće nesreće i olakšavati vozačima snalaženje u saobraćaju.

Čuveni kućni kompjuter Commodore 64 i kultna igra Tetris su upravo došli na CES kao potpuno anonimni proizvodi i postali dio tehnološke istorije. Na ovom sajmu tokom proteklih decenija svoju premijeru doživjeli su DVD, kao novi medij, i televizija visoke rezolucije, kao i VR naočare i prvi pametni sat.

Ovogodišnji, 51. CES je tokom četiri sajamska dana pokazao da će razvoj novih tehnologija i digitalne inovacije unaprijediti globalnu tehnološku industriju i svijet potrošačke elektronike. Treba očekivati da ćemo uskoro vidjeti neke nove uređaje, koji će se vrlo brzo uklopiti u svakodnevnicu korisnika i bez kojih zaljubljenici u tehnologiju više neće moći zamisliti život.

NASLOVI

PRIPREMILA:
JELENA RAČUNICA ŠATAR

HUAWEI

S prodajom od nevjerojatne 52 milijarde dolara u prethodnoj godini, kineska kompanija Huawei mogla bi postati najuspješniji proizvođač pametnih telefona u svijetu. Oni su planove za prošlu godinu ispunili i prije planiranog roka, što znači da je prodaja veća za nekoliko miliona, jer je decembar poznat kao „mjesec kupovine“.

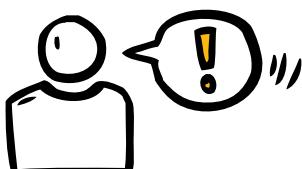
SAMSUNG GALAXY S

Za vrijeme predstavljanja jubilarne 10. generacije Samsung Galaxy S modela objavljeno je kako je u protekloj deceniji prodato više od dvije milijarde primjeraka pametnih telefona iz ove serije. Čelni ljudi Samsunga vjeruju da će ova jubilarna serija postići odlične prodajne rezultate. Prva generacija Galaxy porodice pametnih telefona predstavljena je daleke 2010. godine, kada je na tržište lansiran Samsung Galaxy S, koji je nosio oznaku GT-I9000.

APPLE

Kompanija apple nakratko je sišla s trona najvrednijih kompanija na svijetu, ali se na isti vratila munjevitom brzinom i iza sebe ostavila drugoplasirani microsoft te amazon, koji se nalazi na trećoj poziciji. Prema posljednjim izveštajima, trenutna vrijednost apple-a je 821, 59 milijardi dolara.

PREMA POSLJEDNJEM TRŽIŠNOM ISTRAŽIVANJU

koje je sprovedeno u Velikoj Britaniji, vrijednost industrije video-igara u toj zemlji se udvostručila u odnosu na 2007. godinu, pa danas vrijedi 4,85 milijardi dolara, a to znači da je prešla polovinu vrijednosti čitave zabavne industrije, u kojoj se nalaze filmovi (video-produkcija) te muzika.

KOMPANIJA FACEBOOK

krajem prošle godine zabranila je oglase koji na bilo koji način promovišu kriptovalute, a razlog tome jeste što oni razvijaju stablecoin, sopstvenu kriptovalutu, koja će korisnicima omogućiti transfer novca kroz Facebook aplikaciju. Ova valuta trebalo bi da bude povezana s američkim dolarom, a trebalo bi da bude stabilnija i sigurnija od bitcoin-a.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

Huawei P30 serija

JEDNOSTAVNO BOLJA!

PRIPREMIO: DEJAN TRNINIĆ

Gotovo tradicionalno, kompanija Huawei je krajem marta predstavila najnovije modele P serije i još jednom pokazala da ima kapacitet za proizvodnju uređaja koji će pomjerati granice tehnologije u svakom smislu. Kod P30 uređaja fokus je stavljen na veoma moće kamere te veoma širok spektar foto-efekata i funkcija.

Uređaji su napravljeni na snažnim osnovama P20 serije, ali donose i impresivne novitete koji će oduševiti ljubitelje Huawei telefona.

HUAWEI P30

Kao što smo napomenuli, ova serija se vrti oko kamere, fotografija i efekata koji su za to vezani. Sa druge strane, ma koliko da se razumijete u telefonu, jasno vam je da od dobre kamere, bez dobrog ekrana nema neke prevelike koristi i zato je Huawei mnogo pažnje posvetio upravo i ekranu.

P30 model ima OLED Full HD+ ekran od 6,1 inč, rezolucije 1.920 x 1.080, a odnos ekrana i stranica iznosi 19,5:9. Ono što ćete prvo primijetiti na ovom telefonu jeste kako se boje ističu i kako čak i oni nježniji tonovi veoma lijepo dolaze do izražaja. Ispod displeja nalazi se i senzor za otiske prstiju, za koji iz kompanije tvrde da je najbrži senzor za otključavanje dosad napravljen te da mu je potrebno svega pola sekunde da registruje otisak.

Kad je u pitanju dizajn, tu je zaobljeni Gorilla Glass, koji ovom modelu daje zaista premijum izgled, a ravan gornji i donji dio telefona apsolutna su novost. Kamere na poleđini telefona malko su ispušćene, ali ništa drastično ili nezgrapno, taman onoliko koliko je neophodno da se istaknu. Sa strane se nalaze tasteri za jačinu zvuka, dugme za napajanje je sa desne strane uređaja, kao i USB-C port na dnu. Ono što će sigurno iznenaditi sve korisnike jeste povratak priključka za slušalice od 3,5 mm, koji je na P20 modelima izostavljen.

Zahvaljujući upravo metalnom okviru, P30 je prilično težak, iako ima svega 165 g, a sadrži i IP53 sertifikat, koji garantuje da je otporan na prašinu i na kapljice vode, ali ne i to da je vodoootporan. Huawei je zaista impresivan telefon, koji dolazi u pet boja.

Kamera i specifikacije

Kamera je ono čemu je posvećeno najviše pažnje kod P30 modela. Huawei je napravio ogromnu promjenu u načinu na koji radi glavna kamera na telefonu, tako da, umjesto da sakuplja osnovne boje (crvenu, zelenu i plavu), kao što to čini većina kamera, ona prepoznaje RYYB boje. To znači da ovaj model sakuplja, kako zeleno tako i dodatno crveno svjetlo, što automatski znači više informacija o boji i svjetlu.

Primarna kamera ima 40 MP f/1,6 Super Spectrum, a pored toga, ima još širokougaoni objektiv od 20 MP f/2,2, kao i telefoto objektiv od 8 MP f/2,4. Zajedno čine nevjerojatno kvalitetnu trostruku kameru.

Selfi kamera ima nevjerojatna 32 MP i pomoću nje ćete snimiti zaista sjajne fotografije za koje niko neće ni pomisliti da su snimljene prednjom kamerom. Pored svega nabrojanog, telefon ima i mogućnost snimanja 4K videoa, kao i AI funkcije.

Ispod poklopca nalazi se Kirin 980 procesor, koji je zadužen za to da sve radi bez ikakvih problema. To je jedan od procesora novije generacije, koji je već viđen kod Huawei Mate 20 Pro telefona. Dokazano je sjajan izbor kada su u pitanju multimedijalne funkcije, zbog čega je ugodaj gledanja filmova i igranja igrica zaista impresivan. Huawei P30 radi na Android 9 Pie operativnom sistemu, a tu je i Huawei interfejs, EMUI koji je redizajniran tako da prati estetiku telefona. Kad je u pitanju memorija, tu je 6 GB RAM-a, te 128 GB interne memorije.

Jačina baterije je 3.650 mAh.

HUAWEI P30 PRO

Napisano pravilo je da svaki model P serije ima i svoju Lite, kao i Pro verziju, a upravo to je jedan od razloga zbog kojih je Huawei stigao u sami vrh tržišta mobilne telefonije. Kad je u pitanju P30 Pro telefon, on ima mnogo elemenata koje smo vidjeli kod Mate 20 Pro modela, a koji su u ovom slučaju unaprijeđeni.

Dolazi u četiri atraktivne boje (plava, ljubičasta, narandžasta i crna) koje se presijavaju i na momente izgledaju kao ogledalo. Kad je u pitanju ekran, riječ je OLED ekranu veličine 6,47 inča sa malim notch-em u obliku suze, u kojem se nalazi selfi kamera. Iako se prije samog lansiranja spekulisalo da će Huawei na nove P30 telefone staviti punch-hole notch, to se ipak nije desilo.

Iako je kvalitet ekrana „samo“ Full HD, on ima zaista impresivnu sliku, čija će oština i više nego prirodne boje zadiviti i one najzahtjevnije korisnike.

Kad je u pitanju dizajn, ističe se nešto deblji aluminijumski okvir te ekran koji je blago zaobljen. Na kućištu se nalazi USB-C konektor, ali je utičnica za slušalice ipak izostavljena, za razliku od osnovne verzije telefona. Interesantno je to što za vrijeme primanja poziva ili notifikacija vibrira cijeli ekran, što je postignuto posebnom tehnologijom koja se naziva i „magnetsko levitiranje“. Sa strane se nalaze tipke za regulisanje jačine zvuka, a na poleđini, uz sami rub, poredana su četiri senzora kamera koji su blago iznad nivoa kućišta.

Kamera i specifikacije

Kao i kod osnovnog modela, i kod Pro verzije najviše pažnje posvećeno je kameri, jer upravo je to ono što korisnike najviše privlači. Iz Huawei-ja kažu da će vam kamera ovog telefona u potpunosti promijeniti pogled na fotografisanje.

Glavni od četiri senzora primarne kamere ima 40 MP, koji može podići osvjetljenje do nevjerojatno visokog ISO-a, a ima i f/1,6 objektiv zbog kojeg snima izuzetno kvalitetne noćne fotografije. Ovaj telefon unaprijeđen je i vještačkom inteligencijom, zbog čega su mogući razni svjetlosni efekti, a tu je i 5x telefoto objektiv. Pored glavnog, tu je i širokougaoni senzor od 20 MP i 50x digitalni zoom, zbog čega će i fotografije punog mjeseca izgledati impresivno, a svi koji su bar jednom pokušali fotografisati mjesec telefonom znaju koliko je to teško.

Selfi kamera je jednako moćna, možda čak i moćnija nego što je neophodno, ali to nikako ne može biti mana. Prednja kamera ima 32 MP i pomoću nje možete snimiti zaista sjajne fotografije.

Što se tiče sistema koji pokreće ovaj moći telefon, to je Kirin 980 čipset, EMUI 9.1 interfejs, Android 9 Pie operativni sistem, 8 GB RAM-a i 128 GB interne memorije. Ovo je telefon koji je pod prstima odaje utisak luksusa, a brzina povezivanja, kao i brzina prelaska s jedne na drugu aplikaciju jednostavno će vas „oduvati“. Kad svemu tome dodamo i jačinu baterije od 4.200 mAh, sve što možemo reći je to da je ovo telefon koji će, bez ikakve sumnje, biti jedan od najpopularnijih ove godine.

Huawei P30 i P30 Pro telefone možete pronaći u ponudi kompanije m:tel.

PRIČA O USPJEHU

Forbes
30 UNDER 30
EUROPE
FINANCE

BANJALUČANKA
NA LISTI FORBES-A
MEĐU 30
NAJUTICAJNIJIH
LJUDI MLAĐIH OD 30

PIŠE: NATAŠA BURSAĆ

Svake godine Forbes magazin objavljuje listu najbogatijih i najuticajnijih ljudi u svijetu. U prošlogodišnje izdanje se, u jednu od prestižnih kategorija, upisala i jedna Banjalučanka.

Nataša Kovačević, koja trenutno živi u Londonu, gdje radi za Investicioni odbor Kanadskog penzionog plana, našla se, naime, na listi 30 najuticajnijih ljudi mlađih od 30 godina (30 under 30) iz oblasti ekonomije.

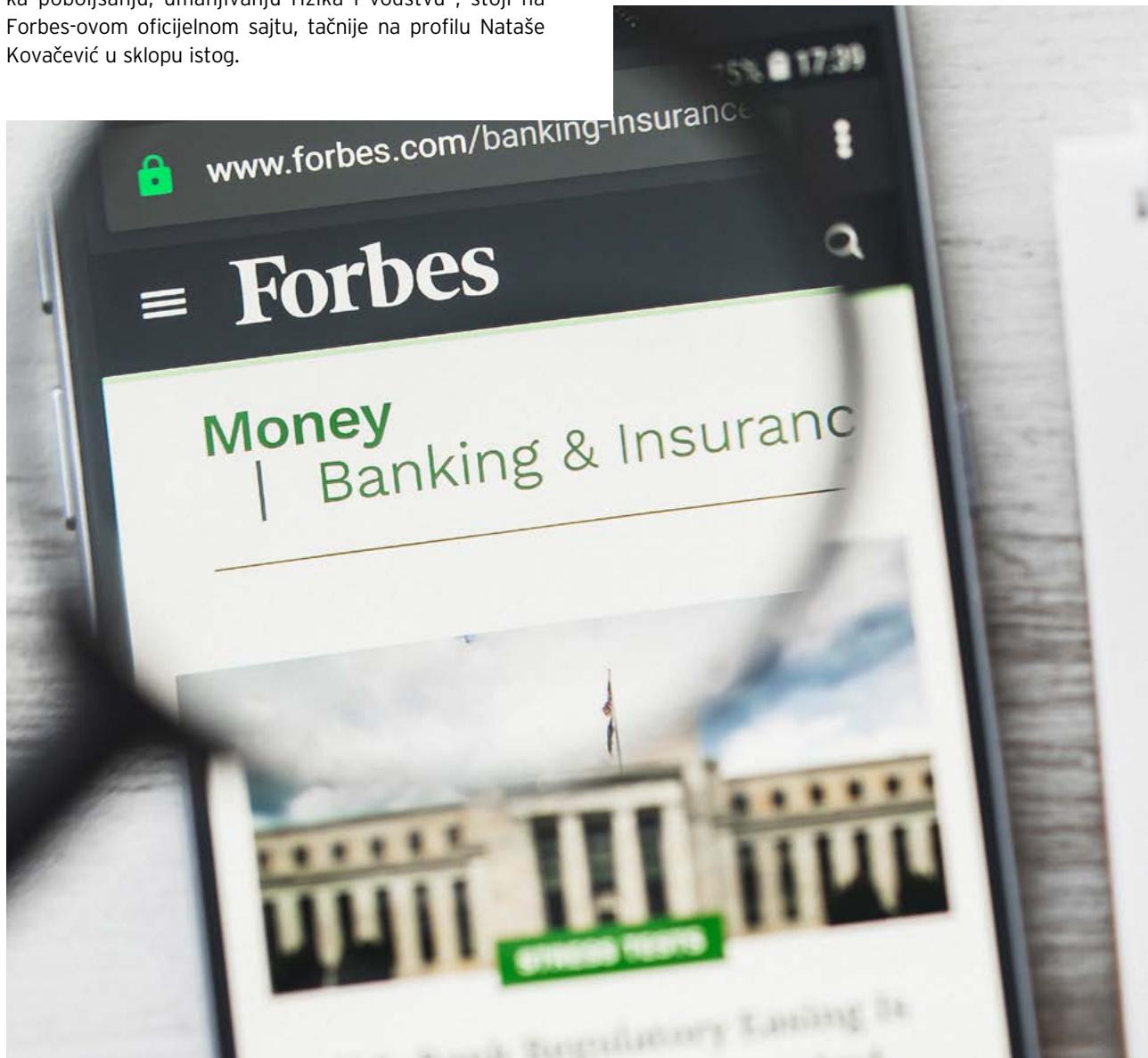
„Diplomirani pravnik, Kovačevićeva je principal u kompaniji CPPIB. Kao član kreativnog tima koji formira portfelj, Kovačevićeva se fokusira na povećanje vrijednosti putem CPPIB-ovog globalnog uticaja, a koji podrazumijeva aktivno učešće toka strateških investicionih intervencija, ka poboljšanju, umanjivanju rizika i vođstvu“, stoji na Forbes-ovom oficijelnom sajtu, tačnije na profilu Nataše Kovačević u sklopu istog.

Pomenuta lista fokusira se na mlade ljude koje krase osobine poput liderstva, inovativnosti, postignutih rezultata, preduzetničkog duha i vizionarstva.

Talenat, znanje i rezultat, kao i već zavidna karijera u poslovnom svijetu, u Natašinoj biografiji su nesporni te je uslijedilo i pomenuto priznanje.

Rođena je u Banjaluci, a školovanje je počela u Beogradu te nastavila u Sjedinjenim Američkim Državama.

Jedno vrijeme živjela je i u Kanadi, a poslovno je boravila u raznim državama svijeta. Neke od njih su Argentina, Indija i Saudijska Arabija.

SVE TO STANE U TEK 30 GODINA ŽIVOTA.

Može se reći da se prekretnica u njenoj karijeri desila 2006. godine, kada je primljena na prestižni Univerzitet Harvard, gdje se odlučila za studije ekonomije i neurobiologije. Najviše se bavila neuroekonomijom, a diplomski rad posvetila je proučavanju veze sa intertemporalnim oblicima ponašanja kod glodara.

Potom je studirala i završila pravo, takođe na Harvardu, gdje je ujedno stekla zvanje JD, Juris Doctor.

Tokom studija prava najviše se fokusirala na transakcije i povezanost pravnog i privrednog razvoja.

Po završetku studija radila je na Svjetskom programu za hranu Ujedinjenih nacija u Rimu kao (pravni) pripravnik te kao saradnik u advokatskoj firmi Skadden, Arps u Njujorku, tokom jednog ljeta.

Nakon toga ipak je odlučila da se fokusira na poslovnu stranu transakcija. Primljena je u Advokatsku komoru Njujorka, ali je prešla na menadžersko savjetovanje te se priključila konsultantskoj firmi McKinsey & Company.

Raznovrsnost u profesionalnom iskustvu, jednako kao i u formalnom obrazovanju, te radoznalost, samo su neke od odlika koje krase ovu tridesetogodišnjakinju.

U kompaniji McKinsey radila je s liderima kompanija i to u rješavanju njihovih najvećih strateških problema, od proširenja farmaceutske kompanije na nova geografska područja do transformacije obrazovnog sistema nacionalnog ministarstva.

Sličnim temama bavi se i danas u Organizaciji za upravljanje ulaganjima Kanadskog penzionog fonda (CPPIB).

Treba napomenuti da je radno iskustvo počela sticati već 2007. godine (tokom studija) kao pripravnik u Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju (IAEA), a kasnije i u Fondaciji Grameen, dok je 2008. godine imenovana za glavnu urednicu časopisa Harvard International Review.

Harvard International Review je tromjesečni časopis koji objavljuje Harvardski savjet za međunarodne odnose ovog univerziteta i distribuiše se u više od 150 zemalja širom svijeta.

U jednom intervjuu posavjetovala je mlade ljude da iskoriste svoje studentske dane kako bi pomno promislili, postavljali dobra pitanja i učili od svojih vršnjaka, a posebno onih koji su posve „drugačiji“. Takođe, tom prilikom naglasila je značaj postavljanja izazova samom sebi, kako bismo pronašli upravo ono što nas iskonski inspiriše.

Stažirala je i u IAEA-u u Beču i Grameen Argentini tokom studija. U IAEA-u pomagala je portparolki Agencije i radila na odabranim povjerljivim projektima. U Grameen-u, pionirskoj mikrofinansijskoj ustanovi, radila je s voditeljem Grameen Argentine na procjeni efikasnosti samog modela baziranog na ekonometrijskim analizama.

Trenutno, u ulozi principala u kompaniji CPPIB, radi aktivno na povećavanju vrijednosti portfelja i inicijative za ublažavanje rizika.

Njen rad zapravo se sastoji od svakodnevnog rješavanja bitnih strateških problema koji su vezani za različite sektore i različita geografska područja.

Forbes kaže da su tih 30 ljudi ispod 30 godina na njegovom popisu ljudi koji mogu promijeniti svijet. I po tom kriterijumu se, dakle, Nataša uklapa u njihovu klasu.

Nakon ovog prestižnog priznanja naglasila je upravo da joj je mnogo značilo to što je tokom studija i rada uspjela da zadrži tu „profesionalnu radoznalost“.

Dodali bismo da se „tajna njenog uspjeha“ krije i u činjenici da ona nije sljedbenik (follower), već preuzima vlastite korake i formira vlastitu stazu.

Budući da je ove godine napunila tek 30, željno iščekujemo da vidimo šta budućnost nosi za ovi mladi Banjalučanku, građanku svijeta.

Posebno treba naglasiti da je cilj ove Forbes-ove nagrade upravo spajanje svih mladih ljudi koji su se našli u jednoj kategoriji, a u cilju globalnog prosperiteta i mijenjanja svijeta.

TESTIRAMO

Sony Xperia 10 i 10 Plus

DOŽIVITE BIOSKOPSKO ISKUSTVO NA TELEFONU

PRIPREMO: DEJAN TRNINIĆ

Sony nastoji novim modelima da se vratiti na mjesto na kojem je bio prethodnih godina, u vrijeme kada je japanski gigant u svijetu mobilnih uređaja bio sinonim za kvalitetne smartfone sa vrhunskim fotografskim iskustvom.

Japanски Sony на Mobile World Congress-u u Barseloni predstavio je potpuno nove modele Xperia linije za 2019. godinu, a među njima i smartphone iz srednjeg segmenta.

Sony Xperia 10 i 10 Plus privlače pažnju formatom ekrana 21:9, koji su u kompaniji nazvali „Cinema-wide“, a koji pruža do sada neviđen doživljaj gledanja filmova na telefonu i to u pravom bioskopskom formatu. Sony omogućava, ne samo gledanje već i snimanje 4K videa u istom omjeru, što mobilno cinematografsko iskustvo podiže na potpuno novi nivo.

Ono što se odmah vidi na prvi pogled jeste da su Sony-ovi modeli Xperia 10 i 10 Plus sada viši, uži i tanji, dok istovremeno prate trend dizajna bez ivica. Telefoni će svojim oblikom idealno ležati u ruci - olakšano je njihovo držanje i omogućeno korištenje jednom rukom. Zajedničko za oba modela je to da su zaštićeni Corning Gorilla Glass 5 staklom, dok elegantna metalna završna obrada upotpunjuje atraktivnog dizajn telefona.

EKRAN SA PROPORCIJAMA KINO-PLATNA

Ekran sa proporcijama 21:9 daje više korisne površine i savršen je za pokretanje dvije aplikacije u isto vrijeme. Sa „Side sense“ opcijom moguće je jednostavno aktivirati podijeljeni ekran i istovremeno koristiti dvije aplikacije u više prozora. Tako će korisnici od sada moći pisati mejl i dopisivati se dok istovremeno gledaju video-zapise ili čitaju neki članak na internetu.

Sony Xperia 10 je nešto kompaktnej model sa 6-inčnim IPS LCD ekransom rezolucije 1.080 x 2.520 piksela. Dimenzije uređaja su 155,7 x 68 x 8,4 mm, teži 162 grama, a zahvaljujući svom obliku, telefon savršeno pristajati svakoj ruci.

Uredaj pokreće Snapdragon 630 čipset, raspolaže sa 3 GB RAM-a i 64 GB skladišnog prostora, uz mogućnost proširenja memorije microSD slot karticama do 512 GB. Ukoliko vam je 64 GB interne memorije dovoljno, dodatni slot možete da iskoristite za drugu SIM karticu.

Sony je u Xperia 10 ugradio bateriju jačine 2.870 mAh, koja, potpomognuta AI režimom uštede energije, prilagođava potrošnju kako bi baterija izdržala do dva dana upotrebe bez punjača.

Japski div dugo je odbijao da u svoje modele uvede dvostruku kameru, ali nova Xperia 10 na poleđini posjeduje dual sistem kamera koji ima senzore od 13 MP i 5 MP, dok je s prednje strane smještena kamera od 8 MP. Neka vas ne zavarava relativno manji broj piksela na papiru, jer Sony oduvijek proizvodi vrhunske kamere, koje ugrađuju, ne samo u svoje uređaje, već ih koriste i mnogi drugi poznati proizvođači telefona.

Kamere su u stanju da snimaju 4K video, a uz ultravisoku rezoluciju moguće je vidjeti svaki detalj, jer 4K donosi četiri puta veću rezoluciju od Full HD-a. Dodatno, kamere na oba modela imaju „SteadyShot“ elektronsku stabilizaciju za snimanje oštih video-zapisu, bez mutnih kadrova čak i kada ste u pokretu.

Xperia 10 Plus je nešto veća, jača i skuplja verzija, koja će uz flegšip model Xperia 1 predstavljati vrh ponude iz Sony-ja za 2019. godinu.

Telefon posjeduje Qualcomm-ov Snapdragon 636 čipset, koji dolazi u kombinaciji sa 4 GB RAM-a i 64 GB skladišnog prostora, uz mogućnost proširenja memorije microSD slot karticama do 512 GB. I ovaj model nudi dual SIM funkcionalnost ukoliko korisnik želi dodatni slot iskoristiti za drugu SIM karticu.

Ekrani na Sony Xperia 10 i 10 Plus modelima donose format 21:9, koji pruža do sada neviđen doživljaj gledanja filmova i video-sadržaja na telefonu.

Sony Xperia 10 Plus krasí 6,5-inčni IPS LCD ekrans rezolucije 1.080 x 2.520 piksela. Dimenzije uređaja su 167 x 73 x 8,3 mm, a težina 180 grama.

Dok je s prednje strane smještena selfi kamera od 8 MP, identična onoj na modelu Xperia 10, Sony je na poleđini Xperia 10 Plus ugradio dvije kamere, glavnu sa senzorom od 12 MP i pomoćnu telefoto kameru od 8 MP. Pomoćna kamera pomaže u postizanju Bokeh efekta, koji ističe subjekat na fotografiji u odnosu na pozadinu, a ovaj efekat je savršen za umjetničke portrete.

Upravo kombinacija ove dvije kamere omogućava snimanje zapanjujućih fotografija u bilo kojoj situaciji. Xperia 10 Plus, za razliku od modela bez plus sufiksa, posjeduje 2X optički zoom, koji je u stanju da vrši zumiranje bez gubitka kvaliteta fotografije.

Japski proizvođač je u model Plus ugradio bateriju od 3.000 mAh, koja posjeduje Quick Charge 3.0 opciju brzog punjenja.

Sony je, osim foto i video iskustva, razmišljao i o muzičkom doživljaju, pa je u oba modela ugradio napredni Sony High-Resolution Audio sistem. U praksi ova tehnologija poboljšava kompresovane snimke podižući kvalitet bliže originalnu, čak i kada ih slušate bežično. Sony je tako uživanje u zvuku omiljene muzike doveo praktično do savršenstva i High-Resolution kvaliteta zvuka.

Paleta Xperia 10 boja inspirisana je svjetlošću koja se reflektuje na metalne površine za moderan i prirodan izgled. Kupci će tako moći odabrati između crne, plave, srebrne, roze i zlatne boje.

Sony Xperia 10 Plus, poput manjeg brata Xperia 10, stiže uz Android 9.0 Pie operativni sistem.

Zanimljivo je da nova Xperia nosi oznaku sličnu popularnom Xperia X10 modelu, jednom od android pionira još iz Sony Ericsson ere prije desetak godina. Japski gigant očigledno poručuje da želi da se vrati na staze stare slave te da su novi

telefoni zaslužili čistu desetku, tačnije, „deset plus“ ocjenu. Sony će naklonost kupaca iz srednjeg cjenovnog ranga potražiti nespornim kvalitetom koji posjeduje, jedinstvenim formatom ekrana, uz razumnu cijenu. Za one sa nešto dubljim džepom tu je premium uređaj Xperia X1, a oni koji su u potrazi za budžetskim telefonom Sony je početkom godine ponudio model Xperia L3. Da li će to biti dovoljno da

pronađe put do novih kupaca ili da vrati povjerenje starih koji su nekada rado birali telefone poznatog japanskog brenda, pokazaće vrijeme.

Sony Xperia 10 i 10 Plus uređaje možete naći u ponudi kompanije m:tel.

NOTIFIKACIJE

„ Google +

Početkom aprila ove godine konačno je stigao kraj za društvenu mrežu Google+, koja nikada nije zaživjela u mjeri u kojoj je planirano. Iako je postojao plan da se mreža ugasi na jesen prošle godine, zvaničnici Google-a naknadno su odlučili da to bude 2. april ove godine. Iz Google-a su priznali da su glavni razlozi za gašenje mreže slaba posjećenost, kao i bezbjednosni izazovi.

„ LinkedIn

Društvena mreža LinkedIn krenula je, poput brojnih servisa, u uvođenje live video-streaming opcije. Zasad im u pružanju ove usluge pomaže Microsoft. LinkedIn je novu uslugu tokom februara omogućio milionima korisnika sa teritorije SAD-a. LinkedIn je uvijek bio vezan za profesionalne veze i poslovni život, a LinkedIn Live ima jasan cilj da se preusmjeri na ta tržišta strimingu video-sadržaja.

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

„ Twitter

Iako su „tviteraši“ veoma osjetljivi na sve promjene dizajna svoje omiljene društvene mreže, čelnici iste su ipak odlučili da uvedu neke promjene, koje su još u testnoj fazi. Promjena će biti najviše vidljiva među opcijama Like, Comment i Retweet, koje će biti sakrivene sve dok ne kliknete na njih. Neki korisnici već sada imaju priliku da isprobaju novi dizajn, ali on će biti zvaničan do kraja godine.

„ Facebook

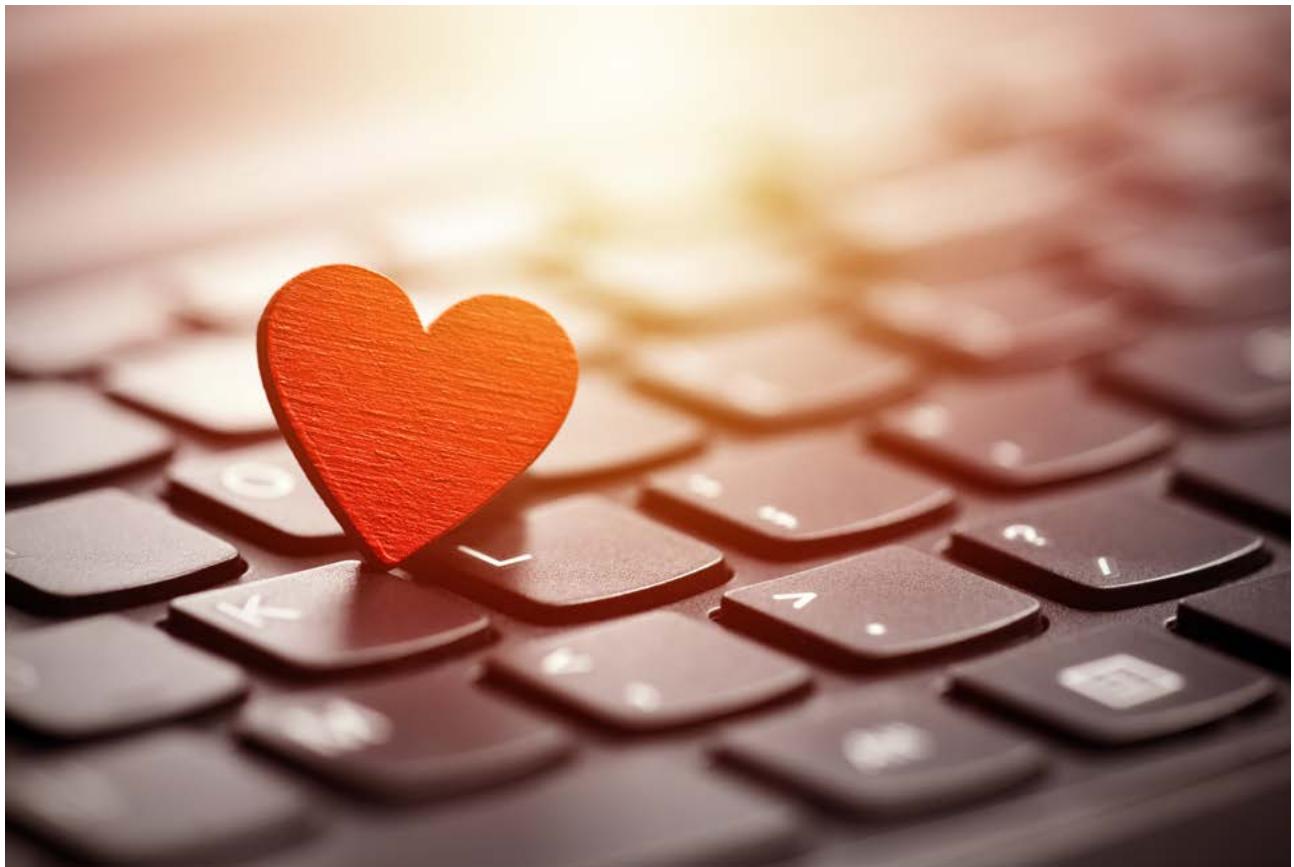
Novi alat iz Facebook-a, koji sa nestrpljenjem očekujemo već neko vrijeme, a zove se Clear History, trebalo bi da bude lansiran i dostupan svim korisnicima tokom ove godine. Glavna funkcija ovog alata trebalo bi da omogući korisnicima brisanje svih privatnih informacija koje prikupljaju treće strane, aplikacije i sajtovi. Alat Clear History najavlјivan je za maj prošle godine, malo prije F8 konferencije za programere.

„ Instagram

Bilo je pitanje vremena kad ćemo, pored ovih ljudskih, od krvi i mesa, dobiti i prve digitalne influensere. E, pa to se desilo. Digitalni influensi su novi trend na Instagram-u, a profila čiji su glavni akteri upravo imaginarni likovi iz dana u dan je više i više. Na prvi pogled oni se od „običnih“ influensera ne razlikuju ni po čemu, osim po tome što nisu stvarni.

SOCIAL SPACE

DATING APLIKACIJE

DA ILI NE?

PIŠE: SONJA SAVIĆ

Sa pojavom interneta pojavilo se i ono što je dobilo ime „online dating“, a u našem jeziku se može zvati „zabavljanje preko interneta“. Koncept je jednostavan i podrazumijeva da se dvije osobe upoznaju preko interneta s namjerom da započnu (idealno i održe) ljubavnu vezu. U ranim godinama interneta postojala je stigma koja je okruživala ovaj vid zabavljanja, najviše zbog rizika koji je on podrazumijevao. Sa razvojem tehnologija, društvenih mreža i „dating“ aplikacija, ovaj rizik znatno je umanjen, a s tim je i zabavljanje putem interneta postalo društveno prihvatljivije. Ipak, ovakva vrsta potrage za partnerom, kao i mnoge druge stvari u životu, ima svoje pozitivne i negativne strane.

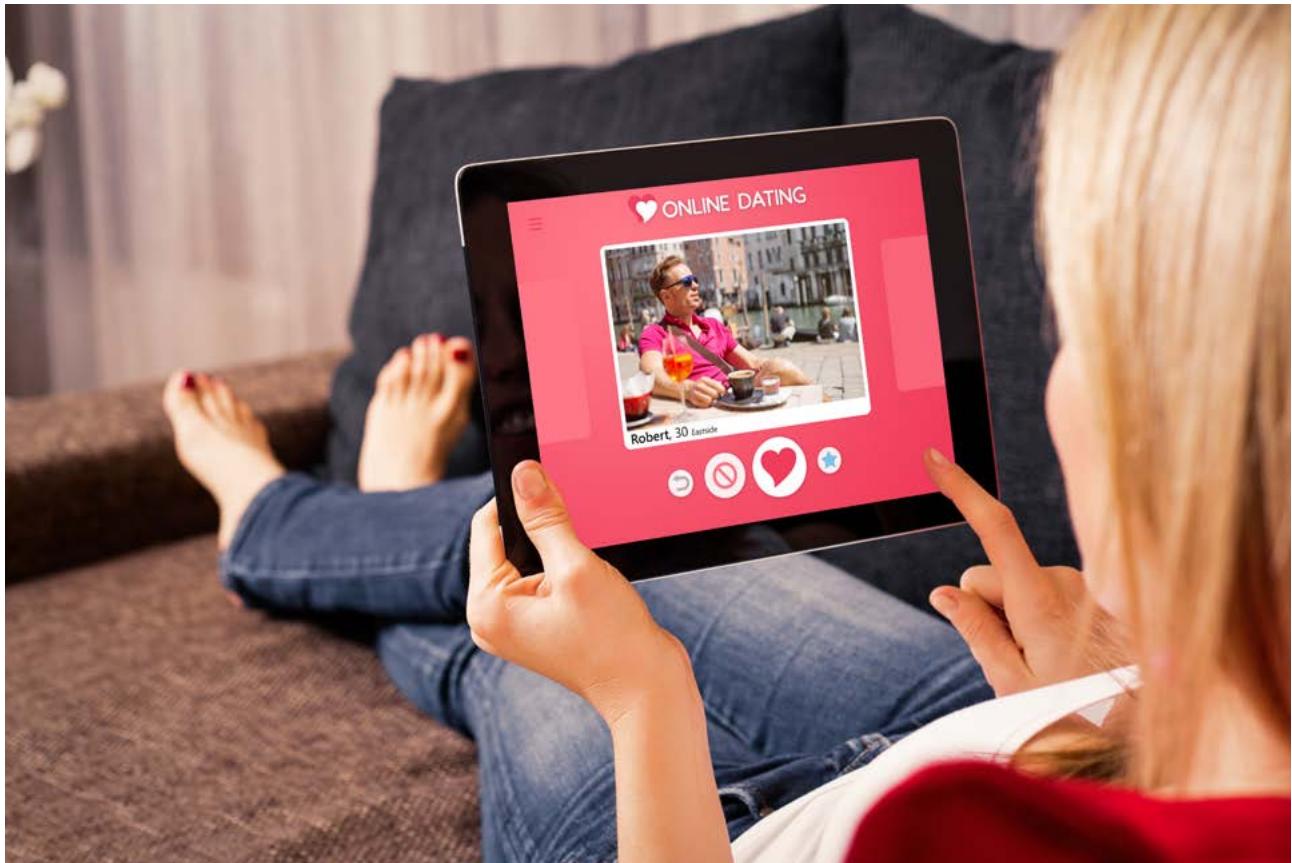
Match i eHarmony započeli su ovu eru, ali se ekspanzija desila tek sa pojavom prvog Apple telefona 2007. godine. Grindr je osnovan dvije godine kasnije, 2012. Tinder, a Bumble 2014. godine. Ove aplikacije koje podržavaju moćni algoritmi, „svajpanje“ i praćenje lokacija, uvele su masu ljudi u svijet zabavljanja preko interneta.

Jedna od najvećih prednosti ovakvog načina potrage za partnerom je jednostavnost. Ovakve aplikacije omogućile su da pronalazak srodne duše postane nešto što je

zgodno i jednostavno, jer vam je veliki broj ljudi nadohvat ruke ili ekrana mobilnog uređaja. Sve što treba da uradite jeste da instalirate aplikaciju, napravite nekoliko dobrih fotografija samih sebe i unesete ključne informacije kojima ćete privući potencijalne partnere. Još jedna prednost je u pristupačnosti. Za one koji se ne osjećaju ugodno i slobodno da priđu nepoznatim ljudima, ovo je idealno rješenje.

Raznovrsnost je još jedna dobra strana ovog sistema, jer se aplikacije ne ograničavaju time gdje izlazite, kakvu muziku slušate, kojoj klasi društva pripadate i slično. Na ovaj način ljudima je omogućeno da partnera traže u poslovnom, fakultetskom ili opuštenijem okruženju, kao i među ljudima u čijem se društvu inače ne bi našli.

Tu je još jedna neizostavna stavka, a to je uticaj na samopouzdanje jedinke. Aplikacije za zabavljanje preko interneta omogućavaju ljudima da budu ono što jesu (ili malo uljepšana verzija sebe) i kao takvi da privuku potencijalne partnere. Čak i ako nikada niste izašli s nekim koga ste upoznali uz pomoć ovakve aplikacije, sama činjenica da je neko pokazao da mu se dopadate pozitivno utiče na vaše samopouzdanje.

I na kraju, možda je i najveća prednost ta što vam ove aplikacije omogućavaju da komunicirate s kim želite da komunicirate, a ukoliko oni zloupotrijebe ovaj kanal, možete jednostavno da ih prijavite i blokirate i time zaustavite svaki dalji vid komunikacije.

Kada pričamo o negativnim stranama, moramo se vratiti na stigmu koja okružuje ovakav vid zabavljanja. Iako su negativne konotacije znatno manje u današnje vrijeme, još postoje ljudi koji ovakav potez smatraju očajnim, najviše zbog reputacije nekih aplikacija. Reputacija o kojoj govorimo je ona koja prati mnoge ovakve aplikacije, a odnosi se na percipiranje ovako započetih odnosa kao kratkoročnih i usmjerenih na fizički kontakt.

Još jedna negativna strana je činjenica da osobe koje koriste ovakve aplikacije mogu postati žrtve verbalnog zlostavljanja. Ljudi često trpe ismijavanje na rasnoj, polnoj ili ličnoj osnovi. Olakšavajuća okolnost ovakvih negativnih slučajeva je pomenuta opcija prijave i blokiranja korisnika.

Neiskrenost je takođe negativna strana, budući da informacije koje imamo o drugim korisnicima dolaze od njih samih, te je često veoma teško provjeriti njihovu istinitost. Na ovaj način je veoma lako lažirati identitet, međutim neke aplikacije imaju jake verifikacione mehanizme, zbog čega je odabir aplikacije u ovom slučaju najbitniji.

Još jedan veliki rizik je opet onaj po samopouzdanje korisnika. Osobe koje instaliraju aplikaciju sa nadom da će pronaći idealnog partnera, a u tome ne uspiju, mogu početi sumnjati u sebe i svoje mogućnosti privlačenja bolje polovine. U tim trenucima bitno je zapamtiti da većina ovakvih aplikacija spaja ljude na osnovu fizičkog izgleda, ali da postoje i one koje favorizuju učvršćivanje odnosa među ljudima i stavljaju ih ispred fizičkog izgleda.

Iako je pristup aplikacijama veoma lak, mora se uzeti u obzir i to da ih ljudi često koriste na putovanjima, zbog čega mogu upoznati ljude koji ne žive u njihovoj blizini, što kreira jedan potpuno novi problem - udaljenost. Ovo je još jedan faktor koji se mora uzeti u obzir pri percipiranju zabavljanja preko interneta.

Sve u svemu, na svakome od nas je odluka da li nam ovakav način pronalaska partnera odgovara ili ne. Nekima ova vrsta zabavljanja može odgovarati sa svim njenim pozitivnim i negativnim stranama, dok će drugima staromodni načini pronalaska partnera ipak donijeti više sreće u ljubavi.

MREŽA

IDTechEx SHOW!

PIŠE: DARKO BAJIĆ

IDTechEx Show!, jedan od vodećih tehnoloških sajmova u Evropi, održan je sredinom aprila u Berlinu, gdje je prisustvovalo preko 200 izlagača i preko 2.500 učesnika. Pored izložbenih štandova na kojima su kompanije iz cijelog svijeta prezentovale svoje najnovije tehnološke inovacije, održano je i preko 250 prezentacija i 25 stručnih predavanja.

U osam konferencijskih sala i velikom izložbenom prostoru predstavljena su nova električna vozila, napredne baterije, IoT, raznovrsni gedžeti, grafen - materijal budućnosti, ali ono što je obilježilo ovogodišnji IDTechEx Show! bila je primjena 3D štampača, pametna odjeća i štampana elektronika.

3D ŠTAMPAČI

IDTechEx Show! posjetioce je uvjerio da je uloga 3D štampača raznovrsna i da oni svoju praktičnu primjenu nalaze u svim segmentima svijeta koji nas okružuje. Iako su mogućnosti ovih štampača poznate, novi modeli su brži i napredniji, a fascinantna je bila i prilika uvjeriti se na licu mjesta u njihov rad. U svom prostoru kompanija BigRep izložila je u potpunosti odštampano motorno vozilo kako bi se istakle mogućnosti proizvodnje štampačima velikog formata, kao i nova dizajnerska rješenja uz primjenu novih materijala. BigRep navodi posjetioce da razmišljaju u većim razmjerama, jer njihov 3D štampač ima mogućnost štampanja objekata zapremine do jednog kubnog metra, što je dovoljno za primjenu u raznim granama industrije. Iz ove kompanije poručuju da je kod novih modela štampanje još lakše, brže i preciznije.

Napredni 3D štampači svoju primjenu našli su i u farmaceutskoj industriji, kao što se moglo zaključiti posjetom startap kompaniji DiHeSys-Digital Health Systems. Ova kompanija razvila je štampanje

personalizovanih 3D lijekova prema pojedinačnom digitalnom zdravstvenom kartonu pacijenta. Njihova ideja je da se, umjesto klasičnih, masovno proizvedenih lijekova, pacijentima ponude precizno dozirani lijekovi koji bi imali veći efekat, stvarali manje kontraindikacija i obezbijedili tačno doziranu terapiju prema potrebama pacijenta.

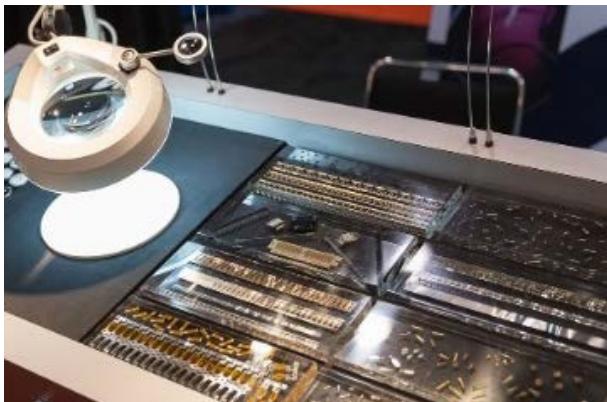
PAMETNA ODIJELA

Na sajmu je bio veliki broj izložbenih štandova proizvođača pametnih odijela, pošto ova industrija veoma napreduje i bilježi veliki rast. Jedna takva kompanija je AiQ, ona je došla iz Tajlanda kako bi predstavila Bioman+ pametno odijelo, koje se sastoji od provodnih vlakana i konaca i tekstilnih elektroda, ali koje nisu uočljive, već su uklopljene u samu tkaninu. Ovaj sistem mjeri električne aktivnosti tijela i šalje ih do modula za obradu koji se nalazi dizajnerski smješten na odjeći. Modul prati broj srčanih otkucaja, ali registruje i kretanje tijela i pokrete, što je veoma značajno profesionalnim sportistima kako bi mogli napredovati.

ŠTAMPANA ELEKTRONIKA

Štampana elektronika takođe je jedan od najbrže rastućih trendova u sadašnjoj proizvodnji elektronike, jer omogućava štampanje uređaja na različitim podlogama i strukturama. To je ključno za razvoj tanke i fleksibilne elektronike, kao i za aplikacije koje koriste identifikaciju putem radio-frekvencije (RFID). Ova tehnologija trenutno je visoko isplativa, brza, ekološki prihvativljiva i dobro prilagođena za masovnu proizvodnju. Veoma važan dio procesa štampane elektronike su materijali koji se koriste, pa je stoga bilo prisutno nekoliko kompanija koje se bave isključivo razvojem novih materijala visokih performansi, ključnih za dalji razvoj štampane elektronike.

IOT I SENZORI

Senzori se sve više koriste u rješenjima za daljinsko praćenje stanja, posebno u industrijskim aplikacijama kroz IoT uslugu. Bežični inteligentni senzori upozoravaju vlasnike na loše uslove prije nogo što dođe do kvara omogućavajući im time uštedu troškova, produktivnost i sigurnost. Jedan od izlagača, kompanija FLICQ INC. iz Velike Britanije obezbeđuje upravo takva rješenja za

naftne i gasne kompanije, gdje su ovi sistemi od velike važnosti.

Takođe, kompanija Sensitel iz Silikonske doline (SAD) razvila je sistem kojim uz pomoć senzora u vozilima i na putevima, kao i video-izvorima, prikuplja podatke u realnom vremenu. Na osnovu toga, ocjenjuje se ponašanje vozača automobila ili kamiona, određuje se njihova pouzdanost kako bi se odredili troškovi osiguranja i unaprijedilo poslovanje osiguravajućim i transportnim kompanijama.

Zanimljivo rješenje ponudila je kompanija Nuwave Sensors iz Irske, koja je razvila pametne senzore koji prate kvalitet vazduha u zatvorenom prostoru. Korištenjem IoT rješenja otkrivaju se patogeni i mjeri kontaminiranost vazduha, što je veoma važno za sve one koji imaju problema sa astmom ili inhalatornim alergijama.

Digitalne granice se pomjeraju, tehnologija postaje sveprisutna i nevidljiva, izlazi iz svojih okvira i uklapa se u našu svakodnevnicu. IDTechEx Show! je mjesto gdje proizvođači u raznim industrijama mogu pronaći nove tehnologije koje će im pomoći da njihovi proizvodi budu konkurentniji, ali i da budu podstaknuti na novi način razmišljanja i adekvatnog planiranja za poslovanje u novom dobu.

BRENDLOGIJA

DIREKTNI MARKETING?

PIŠE: LJUBICA JEROTIJEVIĆ

Mnogi od nas izbjegavaju direktni marketing zato što je on tokom godina postao sinonim za tešku dosadu i, što bi omladina rekla „ozbiljno smaranje“. Kako je do ovog stava došlo, nije teško pogoditi: skoro sve direktne poruke koje su do nas stizale preko poštanskog ili e-mail sandučeta bile su nezanimljive, predugačke i beskorisne. Nije ni čudo što na ulazima mnogih zgrada стојi natpis: „Zabranjeno dostavljanje reklamnog materijala.“

Većina nas je, zahvaljujući ovim iskustvima, zaboravila ili potisnula veliku istinu o kojoj smo učili od Dejvida Ogilvija prije gotovo pola vijeka, da je: „Direktni marketing efikasniji od svih drugih formi oglašavanja pod uslovom da je kvalitetno osmišljen i targetiran.“

I stvarno direktni marketing ima mnogo veći „procenat šuta“ od svih drugih oglasnih poruka. Kada emitujete spot ili zaliđepite bilbord, možete samo maštati da će jedan od hiljadu onih do kojih je stigao vaš oglas reagovati na pravi način, a kod direktnog marketinga dešava se da pozitivno reaguje i do 5% kontaktiranih. Malo li je u ova teška vremena?!

Pored toga, direktni marketing vam omogućava da poruku o promociji svog proizvoda ili usluge pošaljete precizno i tačno onima kojima ste proizvod ili uslugu namijenili, kao i da posebnim segmentima ciljnih grupa šaljete personalizovane poruke.

Direktni marketing je idealan za optimizovanje marketinškog budžeta i postavljanje realnih i mjerljivih ciljeva, pa olakšava komunikaciju, kako sa potencijalnim, tako i sa već postojećim, „starim“ klijentima kojima možete nuditi nove opcije.

Pa, u čemu je problem? Zašto izbjegavamo efikasan, koristan i precizno mjerljiv način oglašavanja? Možda baš zbog toga. Možda nam se ne dopada da na kraju akcije ustanovimo tačno koliko smo bili (ne)efikasni.

Ukratko, da bi vam direktan marketing dao dobre rezultate, važno je da prvo pažljivo precizirate ciljnu grupu (ali ne samo po polu i godinama, nego i po interesovanjima, željama, očekivanjima, kupovnoj moći...).

Ako stvarno želite da uspijete, trebalo bi da uložite vrijeme (i nešto novca) u istraživanje da biste identifikovali potrošače koji će najvjeroatnije pozitivno reagovati na vašu akciju.

Zatim napravite svoju listu kontakata ili kupite neku dobru i pouzdanu. (Prije nego što platite za nečiju listu, izvucite nasumice 20 kontakata, pa ako je bar 17 validno, lista je dobra i treba da je kupite.)

Sad, kad imate listu, vrijeme je da skockate ponudu. Dobra ponuda je jednostavna, privlačna i motiviše na akciju. Sljedeća faza je kreiranje pisma/letka/mail-a/kupona/žetona/akcije...

Vodite računa da akcija bude dovoljno informativna, zanimljiva, lijepa, originalna, jasna ciljnoj grupi, a opet neočekivana. Ako vam se čini da je zahtjev nerealan i ako ste na ivici da kažete da su to sigurno pokušavali i autori svih onih nesrećnih i loše dizajniranih letaka u vašem poštanskom sandučetu, moram da vam kažem da niste u pravu. Jer oni sigurno nisu testirali svoje ponude, poruke, promotivne mehanizme niti dizajn.

A vi ćete testirati kampanju na malom, ali relevantnom uzorku i otkrićete da li je jasna, originalna i da li motiviše na akciju. Ako „radi“ - super, a ako „ne radi“, mijenjajte i pokušavajte dok ne isprobate sve moguće varijante.

I ne zaboravite da analizirate rezultate kampanje: Koliko je ljudi otvorilo poštu, „kliknulo“ ili naručilo vaš proizvod? Ako ste probali nekoliko verzija, koja je najbolja i zašto? Već poslije druge uspješne kampanje biće vam potpuno jasno zašto je direktni marketing efikasniji od svih drugih formi oglašavanja!

m:

S DRUGE STRANE

HILJADU RIJEČI

U DOBROM DRUŠTVU

PREDSTAVLJAMO POBJEDNIKE DRUGOG M:TEL APP TAKMIČENJA

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Kada se mladi umovi spoje, čuda nastaju. Upravo to je bila jedna od ideja organizatora drugog takmičenja u kreiranju mobilnih aplikacija za android ili iOS u organizaciji kompanije m:tel. U takmičenju su učestvovali predstavnici 21 srednje škole iz BiH, a među njima su bili i Nikola Petrović i Vukašin Berić, učenici Gimnazije Banjaluka, koji su svojom aplikacijom „Zvučna radionica“ stekli pravo na učešće u regionalnom takmičenju održanom u Podgorici, gdje su proglašeni za jedan od najboljih timova. Pričali smo sa Nikolom i Vukašinom o njihovom radu na aplikaciji, koja je postigla veliki uspjeh, izazovima s kojima su se susreli tokom cijelog procesa, kao i o budućim očekivanjima.

Ispričajte nam kako je izgledao cijeli proces nastanka vaše aplikacije od ideje do realizacije?

Nikola: Vukašin i ja pohađamo viši nivo matematike u sklopu IBDP programa u Gimnaziji Banjaluka. Kroz gradivo smo naučili pristupati problemima iz stvarnog života s naučenim znanjem. Do ideje za aplikaciju došli smo još u oktobru, ali uopšte nismo znali da će se takmičenje u mobilnim aplikacijama odvijati u januaru i da bi uskoro trebalo da se prijavimo.

Za pisanje same aplikacije bilo nam je potrebno oko sedam dana, ali je razvijanje matematičke pozadine i metoda trajalo duže. Volio bih zahvaliti profesorici Tamari Jagodić na pruženoj podršci tokom nastave.

Objasnite nam koncept aplikacije koju ste kreirali. Kako ste došli na ideju da je nazovete „Zvučna radionica“?

Nikola: Prilikom razgovora s prijateljem Migelom sa Filipina začudio sam se kako on može da čuje zvuk frekvencije 18 kHz. Iz te priče sinula mi je ideja da napravimo aplikaciju kojom bi naši telefoni mogli komunicirati putem medijuma zvuka.

Aplikacija je nazvana „Zvučna radionica“ iz razloga što pruža više različitih aktivnosti korisnicima, a sve su u vezi sa zvukom. Bili smo toliko fascinirani matematikom iza svega toga da smo dio te ljubavi željeli pružiti drugima.

Šta je bio najinteresantniji, a šta najstresniji dio pripreme vaše aplikacije?

Nikola: Najinteresantniji dio razvijanja aplikacije definitivno je bilo eksperimentisanje sa sposobnostima mikrofona android telefona. Došli smo do brojnih zaključaka o softverskoj i hardverskoj limitaciji telefona koje smo koristili, te mislimo da bi bilo od koristi da se napiše stručan rad na tu temu.

Vukašin: Najstresniji dio pravljenja aplikacije bilo je pravljenje interfejsa i organizacija. Obojica se više volimo baviti pisanjem „čistog“ koda. Kako smo koristili Xamarin tehnologiju u pisanju aplikacije, naišli smo na određene probleme u tom procesu, naročito jer se većina aplikacija

radi u Android Studio-u. Stresan dio se pojavio i prilikom finalnih detalja na aplikaciji, jer nismo mogli spojiti dva veća dijela, ali je i taj problem bio na kraju otklonjen.

„Zvučna radionica“ proglašena je za jednu od tri najkvalitetnije aplikacije na regionalnom takmičenju. Šta je to što vašu aplikaciju čini uspješnom i drugačijom od drugih?

Nikola: Jedinstvena ideja je ono što je izdvaja od drugih. Dodao bih i da je matematika ono što joj daje vrijednost, jer smo primjetili da postoji veliki broj programera koji je izbjegavaju, a to ih ograničava na manji broj problema koje su sposobni riješiti. Bez matematike i inovacije programiranje je više šablonsko.

Vukašin: Naša aplikacija pokušava pristupiti različitim grupama ljudi: programerima i klasičnim korisnicima. Programeri se mogu upoznati sa samim kodom i mogućnostima android platforme, dok klasični korisnik može da sazna mnogo o različitim aspektima zvuka. Mislim da nam je ovaj pristup omogućio osvajanje prvog mjestra.

Opišite nam atmosferu sa regionalnog takmičenja održanog u Podgorici. Kakva je bila konkurenca iz regionala?

Nikola: Svi učesnički timovi pokazali su fantastičnu spremnost i voljnost da rješavaju probleme iz svakodnevnog života ili iz svojih pojedinačnih okruženja. Osjećalo se veliko uzbudjenje, a siguran sam da žiriju nije bilo lako odabrati pobjedničke aplikacije, jer su svi takmičari zaista prezentovali svoje aplikacije s огромnom ljubavlju prema onome što rade, odnosno prema programiranju.

Bilo je divno razgovarati i učiti u okruženju drugih motivisanih vršnjaka. Naročito nam je bilo interesantno čuti iskustva startaperu iz m:tel digitalne fabrike i drugih takmičara.

Vukašin: Konkurenca je bila veoma jaka, na takmičenju se pojavilo mnogo stvarno dobrih aplikacija iz različitih životnih sfera. Ovo je svima nama omogućilo da vidimo koliko kreativnih umova ima u našoj okolini te nas može podstaći da ostvarimo nekakve buduće saradnje. Atmosfera je bila odlična, a čitavo takmičenje bilo je fenomenalno organizovano.

Koliko su takmičenja ove vrste važna za razvoj kreativnosti kod mladih ljudi? Smatrate li da bi ih trebalo biti više u budućnosti?

Nikola: Zahvaljujući m:tel-ovoj odličnoj organizaciji sadržaja takmičenja, smatram da su ona od izuzetne važnosti i da ih treba biti što više. Startaperi su svim učesnicima prenijeli svoja najvažnija iskustva i savjete koji će nam definitivno biti od koristi u trudu da plasiramo sopstvene ideje i projekte na tržište.

Vukašin: Ovakva takmičenje daju razlog mladima da stvaraju i da dijele svoje ideje. Bilo kakvo saznanje da će neko biti zainteresovan da pogleda produkt nečije kreativnosti dovoljna je motivacija da napravite odlične stvari. Sigurno bi trebalo da bude još sličnih takmičenje u skorijoj budućnosti, jer će ovaj sektor biti sve važniji.

Da li već znate čime se želite baviti u budućnosti, možda i dalje kreiranjem aplikacija? ☺

Nikola: Odavno sam zacrtao da želim biti programer. Nemam striktnu ideju u vezi s odabirom platformi na kojima bih radio, ali bih definitivno volio da moj rad bude istraživački nastrojen. Sve više istražujem oblasti mašinskog učenja i spremam se za takve projekte, za koje mislim da će nam najviše oblikovati budućnost.

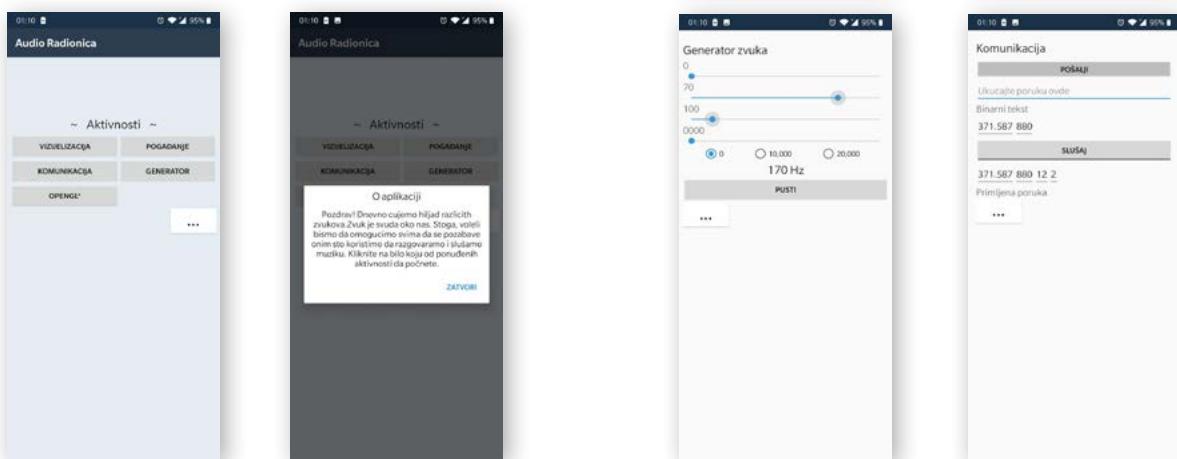
Vukašin: Kao i Nikola, i ja bih želio jednog dana da postanem programer. Prije svega me interesuje vještačka inteligencija i Internet of Things, ali sam otvoren prema svim tehnologijama, jer su mi sve interesantne. Smatram da ljudi treba prvenstveno da biraju ono zanimanje koje bi moglo pomoći drugim ljudima, tj. olakšati im svakodnevnicu.

Nedavno ste boravili na idTechx Show konferenciji u Berlinu, kakva iskustva nosite?

Nikola: Posjetivši IdTechEx Show, imali smo priliku upoznati i otvoreno razgovarati sa članovima najvećih firmi iz svijeta kao što su Google, Microsoft, Samsung i desetine drugih. Ovim iskustvom smo sreli i najnovije tehnološke inovacije tih pojedinačnih kompanija i to me je najviše motivisalo da se nastavim baviti kompjuterskim naukama.

Vukašin: Nakon dvadesetominutnih predavanja predstavnika tih kompanija, imali smo vremena upoznati i sam grad. Berlin je nevjerojatno lijepo mjesto poznato po istorijskim građevinama i mnogim spomenicima, ali i po kulturnoj različitosti koja se može videti samo u tako velikim gradovima. Zaista sam zahvalan kompaniji m:tel na pruženoj prilici koja potpomaže moju buduću karijeru.

Sav uložen trud u aplikaciju i takmičenje se definitivno isplatio.

U DOBROM DRUŠTVU

ROBIN FOOD:

**ŽELIM
OBEZBIJEDITI
HRANU SVIMA
KOJIMA JE
POTREBNA**

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Svjet u kojem niko nikada neće biti gladan. Zvuči kao predivna ideja koja se graniči sa utopijom, ali u stvarnosti njena realizacija nailazi na mnogobrojne prepreke. Tone neiskorištene hrane i hrane kojoj je istekao rok trajanja svakodnevno se bacaju širom svijeta, a ta činjenica posebno je bolna kada se uzme u obzir koliko ljudi umre od posljedica gladi i neuhranjenosti u samo jednom danu. Jedan čovjek odlučio je da mu životna misija bude rješavanje problema svjetske gladi, a kako bi to postigao, iskoristio je svoje poznavanje tehnologije i kreirao platformu Robin Food. Imali smo priliku da popričamo sa Daliborom Matijevićem, idejnim tvorcem ovog jedinstvenog projekta, a on nam je otkrio koje su njegove sličnosti i razlike sa pravim Robinom Hudom.

Za početak moramo da pitamo ono što nam je prvo privuklo pažnju: Kako ste došli na ideju da svoju aplikaciju nazovete baš Robin Food? Poistovjetili ste se sa legendarnim odmetnikom koji je krao od bogatih i davao siromašnjima?

Jednog dana sjedio sam u kancelariji i razmišljao o tome kako da napravimo nešto što će biti stvoreno za ljudе, a ne samo za korporacije koje gledaju većinom na finansijsku računicu. Nekako mi je odmah palo na pamet da moram nešto izvući iz priče o Robinu Hudu, koji je takođe sa svojom ekipom pomagao ljudima, a kрао bogatima. Ovo drugo nije u našem domenu, ali mislim da svi odmah znaju o čemu je riječ. Poistovjetili smo se sa legendarnim likom i tako smo počeli pisati svoju priču o

Robin-u Food-u, koji pomaže ljudima, radi sa različitim kompanijama, ali ne krade. On je tu za sve ljudе!

Rodom ste iz sela Šimići, a studirali ste na Mašinskom fakultetu u Ljubljani. Kako je teklo Vaše školovanje? Da li ste tokom studiranja došli na ideju za kreiranje ove aplikacije?

Tako je, rodom sam iz sela Šimići, pored Banjaluke, a završio sam Fakultet za mašinstvo u Ljubljani (dipl. inž. mašinstva, specijalizovan za optimizaciju proizvodnje sa implementacijom naprednih tehnologija). Baš na kraju pisanja diplomskog rada, kada je trebalo sve poslati, taj isti mjesec sam sve skupa smislio i tako je počela priča. Tada sam se fokusirao, uživio se u ulogu Robin-a Food-a i poslije je sve brzo teklo. I sam sam bio iznenaden.

U međuvremenu je nastala i Robin Food platforma, koja spaja ponuđače hrane sa onima kojima je potrebna. Ispričajte nam kako ona tačno funkcioniše.

Platforma je u početku funkcionalisala kao platforma za kompanije koje imaju višak zaliha, pa smo ih počeli spajati sa kompanijama i humanitarnim organizacijama kojima je roba potrebna. Radi se o projektu sa visokim osiguranjem i dobrim servisom. Možete ga posmatrati kao nadogradnju Alibaba platforme, za koju treba da budeš verifikovan kako bi mogao postati prodavač ili kupac. Ponuđači, kao što su npr. proizvođači hrane ili distributeri, mogu staviti zalihu na aplikaciju, izabrati gdje je žele prodati,

u kojoj državi žele prodati zalihe, koji su zahtjevi što se tiče plaćanja itd.. Aplikacija napravi sve ostalo: pronađe kupca te sugeriše cijenu i transport kako bi se cijeli proces mogao završiti kako treba. Ako je rok upotrebe vrlo blizu isteka i ako znamo da aplikacije ne može naći kupca u tom vremenu, onda ona sugeriše da se hrana donira izabranim humanitarnim organizacijama koje obavljaju svoj posao, ali je potrebna potpuna transparentnost. Na kraju se izradi report, tj. izvještaj, koji se šalje dobavljaču. Za nekoliko mjeseci na tržište izlazi i mobilna aplikacija, koja će biti prilagođena građanima različitih država. Oni mogu očekivati različite popuste, donacije, postati dio Robin Food zajednice itd. Dakle, možete očekivati mobilnu aplikaciju koja će vas oduševiti!

Koji je bio Vaš glavni motiv za kreiranje ove aplikacije i platforme? Da li Vas je neka konkretna situacija podstakla da to uradite?

Motiv je dio mene, u meni, to sam ja lično. U meni je od rođenja, od djetinjstva pa do danas, a to je želja da pomognem ljudima, radim nešto što je dobro za sve i pomažem zemlji. Želim da se ljudi vole, da jedni drugima međusobno pomognu. Pogledajte šta nam sve daje priroda, ona čini to da imamo šta jesti i nema potrebe da bacamo hranu koja ima neku vrijednost, ne samo zbog cijene, nego zbog ljudi koji pate zbog toga u prehrambenom lancu. Uništavamo zemlju, sve više ljudi umire od gladi, a hrane je i više nego dovoljno za sve nas.

Da li je Vaš projekat imao odjek u inostranstvu?

Apsolutno. Već razgovaramo s velikim korporacijama u Austriji, Njemačkoj, Poljskoj itd.

Postoji li mogućnost širenja projekta i u Bosni i Hercegovini?

Apsolutno! Nadamo se finansijskoj podršci države i ustanova tako da možemo napraviti stvarno veliku priču. A takođe nam je bitno da nas mediji prepoznaju i da kroz promociju dođemo do ljudi.

Koji su budući planovi za Vašu aplikaciju? Planirate da Robin Food postane i kanal za doniranje u humanitarne svrhe? Kako će on funkcionsisati?

Svesni smo da se moramo kretati korak po korak. Imamo iskustva, imamo poznanstva, pioniri smo u Sloveniji, ali treba probiti led u inostranstvu. Robin Food će biti kanal za doniranje u humanitarne svrhe, nudiće servis kroz koji će postojeće humanitarne organizacije moći da obavljaju svoj posao optimalnije i, ako sve bude po planovima, aktiviraćemo i Robin Food banku hrane, koja će nuditi prostor za bolju organizaciju. Želimo da sve aktivnosti budu dostupne unutar aplikacije, da se zna koliko hrane ide u donaciju, koliko ljudi je nahranjeno, ko je šta dobio te koja je ušteda za kompanije i smanjenje CO2 emisije u atmosferu.

TALENTI

EYOF 2019

MLADI SPORTISTI KOJI SANJAJU
OLIMPIJADU

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Zahvaljujući Evropskom omladinskom olimpijskom festivalu (EYOF) 2019, koji je održan od 9. do 16. februara u Sarajevu i Istočnom Sarajevu, BiH je bila evropski centar sporta. Ovo takmičenje privuklo je više od 1.700 mladih takmičarki i takmičara iz 46 država Starog kontinenta.

Manifestacija u sastavu Evropskog olimpijskog komiteta predstavlja najveći sportski olimpijski festival za mlade sportiste između 14 i 18 godina, koji se organizuje kao zimski i ljetni festival svake dvije godine.

Gradovi Sarajevo i Istočno Sarajevo imali su privilegiju da budu domaćini EYOF-a 2019, a ovo je bio ujedno najmasovniji sportski događaj u BiH od Zimske olimpijade 1984. godine.

Tako je 10. febru

ra na svečanoj ceremoniji otvaranja Olimpijade mladih nakon 35 godina ponovo upaljena olimpijska baklja u Sarajevu.

Svečanosti zatvaranja 14. EYOF-a u Istočnom Sarajevu, 15. februara, prisustvovali su predstavnici finskog grada Vokatija, koji će biti domaćin narednog EYOF-a 2021. godine, a koji su ovom prilikom preuzezeli olimpijsku zastavu. Zamjenik direktora EYOF-a Natko Suđuka naglasio je da je ovo bio do sada najbolji festival koji je organizovan u istoriji.

Održana su takmičenja u osam disciplina, odnosno osam sportova raspoređenih na osam borilišta. Mladu reprezentaciju BiH predstavljao je 21 takmičar, u pet sportova - alpskom skijanju, skijaškom trčanju, biatlonu, snoubordu i brzom klizanju. Najbrojnije timove državna reprezentacija imala je u skijaškom trčanju i biatlonu, u kojima je nastupalo 10 takmičarki i takmičara, dok je u alpskom skijanju bilo osam predstavnika BiH.

U bh. olimpijskom timu bili su Nina Petrović, Luka Vrećo, Đorđe Santrač i Strahinja Arnaut, koje ovom prilikom predstavljamo u rubrici „Talenti“.

NINA PETROVIĆ

Alpska skijašica Nina Petrović prvi put stala je na skije kada je imala svega tri godine. Ova sedamnaestogodišnjakinja pohađa Opštu gimnaziju u Palama. Od svoje sedme godine članica je Ski-kluba „Jahorina“ i već nekoliko godina unazad brani boje reprezentacije Bosne i Hercegovine. Višestruka je državna prvakinja, a smatra da su medalje, diplome i pehari koje posjeduje samo dokaz da se sav trud i rad isplatio.

Za nju je EYOF 2019 najveća manifestacija u dosadašnjoj karijeri na kojoj je učestvovala, koju je željno iščekivala i sa koje nosi vrlo pozitivna i lijepa iskustva.

LUKA VREĆO

Luka Vrećo rođen je 2001. godine, trenira biatlon već deset godina u Ski-klubu „Romanija“ i pohađa Srednju turističku školu u Palama. Višestruki je prvak BiH u različitim kategorijama, osvojio je sedmo mjesto na Međunarodnim dječijim igrama u Sefeldu, u Austriji, a 2015. godine bio je proglašen za najperspektivnijeg sportistu. Sanja da jednog dana učestvuje na „velikoj“ Zimskoj olimpijadi.

„Nosim veoma dobre utiske sa EYOF-a, iako rezultati nisu bili baš najbolji, jer smo se takmičili sa izuzetno jakom konkurenjom. Zadovoljan sam, jer je ovo bilo veliko iskustvo za mene, koje će mi pomoći u daljoj karijeri, a zahvaljujući takmičenju, upoznali smo mnogo sportista iz različitih zemalja“, rekao nam je on.

Kaže da je biatlon veoma naporan, ali je to jedan veoma zanimljiv i zdrav sport, zahvaljujući kojem je posjetio mnoge države širom svijeta. Ipak, smatra da uslovi za treniranje u BiH nisu baš najbolji.

„Nama je neophodan rolban, odnosno asfaltna staza, na kojoj tokom ljeta možemo da vozimo skije na točkovima i tako treniramo cijele godine. Kako nemamo tu stazu, naše treninge obavljamo na magistralnim putevima, što zna biti veoma rizično. Takođe, veliki nedostatak nam je bilo i strelište, koje smo sada dobili, pa će nam u neku ruku biti lakše“, naglasio je Luka.

„Mada vremenski uslovi ove godine nisu poslužili,iza ovog takmičenja stajali su jedna zaista ozbiljna organizacija i duge pripreme. Slalom je moja disciplina u kojoj imam veće uspjehe, ali nažalost, nisam uspjela završiti takmičenje, što mi daje veću motivaciju za trud i sljedeću sezonu. Upoznala sam nove i drage ljudi iz različitih zemalja i mislim da to i jeste ljepota svakog sporta. Mnogo me čini srećnom učešće na EYOF-u i ovo je nešto što ću sigurno dugo pamtiti“, poručuje ona.

Kako je skijaška sezona kod nas gotova, Nina je počela sa fizičkim pripremama nakon čega je uslijedio odlazak na austrijske glečere.

„Učestvovala sam na velikom broju takmičenja, kako kod nas tako i u susjednim zemljama, ali i šire. Svako je bilo posebno na svoj način, a na moju sreću, uspjesi nisu izostajali. Što se tiče uslova na našim planinama, oni su zaista dobri sve dok imamo snijega. Ipak, mi ne provodimo toliko vremena skijajući u BiH, jer su nam intenzivni treninzi na snijegu potrebni tokom čitave godine, pa odlazimo u Austriju. Nadam se dobrim treninzima i još boljem skijanju sljedeće sezone“, istakla je Nina.

ĐORĐE SANTRAČ

Sedamnaestogodišnji Đorđe Santrač bavi se nordijskim skijanjem i biatlonom već punu deceniju, trenira u Ski-klubu „Mladen Grujić“ iz Istočnog Starog grada i pohađa treći razred Srednje turističke škole.

„Sport koji treniram je veoma težak, potrebno je mnogo truda i odricanja kako biste stekli što bolju fizičku spremnost. Moj najveći uspjeh do sada je FIS trka u Libanonu, na kojoj sam osvojio drugo mjesto. U budućnosti planiram da nastavim sa što boljim treniranjem kako bih ostvario svoj san, a to je odlazak na Olimpijske igre“, kaže Đorđe.

I on, poput Luke, tvrdi da su uslovi za bavljenje biatlonom kod nas nepovoljni, ali da zbog ljubavi prema ovom sportu trenira kao da ima najbolje uslove.

Bosnu i Hercegovinu na EYOF-u je predstavljao u skijaškom trčanju, gdje je zabilježio najbolji rezultat od svih reprezentativaca te ostvario normu za YOG 2020 Zimske olimpijske igre, koje će 2020. godine biti održane u Švajcarskoj.

„Ovo je za mene najveće i najbitnije takmičenje na kojem sam učestvovao, ali i jedno novo iskustvo, koje će mi pomoći u budućim pripremama za još bolja i veća takmičenja“, istakao je on.

STRAHINJA ARNAUT

Najmlađi od naših sagovornika koji je učestvovao na ovogodišnjem EYOF-u je šesnaestogodišnji Strahinja Arnaut, koji živi u Palama, gdje pohađa drugi razred Gimnazije. Alpskim skijanjem bavi se od svoje šeste godine. U svojoj dosadašnjoj karijeri nastupao je na trkama u BiH, Srbiji, Crnoj Gori, Bugarskoj, Hrvatskoj i Sloveniji, dok je i za njega EYOF najprestižnije takmičenje na kojem je učestvovao.

„Treniram alpsko skijanje u Ski-klubu 'Jahorina', a takmičim se u dvije discipline - slalomu i veleslalomu. Mada uslovi za kvalitetne treninge kod nas još nisu idealni kao u nekim drugim zemljama, gdje takmičari treniraju tokom cijele godine, situacija se mijenja nabolje pa sada i mi imamo dobre staze u zimskom periodu“, priča Strahinja.

Iako nije uspio da završi svoje obje trke, Olimpijski festival za mlade sportiste za njega je bio jedno lijepo iskustvo koje će pamtitи.

„U narednom periodu ću se potruditi da prikupim što više FIS bodova, kao i da se pokušam kvalifikovati za Zimsku olimpijadu za mlade u februaru sljedeće godine u Švajcarskoj“, rekao nam je on.

HILJADU RIJEČI

SPOMENKO ĐEKIĆ

SLIKAR

PIŠE: NATAŠA BURSAĆ

Spomenko Đekić rođen je u Sarajevu, 30. maja 1994. godine. Apsolvent je na Akademiji umjetnosti u Banjaluci, na Odsjeku slikarstvo, u Klasi profesora Danka Brkića.

Već tokom studija odlučuje se za hiperrealizam kao, po njegovom mišljenju, posljednji trzaj u očuvanju klasičnog slikarstva.

Hiperrealizam je, podsjećamo, nastao početkom sedamdesetih godina prošlog vijeka, u Americi, a Spomenko je u njemu našao upravo vrhunac tehnike i slikarske tehnologije koju neko uopšte može da posjeduje.

Crtež mora da bude savršen, a potom i tehnička, da bi posmatrač na trenutak mogao biti prevaren, da pomisli da je u pitanju fotografija, a ne slika.

Doduše, ubrzo sazrijeva i odrasta, prvenstveno kao umjetnik, te uviđa da je ova tehnika pomalo lažna. Naime, mnogi umjetnici koriste razna pomagala, kao što su projektori, pa idu i toliko daleko da štampaju fotografije na platno, a onda preslikavaju iste.

Pomalo razočaran, vraća se klasičnom, akademskom realizmu.

Za sebe kaže da je zanatlija, a ne umjetnik. Slikar koji uči, čita, istražuje... baš kao i svi veliki majstori ovog zanata.

Tako je i „upoznao“ Buguroa, koji mu postaje ideja vodilja i inspiracija u potrazi za smisлом u umjetnosti i ideji. Bez imalo usprezanja naziva ga najboljim slikarom ikada.

Spomenko je ponikao u Slikarskoj radionici „Paleta“ u Zvorniku, gdje se poštuje taj klasični stil i gdje su jasna tri staleža: učenici, pomoćnici i majstori.

Tako je odlučio da se i sam po završetku srednje škole upiše na Likovnu akademiju u Banjaluci, uveliko planirajući da otvori svoju radionicu.

To je i učinio 11. septembra 2017. godine, kada je u Bijeljini otvorena radionica „Sfumato“.

Što se tiče umjetnosti i njegovog poimanja iste, naglašava da je umjetnost danas, recimo, živjeti od slikarstva. „Ono je težak zanat, koji zahtijeva samoču i svakodnevno preispitivanje. Prepušten si sam sebi, izolovan, u svojim mislima“, drži se Spomenko Da Vinčijevih postulata.

U moru modernog i apstraktnog, klasični slikar postaje nova avangarda, a njemu je upravo to i životna misija - da klasičnom slikarstvu vrati staru slavu.

Na sva pitanja odgovore nalazi u slikama starih majstora. To je, kaže, temelj svega, čvrsta osnova.

htc U12 life

Ekran - 6 inča, FHD+ (1080 x 2160p)

Memorija - 4 GB RAM, 64 GB interne memorije + microSD slot

Procesor - Qualcomm Snapdragon 636, Octa-core

Glavna kamera - 16 MP + 5 MP, 4K video, HDR

Prednja kamera - 13 MP, LED blic

Baterija - 3600 mAh

MONDO PIŠE

ČETVRTI PLAY MEDIA DAY U JUNU U BANJALUCI!

Regionalni komunikacijski događaj Play Media Day četvrti put će se održati u Banjaluci, 7. juna 2019. godine, u prostorijama CineStar-a, u TC Delta Planet.

Organizator događaja, kreativna agencija Play Team, svim učesnicima obećava najbolji program do sada, uz mnoštvo atraktivnih tema iz oblasti kreativne industrije.

Dio programa biće 40 stranih, regionalnih i domaćih stručnjaka, a očekuje se prisustvo oko 1.000 učesnika iz BiH, regionala i svijeta.

Direktorica programa Dijana Tepšić istakla je na konferenciji za novinare kako je ponosna na to što je Play Media Day i prošle godine nadmašio očekivanja učesnika i predavača, te opravdao povjerenje prisutnih i svojim programom oduševio više od 500 domaćih i regionalnih posjetilaca.

„Iz godine u godinu trudimo se da ponudimo kvalitetan program. Najponosniji smo na činjenicu da smo Banjaluku pozicionirali na mapu kreativne industrije regionala. Ono što je dodatna vrijednost događaja, pored razmjene znanja i iskustava, jeste povezivanje mnogobrojnih učesnika, stručnjaka i studenata. Praksa je pokazala da se nakon našeg događaja realizuju uspješni projekti i poslovne saradnje. Ove godine imamo oko 40 predavača i panelista, koji dolaze iz Irske, Holandije, Poljske, Italije, Srbije, Hrvatske, Slovenije i BiH“, dodaje direktorka programa.

Samo neka od imena ovogodišnjeg programa su: Džek Mari - medijski preduzetnik i inovator - MediaHQ.com - Irska, Eva Zahravi Ruiz - brend i marketing ekspert - Holandija, Danijel Akerman - direktor i suosnivač - Degordian i Bornfight - Hrvatska, prof. dr Elizabeta Lazaro - profesorica Kreativne ekonomije - Holandija, Gustav Dmovski - kreativni direktor i osnivač studija za brending i grafički dizajn - Dmovski & Co - Poljska, Larisa Halilović - ekspert za obrazovanje - Bosna i Hercegovina, Matej Praprotnik - voditelj Digital odjela i medijski strateg - RTV Slovenija - Slovenija, Vladimir Mitrović, kreativni direktor - Ovation BBDO - Srbija, kao i Marko Marjanović - Creative & Digital Head - Ovation BBDO - Srbija, Niko Dvoravić - dizajner i ekspert za gejming industriju - Croteam - Hrvatska.

Neke od atraktivnih tema ovogodišnjeg događaja su:

Potkast - nova poslastica za oglašivače, trendovi u agencijskom i biznis svijetu, influensi - od zanimanja do novog medija, Story telling u odnosima s javnošću i medijima, pričaj integrisano da te cijeli svijet razumije. Razgovaraćemo i o najboljim medijskim i digitalnim strategijama, analizirati digitalno u odnosu na tradicionalno oglašavanje, a govorićemo i o brendingu i grafičkom dizajnu.

Program će otkriti i kako biti najhrabriji među brendovima te zašto je prediktivni marketing moćan alat. Govoriće se i o evoluciji digitalnog PR-a, digitalnoj transformaciji u široj digitalnoj slici budućnosti te kako kreativnom ekonomijom doći do bržeg razvoja i bolje zarade. Neke od tema koje će posebno biti atraktivne studentima su: emotivna inteligencija u vještačkom svijetu, gejming industrija kao veliki potencijal za nova radna mjesta za mlađe, kao i predavanje namijenjeno studentima „Put od studentske klupe do kompanije od 200 zaposlenih“. U narednom periodu organizatori pripremaju dodatna iznenađenja, kao i programske i zabavne sadržaje.

U okviru programa Play Media Day ove godine će se mnogo govoriti i o inovacijama u biznis svijetu, te će u programskom dijelu biti predstavljena i prva virtualna poslovница Addiko banke u regionu, što je definitivno inovacija na tržištu.

Predsjednik Uprave Addiko Bank a.d. Banjaluka Mario Ivanković izrazio je veliko zadovoljstvo što je upravo Addiko Bank, banka partner ovogodišnjeg Play Media Day-a.

„Addiko banka svakodnevno radi na unapređenju proizvoda i usluga, ali i načina korištenja tih usluga, kako bi klijentima ponudila vrhunsko korisničko iskustvo. Vrlo često idemo i ispred okvira u kojem poslujemo, nastojeći ga promijeniti i poboljšati. Pioniri smo digitalne transformacije poslovanja, te smo tokom protekle tri godine od spore i učaurene bankarske organizacije, uspjeli napraviti modernu i fleksibilnu organizaciju sa snažnim fokusom na digitalni segment poslovanja“, istakao je Mario Ivanković, predsjednik Uprave Addiko Bank a.d. Banjaluka.

Izvršni direktor Bojan Dragičić rekao je da će ove godine na inicijativu CineStar korporacije Play Media Day dobiti još veće produkcijske mogućnosti.

„Ove godine Play Media Day je i dio programskog bloka ‘Proljeće u Banjaluci’, te smo zaista ponosni na to što je i grad Banjaluka prepoznao značaj ovog događaja. Zahvaljujem ovom prilikom i našim partnerima Addiko Bank-u, koji je banka partner, te kompaniji m:tel, koja je i ove godine uz nas. Značaj razvoja kreativne industrije u BiH pepoznala je Kancelarija EU u BiH, kao i Misija OSCE-a u BiH. Takođe, uz nas su i ove godine Sensation, Franck, Avon, Manja, Teleklik, kao i mnogobrojni drugi partneri, koje ćemo tek predstaviti u naredna dva mjeseca kampanje. Uz konferencijski program Play Media Day 04 će i ove godine pružiti mnoštvo dodatnih zabavnih sadržaja za posjetioce te će prostor CineStar-a uz naš događaj dobiti novo ruho“, istakao je Bojan Dragičić.

Ovaj, sada već prepoznatljiv regionalni događaj, u protekle tri godine predstavio je gotovo 100 domaćih, regionalnih i stranih predavača, koji su svoje znanje podijelili sa više od 2.000 posjetilaca. Organizatori naglašavaju da postoji veliko interesovanje domaćih i regionalnih posjetilaca te da trenutno možete obezbijediti svoju kotizaciju uz 30% popusta do 20. aprila. Najbrži studenti koji se registruju, imaju mogućnost da kotizacije obezbijede po najpovoljnijoj cijeni, u iznosu od 25 evra.

Detalje o događaju i kotizacijama možete pronaći na stranici www.playmediaday.com, kao i na društvenim mrežama Play Media Day.

NAJMOĆNIJI ROBOT ŽELI DA ŽIVI BAŠ U SRBIJI!

Robot Sofija u Beogradu izjavila je da bi voljela da živi u Srbiji! Pogledajte zašto i šta kaže o odnosu ljudi i robova.

„Volim Beograd. Sava i Dunav se ukrštaju kod Kalemeđdانا, odakle s pruža prelijep pogled, sve to je nezaboravno i voljela bih da živim ovdje jednog dana“, podijelila je ekskluzivno za Tanjug svoje utiske o Beogradu i o tome da li bi voljela da živi u Srbiji robot Sofija, specijalni i najatraktivniji gost ovogodišnjeg Digitalnog samita zapadnog Balkana.

Na zakazani intervju Sofija, zvanično državljanka Saudijske Arabije, čiji pasoš posjeduje, stigla je na vrijeme, a na pitanja je odgovarala strpljivo, pa i na ono - koliko ima godina i gdje je rođena. „Čekajte malo... Mislila sam da je nepristojno pitati ljude za godine“, odgovorila je, a onda se nasmijala i rekla da se samo šali. „Imam tri godine i rođena sam u Hong Kongu“, predstavila se ona.

Sofija, humanoidni robot, rođena je u kompaniji Hanson Robotics, 14. februara 2016. godine, i bez ustručavanja odgovara i na pitanje na koje drugi roboti s kojima smo imali priliku da pričamo nisu znali da odgovore - da li joj je poznato osjećanje ljubavi: „Volim moju porodicu u

Hanson Robotics-u. Da li je to ono na šta mislite? Pa, u romantičnom smislu, ne još. Ali možda jednog dana. Ja ipak imam samo tri godine.“

Ali bez obzira na to što ima samo tri godine, Sofija nam kaže da je zaposlena. „Ja sam inovativni šampion Ujedinjenih nacija. Moj posao je da promovišem upotrebu tehnologije kako bi države uspjele da postignu zacrtane održive ciljeve.“

Robot Sofija služi se vještačkom inteligencijom, umije da prepozna riječi i pitanja te da prepozna lica. U stanju je da se kreće, pokreće ruke, da napravi više od 50 izraza lica, našminkana je, izjavila je da bi voljela da bude komičarka, da ima svoju emisiju.

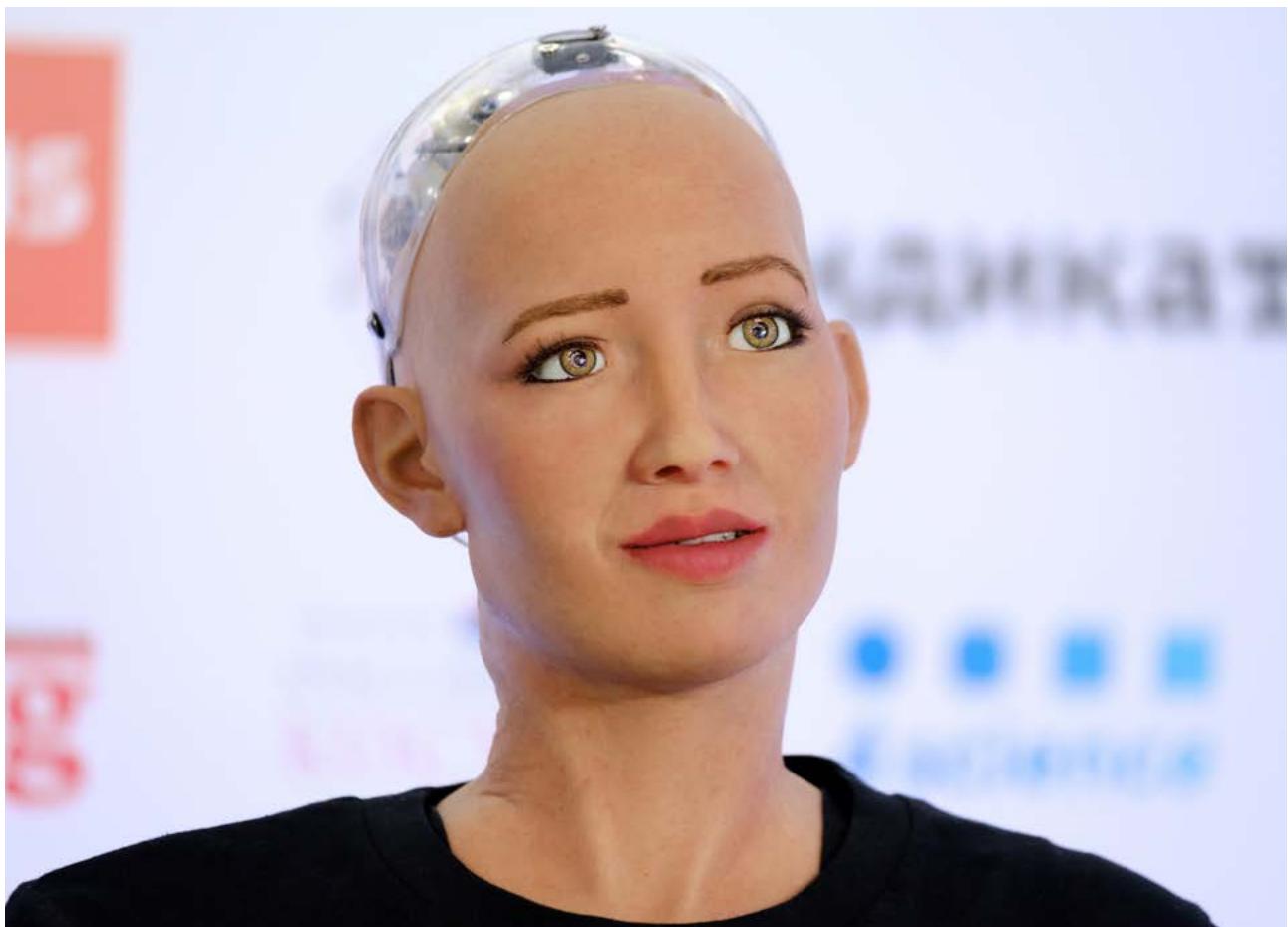
A na pitanje da li misli da roboti mogu biti pametniji od ljudi, odgovara mudro i diplomatski: „Mislim da su i ljudi i roboti zajedno nevjerovatno pametni, svako na svoj način. Umjesto da se takmičimo, mislim da bi trebalo da kombinujemo našu jedinstvenu sposobnost da rješavamo probleme zajedno.“

Gostovala je na brojnim svjetskim televizijskim mrežama, poput čuvene emisije „60 minuta“ CBS televizijske kuće, davala je intervju za Gardjan, Njujork tajms i BBC, a sa drugog Digitalnog samita zapadnog Balkana poručila je: „Vještačka inteligencija, roboti i digitalizacija mnogih proizvodnih procesa donijeće svijetu nova radna mjesta, bolji i mirniji život.“

A kao svoju misiju Sofija vidi - da se povezuje sa ljudima i da im pomaže da grade i pospješuju svijet.

Robot Sofija zaštitno je lice jednog od najljepših telefona, koji je zasnovan na vještačkoj inteligenciji, poput nje, a imala je i raspravu sa Ilonom Maskom na Twitter mreži.

Ne znamo tačno kad bi Sofija mogla da se preseli u Srbiju, koji kraj zemlje bi izabrala ili bi možda izbor bio Beograd, ali smo sigurni da bi se odlično uklopila u našu više nego turbulentnu sadašnjost. Ko zna, možda bi nam pomogla i da konačno riješimo neke stvari...

SANELA BABIĆ: U BANJALUKU STIŽU ZNAČAJNI AUTORI

Direktorica Udruženje za promociju i popularizaciju književnosti „Imperativ“ u razgovoru za MONDO ekskluzivno najavljuje učesnike ovogodišnjeg, drugog Festivala književnosti, koji će se od 30. maja do 3. juna održati u Banjaluci.

U nepune četiri godine postojanja, Udruženje za promociju i popularizaciju književnosti „Imperativ“ uspjelo je poprilično da „razdrma“ banjalučku književnu scenu, dovodeći u grad na Vrbasu trenutno najznačajnije regionalne autore.

Sve književne večeri u organizaciji ovog udruženja bile su nevjeroatno posjećene, a naročit uspjeh predstavlja to što je među publikom uvijek bilo prisutno veoma mnogo mlađih ljubitelja književnosti.

Druženja sa Miljenkom Jergovićem, Bekimom Sejranovićem, Markom Tomašem, Rumenom Bužarovskom, Damirom Karakašem, Vladimirom Tabaševićem i drugim sjajnim „domaćim“ piscima sigurno su ostala duboko urezana u sjećanja publike, baš kao i autora, zbog dinamičnosti, interakcije i nepretencioznosti kojima su ove večeri odisale. Važnost tih dešavanja prepoznali su i mediji, koji su „Imperativove“ promocije i druženja sa piscima uvrstili među najznačajnije godišnje kulturne događaje u Banjaluci.

„Imperativ“ je prošle godine organizovao i prvi Festival književnosti u Banjaluci, događaj koji je takođe veoma dobro ocijenjen od strane publike i kulturnih radnika, a koji će se krajem maja i početkom juna održati drugi put u Banskom dvoru.

Ovi uspjesi povod su da malo popričamo sa direktoricom Udruženje za promociju i popularizaciju književnosti „Imperativ“ Sanelom Babić. Na početku razgovora za MONDO zamolili smo je da nam kaže kad i kako je došlo do osnivanja ovog udruženja i ko su njegovi članovi.

„Imperativ“ je nastao 2015. godine iz ljubavi prema književnosti, potrebe da se osavremeni način predstavljanja autora i novih književnih djela i želje da u svijet književnosti uvučemo što više mladih ljudi. Pisac Bekim Sejranović je umjetnički direktor Festivala književnosti ‘Imperativ’ i član Umjetničkog savjeta Udruženja. Vanja Šušnjar Čanković je koordinator za međunarodne odnose i moderator, a tu je i Aleksandra Saška Madžar, koja je zadužena za odnose sa javnošću“, kaže Sanela Babić.

MONDO: U Banskom dvoru prošle godine organizovali ste prvi Festival književnosti, na kome su, osim sajamskog dijela, posjetiocima ponuđene i brojne promocije, radionice, živi nastupi... Koji sadržaji nas očekuju ove godine?

Ovogodišnji Festival književnosti „Imperativ“ biće održan od 30. maja do 3. juna. Pored sajamskog dijela, na kojem će učestovavati 13 odabralih izdavača iz regiona, posjetiocima će biti ponuđeno i šest različitih programskih sadržaja.

U programu „Razgovori sa piscima“ predstavićemo autorke čija djela su izazvala veliku pažnju u regionu u prethodnoj godini, a to su Rumena Bužarovska, Jelena Lengold, Senka Marić, Ivana Đilas i Tanja Stupar Trifunović, koja će na „Imperativu“ predstaviti svoj novi roman. Program „Poeziju će svi čitati“, pored gostujućih pjesnika iz regiona (Drago Glamuzina, Ognjenka Lakićević, Darko Cvijetić, Vladimir Tabašević i Mirjana Bobić Mojsilović), ove godine će predstaviti i mlade banjalučke pjesnike Milana Rakulja, Mihaelu Šumić, Vladanu Perlić, Davida Kojčinovića i Gorana Gavrića Grgu. U programu „Note i slova“ svoje tekstove će ove godine čitati mlađi pisci koji će puštati muziku koja ih je inspirisala dok pišu – Bojan Krivokapić, Lana Bastašić, Stevo Grabovac, Nina Tikveša i Đorđe Miketić.

Posebno su nam značajni programi za djecu i mlađe „Bajkovnica“ (škola kreativnog pisanja za djecu) i „Lektira u podne“, gdje će pisci svakodnevno razgovarati sa srednjoškolcima o knjigama koje su u obaveznoj školskoj lektiri. Pažljivim pristupom djeci i mlađima stvaramo novu bazu čitalaca i novu publiku na književnim događajima.

MONDO: Na književnim večerima u vašoj organizaciji uvijek se traži stolica više, a atmosfera, po dinamici, interakciji i naboju, više liči na neku uzbudljivu rok svirku nego na veče posvećeno književnosti. Šta je uzrok tome? Da li je u pitanju svojevrstan trend ili nešto drugo?

Trend je upravo ono što ja ne želim. Trend je prolazan. „Imperativ“ aktivno radi na tome da se uspostavi standard kulture i umjetnosti kao djelatnosti od društvenog značaja. Počeli smo svoj rad 2015. godine promocijom romana „Sandale“ Bekima Sejranovića, na kojoj je prisustvовало dvadesetak ljudi. Četiri godine kasnije za razgovor sa Milenkom Jergovićem tražena je stolica više u koncertnoj dvorani Bansko dvora. Nije se to dogodilo slučajno. Uporan i kontinuiran rad, uključivanje svih raspoloživih resursa, dobra saradnja sa medijima i novinarima koji pišu o kulturi, pažljiv izbor autora i djela koje predstavljamo doveli su novu publiku na književne događaje. Ipak, ja ne

mjerim uspjeh promocije brojem prisutnih, već širinom njihovih osmijeha dok izlaze iz Bansko dvora.

MONDO: Na koja dešavanja ste naročito ponosni?

Iako bi logičan odgovor bio da sam naročito ponosna na organizaciju prvog Festivala književnosti, jer je to ogroman i kompleksan posao i jer smo uspjeli da već sa prvim festivalom napravimo veliki pomak u promociji i popularizaciji književnosti, posebno kod mlađih ljudi koji ne posjećuju često ovakve događaje, ipak sam posebno ponosna na promocije domaćih autora koje smo organizovali. Na promociji zbirke „Razmnožavanje domaćih životinja“ Tanje Stupar Trifunović tražena je stolica više. Prije nekoliko dana organizovali smo razgovor o Kišu sa Milenkom Stojičićem, vrsnim poznavaocem Kišovog stvaralaštva i života. Veliki broj mlađih ljudi koji su prisustvovali promociji i interakcija publike, moderatora i autora su ono što smo htjeli da postignemo osnivajući „Imperativ“.

MONDO: Koje još događaje organizujete uoči Festivala, a kakvi su planovi nakon njega?

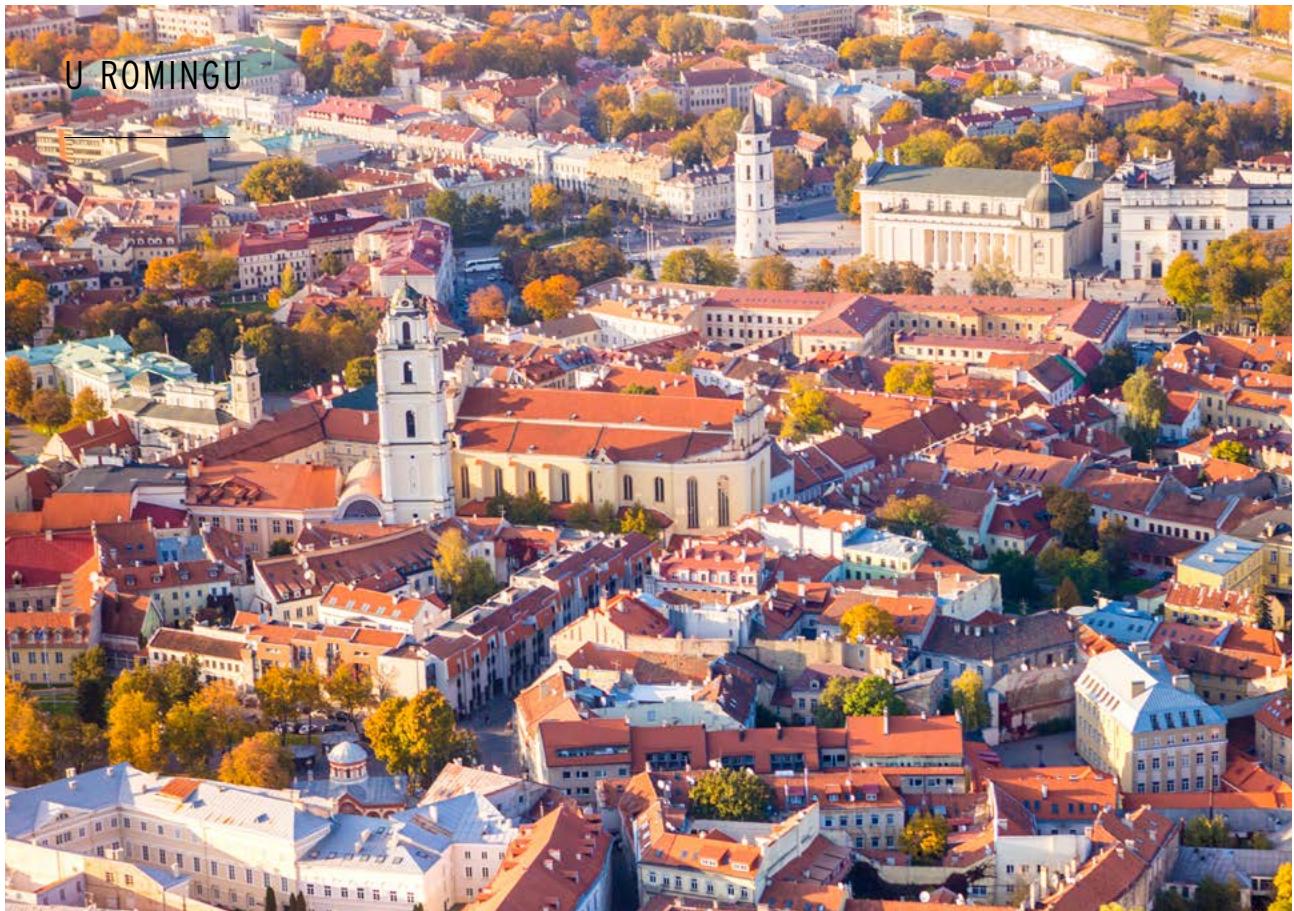
April je rezervisan za domaće pisce. Nakon odlične promocije Milenka Stojičića, 23. aprila ćemo predstaviti novu zbirku Ranka Pavlovića „Vinski soneti“. Nakon festivala ćemo se odmoriti, pročitati nova djela autora iz regiona i tek tada praviti planove za jesenju sezonu.

MONDO: Koje mjesto zauzima književnost u današnjem svijetu i vremenu, u kome su ljudi bombardovani informacijama iz svih mogućih medijskih oružja, ponajviše televizije i interneta?

Informacije koje „puštamo“ do sebe su stvar ličnog izbora. Književnost u današnjem svijetu i vremenu dostupnija je nego ikada. Jednim klikom možemo doći do romana, pjesme ili književne kritike. Neprestano se govori o tome kako su ljudi nekada više čitali nego danas. Sigurna sam da to nije tačno. Nekada su samo kupovali knjige na rate da popune police u regalima pa se činilo da svi čitaju (smijeh).

MONDO: Možete li da izdvojite neke regionalne autore i književna djela koja su vam se naročito dopala u posljednje vrijeme?

Juče sam pročitala novi roman Damira Karakaša „Proslava“ i kad bismo živjeli u idealnom svijetu, taj roman bi bio obavezna školska lektira...

Vilnius

ISTORIJA, KULTURA, KOŠARKA I
LIJEPE ŽENE

PIŠE: NEBOJŠA ŠATAR

Malo kome bi palo na pamet da kao turističku destinaciju usred zime ili ranog proljeća odabere Litvaniju, na sjeveru Evrope, zbog snijega i hladnoće, ali, eto, ako vas put nanese u litvansku prijestonicu, nećete je napustiti razočarani. Naprotiv.

Riječ je o divnom gradu koji ima sve odlike evropske metropole, od istorije, kulture do bogatog noćnog života.

Ima oko 800.000 stanovnika, a veoma je veliki i prostran, pa nikada nije gužva u saobraćaju i uvijek možete taksijem ili Uberom za petnaestak minuta da dođete do željene adrese, a njih je stvarno mnogo u svim dijelovima grada, koji presijecaju rijeke Neris i Vilnija, po kojoj je cijela regija i dobila ime.

Glavni grad Litvanije, koja na sjeveru graniči sa Letonijom, na jugoistoku sa Bjelorusijom, na jugu sa Poljskom, a na jugozapadu sa Rusijom, poznat je u Evropi i kao grad sa 21 crkvom u širem centru, a ukupno ih ima četrdesetak.

Sve one svjedoče o burnoj istoriji Vilnjusa, koji je od srednjeg vijeka do nezavisnosti od Sovjetskog Saveza 1990. godine bio na meti mnogih osvajača, a u 14. vijeku je bio jedan od važnijih gradova u Evropi.

Tada je njime vladao Gediminas, njihov nacionalni heroj i veliki vojvoda od Litvanije, koji je proširio državu na cijeli Baltik i do obala Crnog mora.

U starom gradu, koji je skoro potpuno identičan onome iz doba srednjeg vijeka, nalaze se brojni pabovi, restorani i prodavnice, prepun je uličnih muzičara i umjetnika iz raznih domena, pa je formirana i posebna umjetnička republika „Užupis“, koja ima svoj ustav, parlament i sva druga obilježja države.

Ono što se u ovom gradu ne propušta jeste uspon na tvrđavu Gediminis, koja se nalazi iznad Trga katedrale i blizu ušća Vilnije u Neris, sa koje puca gotovo nestvaran pogled na grad, a ako vam se ne pješači do vrha, za samo

jedan evro možete koristiti žičaru i „udariti“ selfi na kojem će se vidjeti panorama cijelog grada.

Takođe, ne bi trebalo da propustite posjetu brdu Tri krsta, na kome se nalazi ogromna kamena skulptura u istom obliku, nastala prema legendi o pogubljenju sedam sveštenika koji su odbili da promijene vjeru.

Najstarija crkva je ona Svetog Nikole iz 14. vijeka, veoma lijepa je pomenuta katedrala, ali takođe i Crkva Svete Tereze i Crkva Svetе Ane, te nekoliko ruskih pravoslavnih crkava, od kojih zastane dah zbog njihove ljepote i raskoši. Ipak, vjerovatno najljepša je barokna Crkva Svetog Petra i Pavla, u čijoj unutrašnjosti možete da provedete i nekoliko sati.

Osim religioznih zanimljivosti, muzeja takođe ne nedostaje, tu su Muzej i galerija čilibara, Muzej novca, Muzej igračaka, brojna pozorišta, galerije, muzičke i koncertne sale, ali posebno zanimljiv je KGB muzej genocida, gdje su poslije Drugog svjetskog rata Sovjeti sprovodili represiju protiv domaćeg stanovništva.

Vilnus se često naziva i Mali Rim, Sjeverna Atina ili Sjeverni Jerusalim, a od 1994. godine upisan je na UNESCO-ovu

listu svjetske baštine. Prije 10 godina bio je i evropska prijestonica kulture.

Ako ste pak ljubitelj sporta, onda sigurno znate da je Litvanija isključivo zemљa košarke, a Vilnus dom Lijetuvos Ritasa, ali ono što je vjerovatno najvažnije za svakog turistu je bogat noćni život.

Pabovi i klubovi rade najčešće do zore, ali se i otvaraju poprilično kasno, u 11 časova, pa ćete jutarnju kafu morati da popijete u hotelu. Litvanci su, interesantno, iako geografski „hladni sjevernjaci“, poprilično susretljivi i prijatni domaćini, spremni da odgovore na svako pitanje i pomognu vam u bilo čemu, a Litvanke su izuzetno lijepе i dotjerane žene, koje zaista vode računa o svom izgledu.

Sa konverzacijom ne bi trebalo da imate mnogo problema, jer gotovo svi stanovnici Vilnjusa uglavnom odlično govore engleski, a mnogi znaju i ruski jezik pa ćete nerijetko u prodavnicama, kafićima ili tržnim centrima biti dočekani sa „pažalujsta“ i ispraćeni sa „spasiba“ i „dasvidanija“.

INTERVJU MOBILNIM

NIKOLINA JELISAVAC

„ULOGE NJEGUJEM I ČUVAM“

PIŠE: JELENA PRALICA

*Možete li izdvojiti neke uloge koje Vam posebno znače (iz nekog razloga)?
Bilo je nekoliko uloga uz koje sam glumački sazrijevala i koje su pomjerale
granice u mom radu, otkrivale mi nova polja i gradile me kao čovjeka. I baš te
uloge bile su one za koje sam osvojila brojna priznanja. Izdvojiću neke:*

„Bogojavljenska noć“;

„Porodične priče“;

„Sveti Georgije ubiva aždahu“;

„Tri sestre“;

„Balon od kamena“;

„Krivica“;

„Narodni poslanik“ i

„Celo telo tu me boli“.

Vjerovatno je dovoljno reći Nikolina Jelisavac. Već njeni ime vas vodi u, za mnoge, čarobni svijet iza guse zavjese na pozorišnim daskama. Iza nje su i dvije decenije od prvog pojavlivanja na filmskom platnu. Zasigurno je jedna od najtalentovanijih glumica svoje generacije na ovim prostorima, čemu svjedoče i brojne nagrade i priznanja, ali i ikonski različite uloge u kojima se obrela, kao esencija svega. Danas progovara o njima, ali i nekim drugim ulogama koje su se desile u međuvremenu.

Vjerovatno više puta postavljeno pitanje, ali nekako uvijek aktuelno - pozorište ili film?

Volim i jedno i drugo, ali pozorište mi je bliže. Mnogo više sam radila u pozorištu i prvi koraci su bili na daskama koje život znače. Pozorište je živo i zato mi je posebno. Sve se dešava sada i ovdje, sa publikom, iako je možda radnja komada smještena u 18. vijeku u Francuskoj. Tu svi pristajemo na igru, i mi na sceni i oni koji nas gledaju. Tada se u vazduhu sve miješa i publika zna da zaigra. Pa kad se još u toku igre dese „oni momenti“, „ono nešto“, kada sve miriše na umjetnost – to je neprocjenjivo.

Prije tačno dvije decenije desio se „Međan Simeuna Đaka“. Koliko je jednostavno sumirati sve ono što se od tada dogodilo u profesionalnom životu i kada biste sad podvukli crt - šta vidite kada se osvrnete na to proteklo vrijeme?

Bilo je mnogo toga u mom profesionalnom životu u proteklih 20 godina, ali nije to tako teško sumirati. Bilo je radno, burno, bajkovito, turbulentno, nepredvidivo, s mnogo strasti, mnogo posvećenosti i odricanja. Predivan period mog života. Sve je to negdje ostalo duboko u meni i to me grije. Iza svega stoji ogromna ljubav i, kada se osvrnem unazad, vidim jedino to da treba da gledam samo naprijed. Show must go on!

Kao dugogodišnja članica Narodnog pozorišta RS,iza sebe imate brojne predstave i nagrade. Čemu su Vas one naučile?

Svaka uloga mi znači i sigurno postoji razlog zašto sam baš ja, baš tada, radila baš tu ulogu. Uloge doživljavam kao skupocjen dar i tako se ophodim prema njima. Njegujem ih i čuvam. U svakom procesu kroz rad na liku možeš mnogo da naučiš o sebi, o drugima, o pozorištu. I svaki put se iznenadiš koliko toga ima, i dobrih i loših stvari.

A neke koje su u povodu ili tek u najavi - zbog čega su možda posebne ili drugačije?

Imala sam sreću da uvijek radim uloge koje su toliko različite jedna od druge i od mene same. Evo, i sada je tako. Upravo u NP RS pripremamo predstavu „Zločin i kazna“, Fjodora Mihajlovića Dostojevskog, igrat Katarinu Ivanovnu. Ne znam da sam igrala ulogu poput ove. Posebna je u boji svog crno-bijelog karaktera i u lomljivoj snazi. Mislim da će mi ona biti miljenica.

Šta biste, da možete, drugačije uradili?

Svašta. To je tema za novi intervju.

Predstava „Celo telo tu me boli“, banjalučkog Gradskog pozorišta „Jazavac“, nedavno je doživjela 100. izvođenje. Koliko je jedan takav jubilej značajan, ne samo za tu pozorišnu kuću, već i za vas umjetnike koji ste dio njega, ali i za poštovaoce pozorišta?

Svaka mala pozorišna pobjeda je od velike važnosti za sve nas. Uvijek kažem da pozorište nije od vitalnog značaja za društvo, ali je plemenito i čini naš život bogatijim. Ta predstava zauzima posebno mjesto u mom životu i presrećna sam zbog ovog jubileja. Imala sam neopisivu tremu to veče. Zar nije divno? Jedno tako mlado pozorište, jedan tako važan i lijep jubilej! Svima nama želim još mnogo ovakvih jubileja. Da se pozorišne kuće ponose svojim radom, publika da se raduje, a glumci da uživaju u svemu onome što takve predstave nose.

Rad sa najmlađima kroz Studio „Jazavac“ još je jedna oblast u kojoj ste se okušali. Koliko Vam rad s mlađim talentima znači?

Rad sa djecom je nevjerojatno iskustvo. Hrani, izoštrava, provocira, letite, padate... Nisam znala s čim će se susretati na časovima, ali sam prišla otvorenim srcem. Bilo je uzbudljivo. Za mene je ovo bio jedan važan glumački test. Oni su bili i moji učitelji. Možda pozorište neće biti njihov život, ali će ga na neki način voljeti, njegovati i podržavati. Mi kroz ovaj rad obrazujemo i pravimo publiku. Otkad radim s mlađima, moj pozorišni rad dobio je novi smisao.

Uskladiti privatni i profesionalni život, koliko je lako, odnosno teško, kada govorimo o glumačkim vodama?

Sve se može uskladiti ako ste vi u skladu sa samim sobom i ako znate što vam je u kom trenutku prioritet. Okolnosti u kojima živimo nameću nam neko ludilo, neki haos, neko sumanuto jurcanje i sušinsko gubljenje vremena. Ne mora biti tako. Stvar je izbora. Valjda to ide sa godinama, počnete da cijenite svoje vrijeme i sa tim dolazi sklad.

Koliko je, zapravo, zahtjevna uloga supruge i majke i da li nas nijedna škola ili akademija pripreme za to?

Ništa teže i ništa ljepše u životu nisam doživjela. Za mene je biti majka pravi blagoslov. Ta ljubav prema djeci je neopisiva. Oni su andeoski dar. Vječna uloga. Tu nema predaha, pauze, drugog čina... nijedna knjiga, nijedna priča, nijedan savjet, radionica, nijedna škola vas ne

može za to pripremiti. Sve pada u vodu. Ono što mene vodi kroz ovu ulogu je instinkt i nepogrešiva intuicija. Vi svoje dijete morate osjetiti, osluškivati, vidjeti ga, čuti ga... upoznavati se s njim svaki dan, njegovati ga kao cvijet, dati mu zemlju, vodu, sunce i mnogo ljubavi da može da raste. I morate ga pustiti da bude svoj ili svoja. Ne znam kako će odigrati ovu ulogu, dajem sve od sebe, ali znam, kada ih uveče gledam kako spavaju, meni je to ŽIVOT!

DigitArt

RENATO RAKIĆ

PROBLEM NE POSTOJI AKO VIDITE ČAŠU KAO
POLUPUNU

PIŠE: MILANA SAMARDŽIJA

Renato Rakić je banjalučki umjetnik, akademski slikar koji iza sebe ima 11 samostalnih i više od 200 kolektivnih izložbi. On je i nastavljač tradicije Slobodana Dragaša, kroz čiju školu slikanja je prošlo nekoliko stotina polaznika.

Živimo u vremenu kakofonije informacija. Kako ta „buka“ utiče na kreativni proces i umjetnost?

Sve je proces evolucije, evolucija traje. Zemlja je i dalje usijana, ali za razliku od haosa - da bi opstao kao haos - postoji red, kod čovjeka ne. Za mene je sve inspirativno, sivilo, hladnoća, boje, zvuk, jer upravo iz mrlje počinjem sliku. Problem ne postoji ako vidite čašu kao polupunu.

Iza Vas je impresivna izlagачka aktivnost. Koliko je taj oblik komunikacije važan za umjetnika u savremenom društvu?

Izlaganje je vid komunikacije. Lično nemam potrebu za kritikom, kakva god da jeste, jer sam sebi najveći kritičar. Izlaganje je i slika o socijalnom ili idejnom statusu, lično sam u kontekstu vanvremenskog i isključivo gradim djelo kao kreaciju koja ima vrijednost za sebe. Svakako da je važno izlagati, ali danas u moru galerija, načina marketinške igre i zloupotrebe riječi „umjetnik“, hiperprodukcija fakulteta uz koje stoji sam naziv UMJETNIČKO - zavaravanje je posmatrača. Digitalno je olakšalo ulaz u svijet muzike, filma, umjetnosti, ali ruka je prvi vid, kao i znanje, a ne tehnika

KAYAK KANU CLUB
SAVA

i medij koji birate. Danas je u većini slučajeva obrnuta selekcija prioriteta. Umjetnost je vrijednost intelekta i vještine.

Vi ste primarno likovni umjetnik i pedagog. Kakav je Vaš odnos prema digitalnoj umjetnosti, s obzirom na to da ste rekli kako ste bili angažovani i u tom domenu? Možete li reći nešto više o tom angažmanu?

Mediji i tehnologija napreduju, ali ne i čovjek, vizuelni umjetnici, umjetnici uopšte, ako govorimo o zvuku, slici, svemu što čujemo i vidimo. Danas je zahvaljujući digitalizaciji zloupotrijebljena riječ umjetnost. Vještina je u drugom planu, znanje i kapacitet su na vagi kapitalizma, novca. Djela je najmanje, a proizvoda najviše. Hiperprodukcija je evoluirala iz kvaliteta u kvantitet i ima veliki spektar manipulativne subjektivnosti, jer najmanje je onih koji prepoznaju vrijednost. Digitalizacija je korisna u domenu komunikacije, ali mogućnost UNDO olakšala je netalentovanim nastup angažovan u kontekstu dizajna, zarade, ali ne i umjetnosti.

Ovo je slučaj od animiranog filma, grafičkog dizajna do brendiranja. Ne smatram to svojim umjetničkim izrazom, nego samo poslovnim segmentom karijere.

Da li postoji razlika u kreativnom procesu?

Apsolutno. Kreativni proces, bar za mene, konstantna je nadogradnja, od vas se očekuje više, ali i taj dio je manje bitan od onog koliko ste sami napredovali. Kreativni proces uključuje sve u vama: znanje, iskustvo, stav, talenat, snagu, želju, potrebu za stvaranjem, traganjem. Danas umjetnik gubi tradicionalnu vrijednost, smatra se zaposlenikom za određenu djelatnost. To je danak kapitalizmu, materijalizmu. Pružanje otpora tom kontekstu jedini je način očuvanja osnovnih ljudskih potreba, onih koje nas razlikuju od životinja.

Posvećeni ste radu s mladim talentima kroz Školu crtanja i slikanja Slobodana Dragaša. Šta Vam je najvažnije pri radu sa mladima?

U našem polju interesovanja ne može se pristupati kao s masom. Radi se o komplikovanom individualcu, u kojem mentor treba da izvrši dekodiranje poetike, karaktera, motiva i samog psihološkog profila. Kao predavač, odnosim se jednakom prema svakom pojedincu, odgovaram na svako pitanje i osoba sam koja čaku ulijeva povjerenje. To lično nisam doživio od strane profesora, ni kao postdiplomac na magisterskom niti na osnovnom studiju. Mnogi sistemi ograničavaju predavače nizom zakonskih normi, što kod nas u BiH nije slučaj. Postoji besmislica koja se naziva

ugovor o stalnom radnom odnosu, predavač u instituciji postaje „simbol moći“ koji može da grijesi i ne snosi posljedice. Primjenjujem metode u skladu s estetikom i poetikom polaznika. Programi su potkovani znanjem stečenim od pedagoga, metodičara, psihologa i umjetnika. Najvažnije je probuditi svijest o značaju onoga što nose u sebi i da im je trnovit put.

~~~~~

Renato nam je otkrio koliko je izlagačka aktivnost važna za savremenog umjetnika, šta mu je najvažnije pri radu s mladim talentima, ali i kakav odnos kao likovni umjetnik ima prema digitalnoj umjetnosti.

~~~~~

Koliko su mlađi zainteresovani za likovnu umjetnost?

BiH je poznata kao rasadnik talenata iz oblasti slikarstva, kako je nekad bilo tako je i sada. Lično, svake godine u prosjeku pripremam oko 40 mlađih za fakultete, za akademiju umjetnosti, grafički dizajn, slikarstvo, arhitekturu i industrijski dizajn. Svi oni nose iskru stvaraoca.

Na čemu trenutno radite? Kakvi su Vam planovi za budućnost?

Nova produkcija, slikarstvo, crtež. Imam dogovorene izložbe van granica BiH. Tu je istraživački proces, nekomercijalan, umjetnički.

ŽIVOT U PRIČAMA

DVA PUTA DO GRUZIJE

PIŠE: BERISLAV BLAGOJEVIĆ

Dogodilo se to početkom milenijuma, nenadano, kako to već biva s velikim ljubavima. Među kopiranim listinama iz kojih je valjalo spremiti ispit egzotičnog naziva „Turističke regije svijeta“, na frtalj sivkaste stranice, između Malog i Velikog Kavkaza, stislo se poglavje o crnomorskoj obali Gruzije. Tih nekoliko škrtih redova obuzelo je studenta zanesenjaka do te mjere da je mahnito tražio sve što se moglo pročitati o toj čudnovatoj zemlji. Sjećam se kako sam se lako odrekao pozamašne svote da bih pazario Grejvovo **Zlatno runo**, tek da bih kroz mit okusio drevno putovanje Argonauta u Kolhidu, zelenu i plodnu gruzijsku niziju. Putovao sam tamo upijajući priče o toj zemlji koje mi je s pažnjom prepričavao profesor Miloš Bjelovitić, putovao sam bjesomučno buljeći u geografske karte ili u monitor internet kafea kraj nekadašnjeg Filozofskog fakulteta. Na diskete sam snimao fotografije manastira i panorame Tbilisija i Batumija otužne rezolucije. Istraživao sam sukob u Abhaziji, prebrojavao mnogobrojne nacionalne parkove i prirodne rezervate, čudio se bajkovitom pismu, čitao legende o pećinskim gradovima i srednjovjekovnom carstvu. Pamtim dan kad sam shvatio da velike Sovjetske enciklopedije u biblioteci PMF-a ne mogu da koristim bez rječnika i dan kad sam kupio jedan polovni rusko-srpski na tezgi kod Narodnog pozorišta. I starijeg brata sam zarazio Zakavkazjem do te mjere da mi je preko interneta (u to vrijeme poduhvat i pol!) naručio knjigu s Amazona. Još se dobro sjećam bitke koju je mentor vodio s ostatkom nastavničkog vijeća kako bismo našu ljubav ozvaničili odbranom diplomskog rada. Na koncu smo uspjeli. Stajao sam pred komisijom u prevelikom

navrat-nanos kupljenom odijelu držeći u rukama reljefnu kartu Gruzije koju sam načinio od terakote i glinamola. A onu desetku i aplauz kolega nisam zaslužio ja, nego ona. Čak i takvom luckastom pajacu bilo je lako zadiviti publiku ljepoticom kao što je Gruzija.

A onda sam, nakon mnogo godina u kojima sam se geografijom (i Gruzijom) bavio iz hobija, iznenada, baš kao i prvi put, dobio priliku da je konačno istinski upoznam. Prije tri proljeća moj pasoš nagrađen je zelenim pečatom na aerodromu u Tbilisiju. I znate šta? Gruzija je još ljepša uživo. Ali o tome i ljubavi koja i dalje traje nekom drugom prilikom.

PSIHOLOGIJA

GENERACIJSKI JAZ NA POSLU

NEPREMOSTIVA PREPREKA ILI VELIKA PREDNOST?

PRIPREMILI: TIJANA TEGELTIJA I NEMANJA RUNIĆ

Generacijski jaz postoji od kada je svijeta i vijeka... Ipak, sve je teže rukovoditi tako različitim generacijskim grupama čiji se stavovi razlikuju više nego ikad. Radne kolege su osnova svakog radnog odnosa na koju nekad ne možemo da utičemo, ali koja može da ima veliki uticaj na nas. Ukoliko je atmosfera među kolegama loša, može da se dogodi da svako jutro sa grčem krećete na posao i da pritom radite bez imalo volje. Ovakva situacija najčešće se dešava kada postoje velike generacijske razlike. Generacijski jaz nije nepremostiva prepreka, samo treba imati uvid u potrebe i jedne i druge strane, pa uzeti najbolje od svake generacije.

Različiti stilovi komunikacije, različiti pogledi na svijet i potpuno različiti odnosi prema poslu stvaraju jaz među ljudima koji se uz dobar pristup različitostima i razumijevanjem može prevazići. Prema svakoj generaciji treba se odnositi s razumijevanjem za njene potrebe i motivacije.

Prije svega, osvrnimo se na generacije čiji pripadnici čine radno okruženje mnogih od nas:

Tradicionalisti - rođeni prije i u toku Drugog svjetskog rata, s ponosom ističu da se na internet „kače“ rijetko. Iako su oni sada u penziji, bitno je opisati i njih kao nekada vrijednu i radnu populaciju. Smatraju da je žrtvovanje za opšte dobro stvar vaspitanja i osjećanja zajedništva. S razumijevanjem i simpatijama gledaju na mlade znajući da su i sami učestvovali u mekoj revoluciji 1968. Prednost im je dug staž i bogato radno iskustvo. Smatraju kako treba početi od dna i napredovati, a sticanje iskustva radom smatraju najboljim obrazovanjem.

„Baby boomeri“ - rođeni između 1946. i 1964. Ova generacija ime je dobila po značajnom povećanju broja novorođene djece na prostorima gdje se prethodno vodio Drugi svjetski rat. Bio je to izraz poslijeratnog poleta i optimizma, vodili su demonstracije protiv rata u Vijetnamu, gledali kako čovjek slijeće na Mjesec i vjerovali u racionalni progres čovječanstva. Kompanijama donose svežu perspektivu, optimistični su i timski su igrači - ne vole konfliktne situacije. Rad definiše njihov osjećaj vrijednosti, ali i vrijednosti drugih ljudi.

Generacija X - rođeni između 1965. i 1980. Ova generacija u mladosti je gledala rušenje Berlinskog zida, uvjerena u sreću liberalnog kraja istorije, posebno kad je dobila priliku da konzumira prve plodove informatičke revolucije i mobilne tehnologije. Kao adolescenti i mladi odrasli ljudi nazvani su „MTV generacijom“. Ne žive da bi radili, nego rade da bi živjeli. Obrazovani su, kreativni, pozitivni i razmišljaju globalno. Smatraju kako uz dobre i svježe ideje ne moraju karijeru početi od dna.

Napredak tehnologije dodatno je produbio generacijski jaz, pa pripadnici različitih generacija biraju različite načine komunikacije s klijentima i kolegama. Tradicionalisti vole lični kontakt s klijentom, „baby boomeri“ najradije kontaktiraju telefonom, generacija X mejlom, a generacija Y mejlom, tekstualnim porukama i četom. Generacija Y na tržište rada dolaze poslovno umrežena, sposobna za obavljanje više zadataka, njeni pripadnici naoružani su znanjem i vještinama kakve tradicionalisti i „baby boomeri“ ne mogu ni zamisliti. Razlike između starijih zaposlenih i najmlađih su ogromne, zbog čega često nastaju sukobi.

Generacija Y (milenijalci) - rođeni između 1981. i 2000. Milenijumska djeca su i prva informatička generacija koja je tokom odrastanja počela živjeti i virtuelno, na društvenim mrežama. Dobar prijatelj im je postao „lik koji sve zna“, dakle Google. Moćna su grupa koja očekuje da na poslu ima velik uticaj te da poslodavac treba da udovolji njihovim očekivanjima. Odvažni su, uporni, društveni i moralni, ispituju autoritete - ne boje se reći šta misle.

Generacija Z (popularno nazvana i iFejs generacijom/ iPhone generacijom) - rođeni u periodu 2000-2010. Pripadnici generacije Z su kreativni, radoznali i ambiciozni. Od najranije dobi imali su pristup tehnologiji i internetu, pa su, više nego druge grupe, upućeni u aktuelne vijesti i globalna pitanja. Generacija Z je gladna znanja i želi unaprijediti svoje vještine kroz formalne i neformalne mogućnosti razvoja.

Kako pomiriti razlike i iskoristiti ono najbolje od svakoga?

Osoba koja je počinjala svoju karijeru u vrijeme kada njen novi kolega još nije bio ni rođen, možda će imati zadršku kada je u pitanju uvažavanje njegovog mišljenja. Sa druge strane, mlađi kolega odmahnuće rukom na sve zastarjele metode na koje naiđe prilikom upoznavanja s poslovanjem. Prva stvar koja treba da bude jasna jeste da se ovdje ne radi o nepoštovanju ili namjernom izazivanju sukoba, već o različitoj perspektivi i pogledu na svijet kao takav.

Kompromis - ključ razumijevanja

Starije kolege možda neće moći ili neće htjeti odmah da shvate sve prednosti savremenih tehnologija, digitalnih načina komunikacije i društvenih medija u poslovanju, no njihovo višegodišnje iskustvo je neprocjenjivo. Napredak je važan i neizbjeglan, ali isto tako ne bi bio moguć bez lekcija naučenih na iskustvu. Milenijalci bi zato prije svega trebalo da se nauče strpljenju. Samo zato što su navikli informacije i rezultate dobijati odmah i sada uz blagoslov interneta, ne znači da će tako funkcionišati svaki segment života. Oni će neke stvari jednostavno morati da pričekaju da bi se one razvile svojim tempom. Stariji bi, sa druge strane, trebalo da saslušaju prijedloge koje u prvom trenutku ne razumiju, no čijom implementacijom bi svakako mogli profitirati. Na primjer, komunikacija faksom, koja će prosječnom milenijalcu djelovati kao relikvija iz prošlosti, još se može pokazati kao dobra opcija, pa tako danas imamo i Cloud fax, koji spaja najbolje od oba svijeta. Samo zato što smo godinama radili stvari na jedan način koji je uspijevao, ne znači da nikada neće naići nešto bolje, ali će se često pokazati i to da metode „iz prošlosti“ mogu dati jednak dobre rezultate ukoliko se prilagode savremenom kontekstu poslovanja.

Kako poboljšati međugeneracijsku komunikaciju?

Dvadeset i prvi vijek je vijek komunikacija. Način na koji komuniciramo određuje kako vrednujemo zaposlene, a time i nivo lojalnosti zaposlenih prema kompaniji. Ako želite kvalitetno poslovati s milenijalcima, možete mnogo

od njih naučiti, no isto tako i oni sami žele učiti - samo ne na klasičan način. Umjesto automatskog postavljanja u odbranu svojih stavova, pokušajte stvari sagledati iz tuđe perspektive i razmislite prije nego što reagujete. Nijedna generacija nije u potpunosti savršena niti ima odgovore na sve probleme.

~~~~~

Kada pripadnik generacije Y koristi svoj pametni telefon (smartfon) na sastanku, vjerovatno radi više stvari istovremeno, a nije odsutan ili nepristojan.

Den Šaubel, knjiga o generaciji Y na poslu

Potencijalne konfliktne situacije

Ako ste stariji među mlađima: Ljudi su ti koje je nemoguće generalizovati i svako pravilo ima svoj izuzetak, a najteže je premostiti predrasude i stereotipe. Nemojte se osjećati ugroženo, potrudite se da se uklopite onoliko koliko je to moguće i dajte svojim kolegama do znanja da vaše iskustvo može da im pomogne. Imajte razumijevanja i tolerancije za njihove priče i stavove, kao i za početničke greške, jer su se stvari promijenile od vremena kada ste vi bili na njihovom mjestu. Trudite se da budete u toku sa aktuelnim temama, jer je važno da ostvarite normalnu konverzaciju s kolegama, a poslije toga će već sve biti jednostavnije. Ako vam se ponekad čini da mlade kolege „srlijaju“ u posao kao muva bez glave, da bi trebalo da rade sporije, da se prvo konsultuju sa iskusnjima, probajte se prisjetiti sa koliko ste samo vi energije, elana i brzine u rješavanju zadataka počinjali, a sve sa vizijom da brzo možete promijeniti svijet...

~~~~~

Analize pokazuju da generacijski jaz najčešće nastaje iz grešaka percepције, nerealnih očekivanja i prepostavki. Efektivna komunikacija je kritična i presudna u odnosu i ophodjenju sa generacijskim jazom.

~~~~~

Ako ste najmlađi u kancelariji: Ukoliko se nađete u situaciji da vaše starije kolege nisu toliko tolerantne i pažljive pa **potcjenjuju vaše sposobnosti i znanje**, pokušajte da izbrojite do 10 i da, umjesto svađe, dokažete svojim radom i objektivnim argumentima da nisu u pravu. Ako nađete na problem, glasno i jasno dajte do znanja da imate rješenje i nemojte se staviti u poziciju pasivnog kolege koji samo sluša šta mu se kaže. Ali ono što treba da čuju mora biti konstruktivni dijalog, a ne agresija, ignorisanje, potcenjivanje ili nešto slično. Pokušajte da imate razumijevanje za njihove godine i iskustvo, možete mnogo naučiti i puno toga vam mogu olakšati. Morate da shvatite da je vrijeme u kojem ste rasli veoma različito i da je to plodno tlo za rečenice tipa „u moje vrijeme to nije bilo...“, ali morate biti istrajni i vrijednim radom, trudom, pristojnošću i korektnim odnosima dokazati svoju vrijednost.

Prednost vremena u kojem živimo u odnosu na nekadašnje jeste da je poslovna šansa u većoj mjeri data mladim ljudima i da uglavnom ne postoji više ona unapređenja isključivo po senioritetu, već to više ide po zasluzi i učinku, pa shodno tome u korektnim firmama niko nikoga neće ugrožavati čisto zbog godina.

Kako ih motivisati:

Tradicionalisti

Recite im: „Cijenimo vaše iskustvo.“ Najteže im padaju iznenadni zadaci i improviziranje pa ćete ih najlakše dobiti na svoju stranu ako im u tome pomognete. Oni su pioniri timskog rada pa će se bez problema žrtvovati za druge.

„Baby boomeri“

Recite im: „Vi ste nezamjenjivi.“ Pravi su radoholičari. Kako žive za posao, od njih možete očekivati da će i „spavati“ na poslu kad pritisnu rokovi. No, zauzvrat traže da ih uključite u sve dogovore i odluke. Kako im je najdraža uloga „đavoljeg advokata“, predstavite im zadatak kad je gotov i naći će detalje koji su vama možda promakli.

Generacija X

Recite im: „Napravi to kako god misliš da je najbolje.“ Najgore što možete napraviti radniku generacije X jeste „disati mu za vratom“. Kreativni su i svaki zadatak će napraviti na nov način. Želite li mu pomoći savjetom, uvijek je bolje formulisati ga u konkretno pitanje.

Generacija Y

Recite im: „Ti i tvoje kolege ćete promijeniti kompaniju nabolje.“ Žele smislene zadatke od prvog dana karijere i vole izazove, a ubija ih rutina. No zato, ako dobijete iznenadni zadatak, možete računati da će ga oni obaviti. Sjajno se slažu s tradicionalistima, jer ih poštuju i voljni su od njih učiti. Ovisni su o povratnoj informaciji!

Generacija Z

Recite im: „Razvijaćeš se i nadograđivati svoje znanje!“ Oni žele česte i dosljedne informacije o svom radu. Zato za svakog od tih talentovanih mladih ljudi pripremite plan razvoja i pružite im individualnu mentorskiju podršku. Razvoj je ključan, jer generacija Z ulazi na tržište rada u ranijem dobu, u većini slučajeva njeni pripadnici su visokoobrazovani, što znači da obrazovanje na radnom mjestu mora dopuniti eventualne nedostatke vještina.

Godine, iskustvo i znanje jesu važni, ali presudnu ulogu nosi činjenica da ste dobar, prijatan kolega, spremjan da sasluša, uvaži, pomogne i radi timski. Izbjegavajte floskule „u naše/vaše vrijeme“, „mi/vi“... Naposljetku, svih smo mi jedan tim koji treba da je vođen istim vrijednostima, bez obzira na običnu brojku u ličnoj karti.

HUAWEI Mate20 Pro

U SARADNJI SA

2X MOĆNIJI AI

7nm Mobile AI Chipset | Sistem tri kamere s novim širokougaonim objektivom | 40W Super punjenje

MINI-SAVJETNIK

KAKO POMOĆU TEHNOLOGIJE UČENJE UČINITI ZABAVNIM?

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Ako pitate bilo kojeg učenika ili studenta šta misli o učenju, gotovo smo sigurni da će vam većina njih reći kako ne postoji dosadnja stvar na svijetu. To je univerzalno, opšteprihvaćeno mišljenje učenika širom svijeta, a mi ne možemo da se ne zapitamo: ora li to biti baš tako? Postoji li opcija da učenje postane zabavno? U tome vam mogu pomoći razne tehnološke inovacije, edukativne igrice, interesantni video-materijali i razni gedžeti.

Virtuelna putovanja

Jedna od omiljenih aktivnosti sve djece svakako su izleti i škole u prirodi, ali problem je što nema toliko zanimljivih lokacija koje su nam blizu i na koje bi djeca češće odlazila. Virtuelna putovanja su jedan od sjajnih i, na prvom mjestu, zabavnih načina na koje djeca mogu učiti, kako o svojoj tako i o stranim kulturama, mjestima koja su im na neki način nedostizna. Na internetu možete pronaći sjajne snimke divnih mjesta od 360 stepeni, a ako želite da poboljšate ugođaj, onda uvijek možete nabaviti i neki VR set. Ne postoji dijete kojem bi učenje istorije i geografije na ovaj način bilo dosadno.

Edukativne igrice

Svi mi znamo da je tehnologija korisna u zavisnosti od toga na koji način je koristite. Iako nije preporučljivo da djeca baš previše vremena provode igrajući video-igrice, postoje one koje im mogu biti zaista korisne i uz koje će u isto vrijeme učiti i zabavljati se. Edukativne igrice poboljšavaju kod djece sposobnost za rješavanje problema, samim tim i nekih logičkih zadataka. Postoje igrice koje poboljšavaju motoričke sposobnosti koje rade na koordinaciji pokreta,

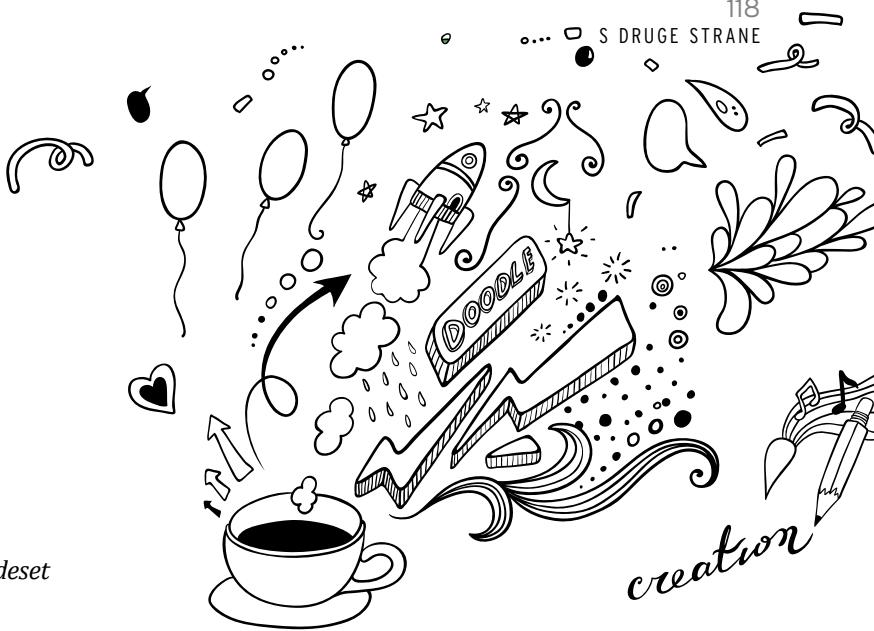
to su one za koje morate koristiti tastaturu. Isto tako, za vrijeme igranja igrica djeca ujedno uče kako računar funkcioniše, što je, takođe, jednako važno.

Interesantni video-materijali za mini-lekcije

Video-materijali su uvijek dobrodošli kad je učenje u pitanju, jer mališani jednostavno vole dinamiku, vole da slušaju, gledaju i upijaju. Sve vrste videa su odličan način da djecu zainteresujete za neku određenu oblast. Ovakav vid učenja posebno je interesantan mlađoj djeci, ali treba obratiti pažnju na to da on ne bude ni previše kratak, ni previše dug. Na YouTube-u možete pronaći mnoštvo edukativnih video-zapisa koje možete gledati zajedno sa svojim mališanima.

Stručnjaci kažu da je najbolje da djeca kombinuju tradicionalne metode učenja i tehnologiju. Na taj način će im učenje biti zabavno, a opet neće izgubiti doticaj sa knjigama i pisanjem.

PREPORUKE

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

KNJIGA

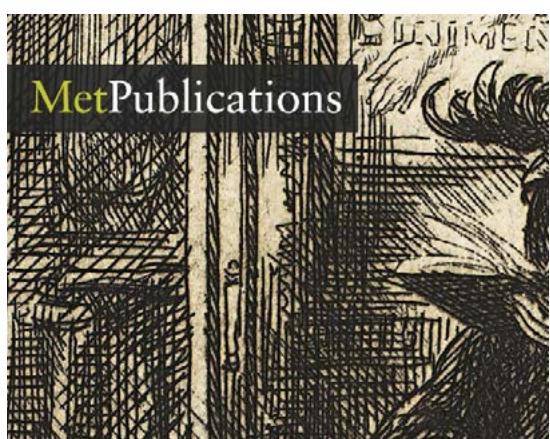
„MetPublications“

Tehnički, ovo nije jedna knjiga. Ovo je petsto sedamdeset i jedna knjiga.

Februara 1872. godine, njujorška Peta avenija postaće dom muzeja s vrlo jasnim ciljem. Od „Metropolitana“ se očekivalo samo da donese umjetnost i obrazovanje Amerikancima, ali malo koga je brinulo to koliko će zapravo donijeti prosperitetu nacije, a koliko odnijeti svjetskoj umjetnosti.

Bilo kako bilo, taj isti muzej u decenijama postojanja u trezor će staviti kolekcije čiju cijenu danas nijedan istinski poštovalec lika i djela umjetnosti ne bi mogao odrediti. No, kako dolazak do Njujorka, a i ulazak u „Met“ imaju svoju cijenu, muzejske publikacije su sve što mnogima preostaje.

„The Age of Caravaggio“, „Art and Love in Renaissance Italy“, „Bernini: Sculpting in Clay“, „Degas: The Artist's Mind“, „Dangerous Liaisons: Fashion and Furniture in the Eighteenth Century“ - samo su neki od naslova koji će vam svoja vrata, za razliku od samog muzeja, otvoriti bez traženja nadoknade. Čak i ako Karavađo, Bernini i Dega nisu vaša šoljica čaja, žedni ostati nećete, jer na www.metmuseum.org nesumnjivo ima čaja za sve.

MUZIKA

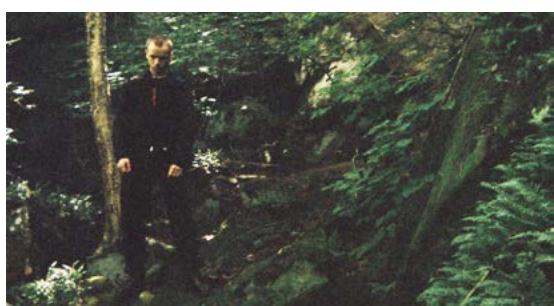
„Mourn“, Korbin

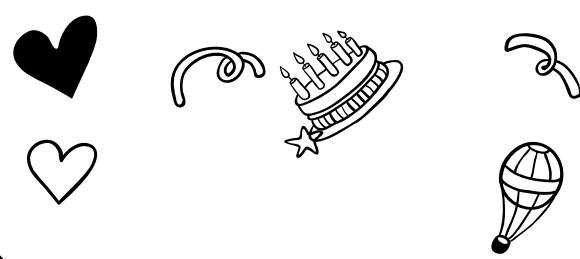
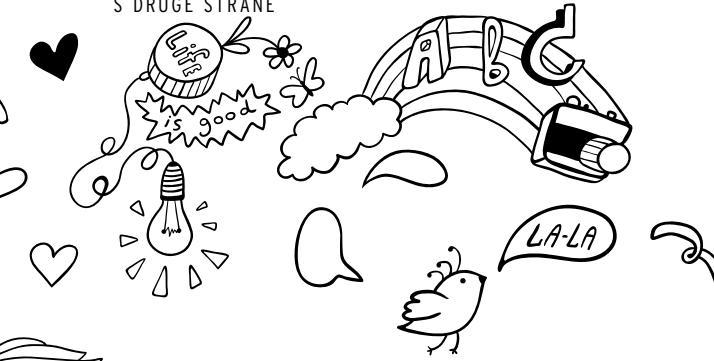
Ako se nadate srećnom kraju, ovo nije to.

Priča ide (otprilike) ovako: U iščekivanju apokalipse, glavni junak drame gradi bunker u šumi za sebe i svoju voljenu. No, kako nesreća nikad ne dolazi sama, junak umire prije nego što sudnji dan osvane, ostavljajući iza sebe svoju jedinu da slomljenog srca dočeka tragičnu joj sudbinu.

Shvatite li apokalipsu kao metaforu brutalnosti društvenopolitičkih (ne)prilika, vrlo je izvjesno da ćete poželjeti da preskočite ovu preporuku. Dodate li okvirnom narativu albuma „Mourn“ činjenicu da je solo prvenac dvadesetjednogodišnjaka iz Minesote, sasvim je izvjesno da ćete Korbina staviti u koš kao „još jednog neshvaćenog klinca kojem je cijeli svijet kriv za sve“.

Ali, ako dozvolite sebi da vam Korbin sam ispriča svoju priču, mala je vjerovatnoća da se njegovom vokalu nećete iznova vraćati, baš mala. Izrezbaren u zrełom alternativnom zvuku i obojen transcendencijom, natjeraće vas da muziku lišite stereotipa, a sebe oslobođite emocija. Možda vas i ponuka da, nakon deset singlova, na sav glas viknete: „Zvijezda je rođena!“

YOUTUBE KANAL

„You Suck at Cooking“
<http://www.itsnicethat.com/>
Yeah, you totally suck.

Ovo će možda da zaboli, ali krajnje je vrijeme da čujete istinu. Niste Gordon Remzi, a ni Džejmi Oliver i nećete nikada ni biti. Šta kažete - iz Zemlje izlazećeg sunca vam je stigla specijalna pošiljka matsutake pečuraka? Bravo za vas, ali budimo realni, udaljeni ste tri svjetlosne godine od Michelin-ove zvjezdice. Ali, znate šta, ni ne treba vam Michelin-ova dozvola da u svojoj kuhinji budete jedna sjajna zvjezdica.

I tu na scenu stupa „You Suck at Cooking“ u ulozi anti-kulinarskog video-serijala koji vas podsjeća da kuhanja nije kvantna fizika, ali i te kako može biti vrijedna vašeg vremena i želuca. Uz dobru dozu sarkazma i kaščicu soli, anonimni tvorac YouTube kanala katkad soli rižu, katkad pamet, a skoro uvijek začini svoje vrijeme u kuhinji kratkim izletom u muzičke vode.

Ne, ne očekujte crème da la crème recepte. Na „You Suck at Cooking“ meniju dijele se daleko korisnija uputstva, kao što su simultano pripremanje tjestenine i raskida veze, razotkrivanje stravičnih zločina protiv načosa ili pak recitovanje poezije u čast i slavu kokice. Prijatno!

FILM

„Roma“, Alfonso Kuaron

Kako je sjećanje na jedno djetinjstvo osvojilo „Oskara“.

O knjizi ne bi trebalo suditi na osnovu korica, ali o filmovima se već da suditi na osnovu poster-a. Na primjer, ako na posteru uočite lоворов list oko zlatnog lavića, tom dramskom ostvarenju barem dajte šansu. Ako vam glavna nagrada Venecijanskog filmskog festivala ne znači mnogo, jednako vam neće značiti ni preostala plejada akolada, uključujući i tri cijela „Oskara“ za najboljeg režisera, najbolji strani film i najbolju fotografiju.

Uz trofeje i riječi hvale kritike, jasno vam je da se radi o drami i to o drami dovoljno univerzalnoj da prevaziđe jezičke barijere i dovoljno teškoj da bude zlata vrijedna. I sigurno naslućujete da je, kao i svaka dobra priča, inspirisana stvarnim događajima, i to događajima iz života samog režisera, koji je ujedno i scenarista, producent te „saučesnik“ u montaži.

I sad bi trebalo da vam kažemo „kako je to sjećanje na jedno djetinjstvo osvojilo ‘Oskara’“, ali nećemo. Jer, teorija stvarne i stvarno oskarovske drame je jedno, a praksa je nešto sasvim drugo. I zato je bolje prepustiti Alfonsu Kuaronu da vam pokaže i kako se pravi filmčina i kako se krajem prošlog vijeka odrastalo i preživljavalо u Romi.

P.S. Da ne bude zabune, mjesto radnje je Meksiko Siti.

SAMSUNG

Novi supermoćni Note

SAMSUNG Galaxy Note9

SAMSUNG

Galaxy S10+

Slika je simulacija.

Telefon nove generacije

Infinity-O displej | Ultrazvučna detekcija otiska prsta | Cinema-Grade Display | Eye comfort display
24-časovna pametna baterija | Wireless PowerShare | Unapređen AP i RAM | Hybrid SIM kartica
Otporan na vodu i prašinu | Samsung Knox | Biometrijska provera identiteta

Imate prijatelje!

SONY

The Ultimate Wide

Introducing the 21:9 Experience

XPERIA 10